

Kunskapsöversikt

NUTIDA SAMHÄLLSRELATERAD IDROTTSFORSKNING
I SVERIGE OCH NÅGRA JÄMFÖRBARA LÄNDER

Sveriges
Kommuner
och Landsting

Kunskapsöversikt

NUTIDA SAMHÄLLSRELATERAD IDROTTSFORSKNING
I SVERIGE OCH NÅGRA JÄMFÖRBARA LÄNDER

Upplysningar om innehållet:
Fredrik Gunnarsson, fredrik.gunnarsson@skl.se

© Sveriges Kommuner och Landsting, årtal 2011
ISBN: 978-91-7164-618-7
Text: Paul Sjöblom
Foto: Matton
Produktion: Kombinera
Tryck: Edita, Västerås 2011

Förord

I en tid när lokala och regionala utvecklingsfrågor ges ökad betydelse växer också behovet av vederhäftig kunskap och fakta om de faktorer som påverkar utvecklingen i positiv riktning. Sveriges Kommuner och Landsting vill med den här publikationen lämna ett bidrag som förhoppningsvis kan stärka diskussionen om idrottens roll i samhällsutvecklingen såväl som stöd för framtida idrottspolitiska beslut.

Vi har bett en idrottsforskare inventera den samhällsrelaterade idrottsforskningen som bedrivs i Sverige idag. Vår ambition med inventeringen är att uppmärksamma och stärka kopplingen mellan idrottsforskningens och idrottspolitikens utformning.

Vår förhoppning är att rapporten ska intressera flera mottagare, självfallet beslutsfattare i kommuner och regioner jämte idrottsforskare inom det samhällsvetenskapliga fältet, men även idrottsrörelsens egna företrädare, idrottsforskningens finansiärer, berörda statliga myndigheter samt riksdag och regering.

Stockholm 31 december 2010

Gunilla Glasare
Direktör

Bengt Westman
Sektionschef

Avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad

Innehåll

- 7 Inledning

- 9 Kunskapsöversikt – nutida samhällsrelaterad idrottsforskning i Sverige och några jämförbara länder
 - 9 Projektpresentation
 - 10 Kring vilka forskningsresultat och slutsatser tycks det råda konsensus?
 - 13 Internationella jämförelser
 - 14 Forskarna, deras ämnes- och institutionstillhörighet samt publikationskanaler och forskningsinriktning – var finns bristerna?

- 18 **Bilagor**
 - 18 Bilaga 1 Litteratur: Sverige
 - 29 Bilaga 2 Forskningsresultat: Sverige (titel, syfte, slutsatser)
 - 49 Bilaga 3 Forskningsresultat: Danmark, Finland, Norge och England
 - 55 Bilaga 4 Forskningsorganisationer och publikationskanaler: Sverige
 - 57 Bilaga 5 Forskningsorganisationer och publikationskanaler: Danmark, Finland, Norge och England
 - 58 Bilaga 6 Disputerade samhällsvetenskapliga forskare med inriktning mot idrottens politiska, ekonomiska och sociala villkor i dagens Sverige
 - 61 Bilaga 7 Enkät till kommunala förvaltningar med ansvar för idrott

Inledning

Vilket är det rådande kunskapsläget om idrotten, om idrottsrörelsen och om idrottspolitik i Sverige? På Sveriges Kommuner och Landsting ställde vi oss den frågan och kom fram till att vi inte riktigt säkert vet svaret. Den etablerade forskningen i Sverige tycks vara relativt stark på områden som idrottsmedicin och pedagogik men däremot betydligt mer begränsad på de samhällsvetenskapliga områdena. Vi nås sällan av de forskningsrapporter eller studier som skulle kunna få betydelse för den idrottspolitik som bedrivs. Svenskars idrottande såväl som svensk idrottsrörelse är mycket omfattande – men vi vet förhållandevis lite om dessa företeelser.

För att få svar på den inledande frågan gav SKL i uppdrag till forskaren Paul Sjöblom att under hösten 2010 inventera aktuell svensk idrottsforskning utifrån sociala, ekonomiska och politiska aspekter. Uppdraget bestod vidare av att redovisa aktiva svenska forskare inom idrottsforskningen samt översiktligt återge de viktigaste forskningsresultaten. För att få en bild av svensk idrottsforskning "status" önskade vi också en kortare jämförelse med Danmark, Norge och Storbritannien.

I den här rapporten redovisas svaret på vår fråga. Men Paul riktar även några motfrågor i rapporten. Förhoppningen är att hans rapport och medskick till oss på SKL, men också till andra berörda av idrottspolitik; kommuner, landsting/regioner, regering och riksdag samt förstås idrottsrörelsen, ska leda vidare till fortsatt utvecklingsarbete på området. Det finns flera förbättringar att arbeta med som Paul också belyser. Ytterst handlar det om att å ena sidan verka för en förstärkning och breddning av idrottsforskningen i sig i Sverige, å andra sidan förbättra förmågan att ta till sig och efterfråga forskning i den politiska praktiken. Vi tror att dessa två

sidor av idrottsforskningen, avsändare och mottagare, skapar förutsättning för varandra. Det är också SKL:s långsiktiga ambition där ett första steg är denna inventering och rapport.

Lite svepande kan man säga att svensk idrottspolitik till c:a 20% stöds av statliga insatser och till c:a 80% av kommunala insatser. De kommunala och landstingskommunala insatserna uppgår till 6–8 miljarder kronor per år. Det är alltså en ansevärd summa som lokala och regionala beslutsfattare satsar i svensk idrott och därav utgör anläggningarna och arenorna merparten. Oavsett vad insatserna går till, dvs hur våra resurser används, finns det anledning att förbättra våra kunskaper om vad vi får ut av dessa insatser. Men också nya kunskapsfält kan blottläggas om vi väljer att "öppna våra ögon" i den riktningen. Här följer några exempel:

- › **Ekonomi.** Idrotten har under senare år expanderat betydligt i omfattning. I synnerhet har de ekonomiska aspekterna av idrotten blivit viktigare. Trots att ingen skulle hålla emot påståendet att idrotten antagligen är en av de ekonomiskt

mest växande samhällssektorerna, såväl inom idrottsrörelsen som utanför den, är det svårt att hitta belägg för det i svensk forskning. Vid snabba eftersökningar saknas såväl allmänna samhälls-ekonomiska studier som studier på idrottsevenemangens och arenabyggenas ekonomiska effekter. Vi vet heller inte så mycket om idrottens betydelse för arbetstillfällen eller sysselsättningen i Sverige eller om det ekonomiska värdet av all den ideella verksamhet som bedrivs inom idrottssektorn. Idrotten är som sagt intuitivt mycket stor i Sverige men vår ekonomiska kunskap om den ringa.

- › **Socialt och hälsa.** Inom det sociala- och hälsoområdet är vår kunskap desto större beträffande idrottens mervärden. Överhuvud har vi en längre tradition i Sverige att primärt uppmärksamma idrottens sociala- och hälsovinster såväl politiskt som forskningsmässigt. I stor utsträckning är dock denna forskning begränsad till idrottsrörelsens egen verksamhet, och i synnerhet vissa delar av idrottsrörelsen. De grupper som idrottsrörelsen inte når eller som väljer att stå utanför och/eller deltar i det kommersiella idrottsutbudet har vi betydligt sämre kunskap om. Forskare verkar dock relativt överens om att idrottandet är socialt skiktat i befolkningen. Det torde således finnas stora politiska och forskningsmässiga poänger med att fördjupa kunskapen om skillnader när det gäller kön, ålder, etniska faktorer och funktionshinder, såväl inom som utanför idrottsrörelsen.
- › **Idrottspolitik.** Hur bygger vi upp kunskap om hur man driver politik inom idrottsfältet, dvs forskning om idrottspolitiken i sig? Detta område har visat sig vara den kanske svagaste punkten i Sverige jämfört med Danmark, Norge och Storbritannien. Storbritannien har under något decennium byggt upp en tydlig koppling mellan

forskningsfältet och den offentliga idrottssektorn – där idrottsforskningen i ökad utsträckning tagit fasta på ”policy making” och ”sports management”. I Sverige vet vi t.ex. förhållandevis lite om vilka offentliga insatser som ger bästa resultat. Utan jämförelser i övrigt (Storbritanniens ideella sektor är betydligt mindre än den svenska) så har Sverige något att lära på detta område och skulle, om vi väljer den vägen, eventuellt kunna bygga upp något liknande. Det skulle i så fall kunna vara den bro mellan teori och praktik som vi menar behövs och som skulle ge oss en mer praktisknära forskning och en mer forskningsbaserad idrottspolitik. Vi har redan nu ett svenskt exempel på detta genom Malmö högskolas idrottsvetenskapliga institution. Fler kanske kan komma i framtiden.

Avslutningsvis, vilken beredskap har kommuner och landsting att ta emot och även efterfråga forskning? Som en del av den större inventeringen genomfördes också en kommunenkät. Vi ville genom enkäten få en uppfattning om kommuner överhuvudtaget använder och efterfrågar forskning samt vilken inriktning man önskar se på forskningen. Av svaren att döma är intresset för idrottsforskning stort bland kommunerna emedan tillgången till användbar forskning bedöms som betydligt lägre. Frågan bör dock ställas om det verkligen saknas forskning av det slaget som kommunerna efterfrågar eller om det är kommunernas beredskap att ta till sig aktuell forskning som brister. Det visar sig nämligen att svensk idrottsforskning (samhällsvetenskapligt inriktad) och kommunernas efterfrågan koncentreras kring ungefär samma ämnesområden.

Sveriges Kommuner och Landsting kommer att arbeta vidare med de frågeställningar rapporten lyfter och vår ambition är att den forskningsöversikt som presenteras ska bli användbar i såväl våra egna konferenser och seminarier som för våra medlemmar och andra intresserade.

Kunskapsöversikt – nutida samhällsrelaterad idrottsforskning i Sverige och några jämförbara länder

Projektpresentation

Den 1 juni 2010 åtog jag mig Sveriges kommuner och landstings, SKL:s, uppdrag att under tre veckor kartlägga forskningsläget avseende den samhällsrelaterade idrottsforskningen i Sverige 2005–2010. Jag skulle också jämföra med exempel på motsvarande forskning i Danmark, Norge och England. Resultaten skulle redovisas skriftligt i rapportform samt muntligt vid två till tre tillfällen av seminariekaraktär. Således utgör föreliggande rapport ett av flera steg.

Syfte och frågeställningar

Syftet med kunskapsöversikten är att så utförligt som möjligt, med hänsyn till önskemål från uppdragsgivare och resurstilldelning, sammanställa och beskriva den samtida forskning som har berört idrottens ekonomiska, sociala och politiska villkor i Sverige. Detta mot bakgrund av en översiktlig genomgång av motsvarande forskningsläge i övriga Norden (en utökning från uppdraget med Finland således) och England. Jag har nått följande resultat:

- › En sammanställning av litteratur under ämnesrubriker, omfattande alla de forskningspublikationer som berör svenska förhållanden och som kan nås via sökningar i svenska internetbaserade litteraturlösningsdatabaser.
- › En sammanställning av forskningsresultat i kortform hämtade ur de ovan beskrivna publikationer som finns publicerade på webben.
- › En sammanställning över de svenska organisationer som har publicerat forskning kontinuerligt och av de skriftserier som har utgjort de vanli-

gaste publikationskanalerna vid sidan av avhandlingar/monografier.

- › En lista över aktiva forskare som publicerat sig regelbundet; namn, forskningsinriktning, ämnesdisciplin, nuvarande arbetsplats och e-postadress.
- › En begränsad sammanställning av forskningsresultat hämtade från recensioner på webben av relevanta danska, norska, finska och engelska publikationer.
- › En begränsad sammanställning av forskningsorganisationer och publikationskanaler i Danmark, Norge, Finland och England.

Målsättningen med Projekt Kunskapsöversikt har även varit att analysera eventuella brister i det svenska forskningsläget och diskutera behov av ny forskning. Detta utifrån SKL:s önskemål om att idrottsforskningen ska vara användbar för beslutsfattare i kommuner och regioner. I denna analys har jag dels tagit mitt avstamp i de svenska forskningsresultaten och i de valda ämnesrubrikerna, vilka dock inte bör uppfattas som strikt avgränsade då många av publikationerna behandlar flera ämnen, dels i forskningsresultaten från jämförelseländerna. Jag har också diskuterat mina resultat, och tolkningarna av dem, med relevanta aktörer.

En central problemställning för projektet är i vilken utsträckning den samhällsrelaterade forskningen kommer politiker och förvaltningschefer eller tjänstemän med ansvar för fritids-/idrottsfrågor till del i kommuner och regioner. Används forskningen eller i alla fall delar av den, och om inte, i så fall varför? Vad bör förändras för att den bättre ska komma till användning? Men först och främst:

När forskningsresultaten överhuvudtaget fram? Problematiseringen gäller alltså såväl forskningens eventuella "samhällsrelevans" som dess eventuella "samhällsnytta" – utifrån SKL och deras medlemmar, som man kan förmoda vill ha vetenskapligt underbyggda beslutsunderlag, utifrån forskarna, som vill bidra till att producera användbar forskning, och utifrån allmänheten, som vill ha valuta för sina skattepengar. Det är alltså flera parter inblandade med delvis skilda agendor och preferenser.

Problemställningen har belysts, närts och nyanserats under mina möten med Kultur och fritidsberedningen på SKL, i "Dialogen om svensk idrottsforskning" med inbjudna företrädare för utvalda forskningsorganisationer den 28 september 2010, via den enkät i webbformat som besvarats av kommunala förvaltningschefer med ansvar för fritid och idrott, och på seminariet om "Idrottsforskning och kunskapsdriven idrottspolitik" på BAD & IDA den 24 november 2010.

Avgränsningar och bilagor

Tidsspannet för kunskapsöversikten är 2005–2010. Mer precist gäller det forskning som är publicerad mellan januari 2005 och november 2010. Perioden är vald med tanken att forskningen ska vara samtidsrelevant och att projektet ska kunna genomföras på utsatt tid. Med begreppet "forskning" avses *ett systematiskt arbete för att söka efter ny kunskap eller nya idéer med eller utan en bestämd tillämpning i sikte*, i detta fall utförd av disputerade forskare inom samhällsvetenskapliga ämnen. Med begreppet "samhällsrelaterad idrottsforskning" avses sådan forskning som berör idrottens politiska, ekonomiska och sociala förutsättningar och betydelse. Det kan till exempel gälla politiska styrningsmodeller, olika stödformer eller policyanalyser på central, regional eller lokal nivå. Det kan gälla ekonomiska mätmodeller, kostnader för och intäkter av idrottsverksamhet, sponsring, event, anläggningssuppföranden och drift, eller det kan gälla idrottsvanor, organisationsdemokratiska frågor, tillgänglighet, jämställdhet, integration, ledarskap och/eller ideellt engagemang. Forskning som inte tas upp eller tas upp i mycket begränsad omfattning är naturvetenskaplig och humanistisk idrottsforskning. Även vissa samhällsvetenskapliga områden såsom till exempel pedagogik, psykologi och hälsovetenskap hamnar i viss utsträckning utanför. Det beror inte på att denna forskning inte skulle vara samhällsrelevant, utan på att jag inte uppfattar att den har direkt bäring på de samtida politiska, ekonomiska och sociala skeenden som mitt uppdrag omfattar. I en bred

definition kan man naturligtvis argumentera för att all forskning är samhällsrelevant på ett eller annat sätt – men andra områden får alltså andra ta upp.

I avgränsningshänseende vill jag också understryka, att det i första hand är de svenska förhållandena jag undersöker. När det gäller det nordiska och det engelska forskningsläget (och här har jag i en del fall utökat originalforskningen med text-/läroböcker), så hinner jag bara studera och presentera det översiktligt – och alltså utifrån svenska recensioner. Avseende listan över utländska forskningsorganisationer och publikationskanaler så utgör denna lista på samma sätt bara ett smakprov; ett jämförelsematerial.

Min förhoppning är att såväl den skriftliga som de muntliga delarna ska kunna presenteras så att de samlade erfarenheterna från projektet kan utgöra grund för fortsatt dialog mellan kommun- och regionföreträdare, idrottsrörelserepresentanter och samhällsvetenskapliga forskare. Jag vet att flera övergripande forskningsgenomgångar/kunskaps-sammanställningar är på gång hos Centrum för idrottsforskning, CIF, och Riksidrottsförbundet, RF. Min, med utgångspunkt i SKL:s behov, ska förhoppningsvis kunna användas i en utvecklande dialog med dessa.

Analysen nedan följs av fem bilagor med det material som utgör min resultatredovisning:

- › Bilaga 1; s. 18 Litteratur: Sverige
- › Bilaga 2; s. 29 Forskningsresultat: Sverige
- › Bilaga 3; s. 49 Forskningsresultat: Danmark, Finland, Norge och England
- › Bilaga 4; s. 55 Forskningsorganisationer och publikationskanaler: Sverige
- › Bilaga 5; s. 57 Forskningsorganisationer och publikationskanaler: Danmark, Finland, Norge och England
- › Bilaga 6; s. 58 Disputerade samhällsvetenskapliga forskare med inriktning mot idrottens politiska, ekonomiska och sociala villkor i dagens Sverige
- › Bilaga 7; s. 61 Enkät svar från "kommunala förvaltningar med ansvar för idrott"

Kring vilka forskningsresultat och slutsatser tycks det råda konsensus?

Genomgången följer de ämnesrubriker under vilka forskningsresultaten presenteras i bilagorna två och tre. Jag vill understryka att det rör sig om av mig uppfattade trender, processer och beskriv-

ningar kring vilka flera forskare sluter upp (fler än som hävdar motsatsen). Forskningsresultaten går naturligtvis att nyansera och problematisera ytterligare, men det är inte min uppgift här.

Svensk idrottsrörelses betydelse

Ett första allmänt konstaterande, i konsensus, är att idrotten fortsätter locka många svenskar och att idrottsrörelsen alltjämt expanderar. Många är emellertid också de forskare som samtidigt manar till försiktighet med medlemsskapsiffrorna, eftersom antalet medlemmar inte säger något om aktivitetsfrekvensen och graden av engagemang. Många är vidare de som pekar på att idrottsrörelsens expansion nu framför allt sker utanför den traditionellt föreningsorganiserade idrotten. Idag är det istället egenorganiserad idrott såsom jogging och stavgång och privat organiserad idrott såsom aerobics och gym som ökar mest.

Ideella insatser och social skiktning

Ett andra viktigt konstaterande, då den föreningsorganiserade idrotten i Sverige är starkt beroende av ideella insatser, är att föräldraengagemanget har ökat under 2000-talet. Ytterligare ett är att idrotten som samhällsföreteelse alltjämt är påtagligt stratifierad; det vill säga att olika sociala grupper utövar olika sorters idrott i olika former, på olika vis och av olika skäl. Denna stratifieringen följer ett hierarkiskt mönster, där människor från de högre sociala skikten i större utsträckning är medlemmar i idrottsföreningar (liksom de för övrigt också är i andra typer av föreningar).

Barn- och ungdomsidrott

Under rubriken Barn- och ungdom lyfts många problematiserande forskningsresultat fram. Andelen barn och ungdomar som tränar och tävlar i en idrottsförening har till exempel ökat i ett tioårsperspektiv, vilket kan betraktas som positivt (ur ganska många aspekter), men samtidigt har tränings- och tävlingsdebuten krupit längre ned i åldrarna, vilken kan betraktas som negativt (ur ganska många aspekter). Därtill tränas det mer intensivt idag än under 1990-talet, också bland yngre utövare. Det är något som samtidigt kan relateras till siffror som visar, att många unga idrottare inom den RF-ledda idrottsrörelsen "känner stor press" i både tävlings- och träningssituationer och att uppmot en femtedel av dem "upplever otillräcklighet" på grund av sina föräldrar. Omkring 50 procent av ungdomarna avslutar sitt idrottande under senare tonåren (i vissa idrotter är siffran ännu högre), och detta parallellt

med att allt fler ungdomar söker sig till alternativa tränings- och tävlingsformer.

Vad beror då dessa, framför allt för RF-idrotten negativa resultat på? Ja, en förklaring refererar till övergripande samhällsförändringar, som givetvis även påverkar idrotten. Våra behov, vanor och intressen är helt enkelt inte desamma nu som tidigare. En annan vedertagen förklaring är mer existentiell och handlar om "idrottens inneboende tävlingslogik". Det tydliggörs i forskningen, att beskrivningar och riktlinjer i olika för idrotten överordnade policydokument och verksamhetsplaner, där tävlingsmomentet ofta tonas ned, inte alls överensstämmer med forskarsamfundets bild av den reella barn- och ungdomsidrotten. Toppning/selektering förekommer uppenbarligen inom många idrotter i större eller mindre omfattning, trots att många ledare (både kvinnor och män) menar att de inte har intentionerna att göra detta eller inte uppfattar att de gör det, och trots att forskningen visar att de som är bäst som 11–12 åringar sällan är det tio år senare, att många av de mest framgångsrika utövarna har dragit stor nytta av att de utövar flera idrottsgrenar ganska långt upp i tonåren, och att de flesta barn- och ungdomar söker sig till idrottsrörelsen tillsammans med kompisar eller för att kompisarna redan finns där. De kommer alltså för att de vill ha kul tillsammans – inte för att bli stjärnor.

Ledning och ledarskap

Förklaringen med utgångspunkt i idrottsrörelsens resultat- och prestationsfokusering leder vidare in på nästa av mina huvudrubriker, Ledning och ledarskap. En mängd forskningsresultat under denna rubrik kan sägas utgöra ytterligare länkar i förklaringskedjan gällande de negativa resultaten ovan. För det första råder – åtminstone viss – enighet bland forskare om att tränarutbildningarna inte håller måttet inom svensk idrott, främst då i pedagogiskt hänseende; hur man bemöter barn- och ungdomar. Till detta kan läggas att rekryteringen av ledare fortsätter att vara ett av idrottsrörelsens största problem. Ledarna är för få, lyder en slutsats. En annan, mer tillspetsad, att man får ta vad som erbjuds vilket inte alltid är det bästa. Båda indikerar att kvaliteten på träningarna inte är den bästa möjliga. Ytterligare ett utpekad problem är den manliga dominansen. De flesta i föreningsstyrelserna rekryteras inom informella, internt starka nätverk präglade av män och manlighetsideal. Det har medfört att det finns betydligt färre kvinnliga än manliga ledare på centrala positioner inom alla nivåer i idrottsrörelsen. Ledande kvinnor som kan vara med

och påverka hur idrotten utformas i framtiden. En annan svaghet ur representationssynpunkt tycks vara att de som utgör kärnan i den svenska idrottsrörelsen, barnen och ungdomarna, i mindre utsträckning än för omkring tio år sedan tillfrågas om de vill engagera sig som föreningsledare.

Idrottens rum och arenor

Även avseende Idrottens rum och arenor visar forskningen på den manliga normens/tolkningsföreträdet förlamande inverkan på jämställdheten. Det finns inga mätbara skillnader mellan pojkar och flickor beträffande vilka tider för träning/tävling man får i idrottsanläggningar, men däremot visar forskare att män och kvinnor har olika anläggningsbehov, vilket inte tas hänsyn till, och att kvaliteten på de olika arenor man erbjuds tid i skiljer sig åt. Mycket tyder också på, när det gäller den kommunalt samordnade tid- och lokalfördelningen, att de föreningar som bedriver motionsverksamhet kommer i andra hand i förhållande till elit- och tävlingsinriktade verksamheter. Vidare behövs fler idrottsanläggningar, understryker forskarna, och främst då inomhushallar och av enklare art. När livskvaliteten för boende i städer och kommuner rankas av invånare (i befintliga undersökningar) så är det faktorer såsom social service, trygghet och stort utbud av olika fritidsaktiviteter som väger tyngst, inte om staden har ett framgångsrikt representationslag eller en tjugusig arena. Men här liksom i många andra fall behövs fler jämförande studier och en forskning som tar hänsyn till flera olika aspekter. Vi vet helt enkelt för lite för att kunna dra några vidare och/eller mer djupgående slutsatser.

Vid sidan om de så kallade multiarenorna har även de så kallade näridrottsplatserna uppmärksamats under 2000-talet. Kring de senare finns också en hel del forskning genomförd (vilket alltså inte är fallet med de förstnämnda – trots att deras samlade kostnader vida överstiger näridrottsplatsernas). Näridrottsplatsernas syfte är dels att bidra till ett ökat spontanidrottande, ett syfte som tydligen ofta uppnås, dels att bidra till ökad fysisk aktivitet bland grupper med låg aktivitetsnivå i utgångsläget (vilket man bland annat antagit beror på att dessa grupper inte vill delta i organiserad/styrd verksamhet). Men detta senare syfte har däremot sällan uppnåtts, indikerar forskningen.

Lokal och nationell idrottspolitik

Totalt sett har Sveriges kommuner ökat anläggningsinvesteringarna under de senaste fem åren. Skillnaderna är dock ganska stora mellan olika

kommuntyper. Det är storstadskommunerna, med störst skatteintäkter och utgiftsnivåer som har investerat mest. När det gäller vilka klubbar (idrotter) som får mest, så tycks de kommunala prioriteringarna främst styras av faktorerna popularitet och ekonomi. De föreningar och grenar som är starkast lokalt förankrade (lokalt identitetsskapande och breda nätverk ger god förhandlingsposition), ger mest uppmärksamhet åt kommunen (medlemmar, åskådare och medieutrymme), och som ger bäst avkastning per investerad krona sett till antalet utövare och insats (stödformerna gynnar medlemsantal, antal aktivitetstillfällen och ansvar för anläggningsdrift) är de som framstår som vinnare i bidragskarusellen. Nu ser emellertid svenska forskare en trend inte bara mot ökad kommersialisering inom idrotten, där förbund och klubbar får närmare kontakt med både sponsormarknaden och en ny konsumentmarknad, utan även mot en starkare politisering på både riks och lokal nivå, där stat och kommun kräver mer i utbyte mot offentligt stöd. Eller, mer korrekt, där stat och kommun kräver ersättning för utförda tjänster. Samtidigt visar forskningen att få kommuner har arbetat fram detaljerade idrottspolitiska handlingsprogram där det framgår vilka målsättningarna är med idrotts- och anläggningspolitiken, hur de ska uppnås och hur det ska kontrolleras att de har uppnåtts, samt att de fritidsvane-/brukarundersökningar (eller motsvarande) som genomförs ofta är bristfälliga.

Forskarnas slutsatser om den lokalpolitiska nivån skiljer sig inte så mycket från slutsatserna rörande den centrala myndighetsnivån. Den senaste idrottsstödsutredningen slår till exempel fast, att det statliga LOK-stödet inte är neutralt i fördelningsfrågor utan har en konstruktion som gynnar lagidrotter före individuella idrotter och pojkars idrottande före flickors. Vidare att stödet inte har satt några synbara spår i idrottsrörelsens aktivitetsnivå. Överhuvudtaget, påtalar flera forskare, är rutinerna för uppföljning och utvärdering av idrottspolitiken otillräckliga. Liknande resultat uppvisar också den samlade utvärderingen av Handslagsprojektet. Syftet med projektet var att ”öppna dörrarna för fler”, men bäst förutsättningar gavs till sådana idrotter, föreningar och regioner som redan hade varit lyckosamma med att locka till sig många barn och ungdomar. De som redan hade mycket fick således mer.

Sammanfattningsvis

Kan man avslutningsvis säga något sammanfattande och övergripande kring de trender, processer och beskrivningar som omtalas ovan? Möjligen,

och först och främst, att den organiserade idrotten fortfarande har en anmärkningsvärt stark ställning i det svenska samhället; att den intresserar och fysiskt aktiverar – både som verksamhet och som nöjesform. För det andra, att idrotten har många positiva sidor och följdverkningar, bland annat ökad hälsa, rekreation, motorisk utveckling, identitetskapande, underhållning och PR-byggnad, men också en hel del negativa. Idrotten tycks till exempel vara en av de sista arenorna där pojkar och flickor systematiskt delas upp, vilket förstärker föreställningar om män och kvinnor som olika. Och även om idrotten kan vara en arena fylld av vi-känsla, så är det också en arena som är organiserad enligt tankar om konkurrens: vi mot dem, män och kvinnor var för sig, nationalism och utslagning. För att undersöka och diskutera dessa saker krävs, för det tredje, mer forskning, även inom de områden som redan är relativt utforskade eller på väg att bli det. Detta för att fördjupa, nyansera och bättre kunna jämföra resultaten. Ur ett SKL-perspektiv föreställer jag mig till exempel att det vore önskvärt med fler studier på mikronivå, av den enskilda föreningen och arenan, för att tydliggöra vad som sker i praktiken på idrottsplatsen eller i idrottshallen, samtidigt som det studeras vad som påverkar och påverkas i det omgivande samhället. Men det finns, som sagt, mycket annat att också ta tag i.

Internationella jämförelser

De danska, norska och brittiska forskningsresultaten på idrottspolitikens område pekar i samma riktning som de svenska – men de är också mer omfattande och bitvis mer djupgående och nyanserade. Brittiska forskare hävdar att framväxten av idrottspolitiska beslut har skett via till synes systematiska sammanställningar och neutrala överväganden, som därmed vunnit legitimitet såsom varande rationella processer, men att de i själva verket, vid en närmare granskning, ofta har inbegripit irrationella beslut, som mer eller mindre varit styrda av kortsiktiga ekonomiska överväganden och framdrivna av mäktiga särintressen och/eller publika debatter. De menar vidare att det idag inte längre finns någon stark stat som ensam kan producera brittiska internationella idrottsframgångar och en ”idrott åt alla”, utan att det bara kan ske genom förtroendefulla samarbeten mellan framväxande partnerskap inom och mellan offentlig, kommersiell och ideell sektor. I samma anda påtalar danska forskare, att den idrottspolitik som bedrivs i stor utsträckning är

strukturellt betingad och präglad av starka korporativa traditioner. Dock är dessa strukturer nu under påverkan av aktuella trender som rör politiseringen av idrotten, formaliseringen av idrottspolitiken, professionaliseringen av tjänstemannakåren och införandet av nya alternativa styrningsmodeller.

När det gäller frågan om anläggningarna och anläggningspolitiken mer specifikt indikerar brittisk forskning, att politiken långt ifrån är neutral och att de lokala behoven inte nödvändigtvis blir tillgodosedda när pengarna allt som oftast tillåts styra. Norska forskare hävdar från sin horisont, att anläggningspolitiken har blivit allt mer sammansatt av olika aktörer och intressen och därmed fylld med motsättningar, och att vi kan förvänta oss långt fler intressekonflikter och konflikter när idrottsanläggningar ska byggas eller byggas om framöver. Unisont från både Danmark och Norge påtalas också att en av de största utmaningarna nu är att fånga upp behoven och önskemålen från de minst organiserade och högljudda samhällsgrupperna, samt att ställa om den befintliga anläggningsstrukturen för att bättre reflektera de senaste stora demografiska och kulturella förändringarna hos befolkningen. Många av de befintliga idrottsanläggningarna, hävdas det, är antingen utdaterade, monofunktionella eller byggda för publikidrotter (främst lagbollssporter).

Forskningsresultat börjar också komma som rör evenemangsmarknadssidan av idrotten. Det konstateras till exempel i engelsk forskning, att svårigheterna när det gäller att mäta och dra slutsatser om evenemangens effekter är påtagliga varför det inte finns några bra svar på frågan om det är värt att satsa på stora idrottsevenemang eller inte. Det beror helt enkelt på vad som mäts, när det mäts, vem du är och vad du vill.

Avseende andra områden problematiserar nya undersökningar i våra grannländer tidigare närmast vedertagna ”sanningar” på ett intressant sätt. Så till exempel avseende Idrott, mångfald och integration. Ny norsk forskning visar att det är tveksamt om vare sig klass, rasism, religion eller tradition kan förklara skillnader i idrottsdeltagande. Invandrarflickors förhållande till fysisk aktivitet blir också än mer komplex om frågan vidgas från fokuseringen på föreningsidrott. I flera fall är deras deltagande högre än majoritetens i aktiviteter som dans, aerobics, kampsport och gym. Det är just föreningsidrotten som uppenbarligen inte attraherar.

När det gäller jämförelserna med övriga Norden och England kan således – med reservation för att urvalet är strikt begränsat – konstateras, att man

kommit längre på idrottspolitikens område, speciellt avseende policy- och konsekvensanalyser, och att forskningen om idrottens anläggningar ur olika perspektiv är mer omfattande liksom forskningen om idrottens mångfalds- och integrationsaspekter. Även idrottens ekonomi med inriktning mot event samt alternativ idrottsutövning har börjat utforskas i jämförelseländerna, medan den svenska forskningen på dessa områden ännu är i sin linda. Ett andra konstaterande är att de större, ämnesöverskridande forskningsprojekten och även forskningsöversiktterna tycks vara mer frekvent förekommande i Norge, Danmark och England. Ta till exempel den norska tioårssatsningen via Norges forskningsråd på forskningsprogrammet ”Idrett, samfunn og frivillig organisering”. Här var målsättningen att höja den samhällsvetenskapliga kompetensen och kunskaperna om idrott. Satsningen resulterade i en mängd projekt, disputationer, böcker, artiklar, konferenser och seminarier. (<http://www2.bi.no/nfr/isforg/>). Eller ta den nya danska Nordea-fondens mångmiljonsatsning på forskningsprogrammet ”Bevægelse, leg og idræt”, som bland annat ska omfatta sex doktorandprojekt och som har syftet att vidga kunskaperna om hur leken och breddidrotten har utvecklats, hur idrottsföreningarna har förändrats de senaste decennierna, och hur det offentliga roll har påverkats. (<http://www.nordeafonden.dk/41215.5.0.0/>). Eller ta de engelska forsknings- och textboksprojekten om ”Sports Development”, där såväl forskare som praktiker, både från kommunerna och idrottsrörelsen, deltar för att belysa och problematisera moderna trender inom brittisk idrott och de utmaningar som nu finns. Allt i syfte att utveckla idrotten på ett bra i meningen samförståndsriktat sätt (http://www.idrottsforum.org/reviews/items09/sjopau_hylton-bramham.html).

Sverige ligger alltså efter. Men då bör givetvis samtidigt understrykas, att jag i min analys inte tar hänsyn till ekonomiska variabler. I Norge och Danmark, men framför allt i England får jag ett intryck av att betydligt större investeringar gjorts i samhällsvetenskaplig idrottsforskning. I så fall kanske frågan snarare än hur stora bristerna i det svenska forskningsläget är bör vara, hur det kommer sig att vi lyckas producera så mycket forskning med så små resurser. Sådana funderingar lämnar jag dock över till en framtida resurs- och fördelningsanalys.

I Sverige är vi uppenbarligen bra på forskning om föreningsorganiserad barn- och ungdomsidrott, och i synnerhet ur ett jämlikhetsperspektiv: ”Idrott åt alla”. I alla fall om man ska döma av mängden

forskning på dessa områden (jag gör ju heller ingen kvalitetsbedömning). Intressant nog löper också en ganska tydlig röd tråd mellan de uppfattade forskningsområdesbehoven hos kommunala förvaltningar med ansvar för idrott och den samhällsrelaterade forskning som de facto utförs (se bilagorna 2 och 7), det vill säga att utbud och efterfrågan verkar möta varandra. Men man kan ju också fundera kring i vilken utsträckning mer forskning på ett område, en uppbyggd kunskapsbas, föder mer efterfrågan på just detta område. Det vill säga, om vi börjar förstå mer – och inser problemen, vill vi då inte ha ännu mer kunskaper för att kunna lösa dem? Ett resonemang som refererar tillbaka till problematiken med, och vikten av, att kunna identifiera centrala forskningsområden, problem- och frågeställningar, och till att så många parter/aktörer som möjligt som berörs kommer till tals i denna identifikationsprocess.

Forskarna, deras ämnes- och institutionstillhörighet samt publikationskanaler och forskningsinriktning – var finns bristerna?

Jag har funnit och listat 42 forskare som kontinuerligt publicerar nutida samhällsrelaterad svensk idrottsforskning enligt de kriterier jag satt upp. Det är 27 män och 15 kvinnor. Merparten är väletablerade (oftast äldre), men det finns också en del nydisputerade (oftast yngre) bland dem. Avseende ämnesingångar kan konstateras att de kommer från 13 olika discipliner, men att merparten är antingen pedagoger eller idrottsvetare (det senare ett eget tvärvetenskapligt ämne som främst finns representerat vid Malmö högskola). De listade forskarna hör hemma vid 16 olika lärosäten. Återigen dominerar Malmö Högskola med 31 procent av namnen hemmahörande hos sig. Tittar man specifikt på ämnesvalen så har jag sparat cirka 200 titlar, vilka presenteras i bilagorna under 12 rubriker.

Organisationer som kontinuerligt ger ut forskningspublikationer (och som ofta också finansierar projekt) är huvudsakligen universitet och högskolor, RF, CIF, Ungdomsstyrelsen, Stockholms stads Forskningsenhet och några enstaka centrumbildningar. Publikationskanaler utöver de nämnda är Idrottsforum.org i Malmö, Svensk förening för beteende- och samhällsvetenskaplig forskning, SVE-BI, i Göteborg samt en handfull engelskspråkiga tidskrifter.

Sammanfattningsvis finns alltså en ganska väl underbyggd och vital plattform av idrottsforskare, idrottsvetenskapliga institutioner/organisationer

och publikationskanaler i Sverige, och en forskningsproduktion som belyser samtida svenska förhållanden och täcker in ett relativt brett forskningsfält. I mina ögon finns emellertid också ett antal brister behäftade med forskningsresultaten – om man betraktar dem som en helhet och utifrån önskemålet om att de också ska kunna användas som beslutsunderlag.

1. För det första, och i jämförelse med övriga Norden och England, saknas helt uppenbart vissa ämnesområden. Det gäller bland annat specifika grenundersökningar; endast en handfull grenar finns representerade i forskningsgenomgången, främst fotboll och ishockey. Det gäller vidare idrottens rum och arenor, med undantag möjligen för näridrottsplatser; Idrottspolitik, och då i synnerhet policy- och konsekvensanalyser och analyser av idrottens samverkan med andra sektors-/verksamhetsområden; Idrottsekonomi, bland annat med inriktning mot föreningsbudget, marknadsföring och sponsring; Idrottsjuridik, specifikt kring skatteräts- och arbetsrättsfrågor; Handikappidrott och integration, där Norge inom det senare området har kommit betydligt längre; och det gäller alternativa idrottsformer såsom kommersiell idrott, till exempel gymträning, aerobics och publik underhållningsidrott/arenaidrott, liksom äventyrs-/upplevelseidrott och spontanidrott.

2. För det andra är mitt intryck att de flesta undersökningar är tämligen strikt avgränsade och har få studieobjekt. Det finns knappt alls några sammanhållna större projekt representerade, och ännu färre ämnesövergripande och tvärvetenskapliga. Det närmaste man kommer är RF:s Handslagsprojekt och det nya Idrottslyftsprojektet. Men även det förstnämnda resulterade ju i ett större antal mindre undersökningar, vilka visserligen rörde sig kring ett par utvalda teman men som inte relaterade till varandra. Problemet, som jag ser det, är att vi har fått ett forskningsläge av "nålstickskaraktär" – med många delstudier av framför allt den RF-organiserade idrotten, men där det är svårt att få någon sammanhållen bild av någon enskild del. Utan större sammanhållna projekt eller mindre men där studierna relaterar till och bygger vidare på varandra, riskerar forskningsläget att bli mer fragmentariskt.

3. För det tredje saknas det forskningsöversikter över olika idrottsliga delområden såsom till ex-

empel organiserad barn- och ungdomsidrott; ledning och ledarskap inom idrotten; idrottens rum och arenor; idrottens ekonomi och organisation; idrottspolitik; hälsa/fysisk aktivitet; jämlikhet, demokrati och mångfaldsfrågor; idrottslig samverkan; socialisation och integration inom idrotten; alternativ idrott. Sådana översikter brukar presenteras i inledningar till doktorsavhandlingar, men de måste tillkomma på mer regelbunden basis. Kommenterade översikter bör ges ut årligen och sammanställas av landets mest erkända forskare. I bästa fall kan de då bidra till en slags evidensbaserad; presentera forskningsresultat kring vilka det råder mer eller mindre konsensus, och som inte så lättvindigt kan ifrågasättas med ytterligare någon liten delundersökning. För hur ska forskningen annars kunna kännas trovärdig och viktig bland stressade beslutsfattare? Sedan gäller det naturligtvis att forskningsresultaten, förutom att vara väl underbyggda, också är klart och tydligt framförda. Möjligen krävs då någon form av "pedagogisk översättning", antingen att översikterna skrivs medvetet lättfattliga och/eller att resultaten framförs muntligt i olika sammanhang där det ges möjligheter att ställa följdfrågor. Men detta tycker jag ändå är ett mindre problem i svensk samhällsvetenskaplig idrottsforskning, som oftast är välskriven och lättfattlig.

4. För det fjärde är den absoluta merparten av den genomgångna forskningen skriven på svenska, den är publicerad i svenska kanaler och har Sverige i fokus. Fördelen med detta, inte minst för kommun- och regionföreträdare, är att forskarna lagt mycket energi på att utreda svenska förhållanden och på att beskriva och diskutera den svenska idrottsmodellen. Nackdelarna är givetvis att vi inte syns på den internationella scenen och kan förmedla våra kunskaper och få kritiska reflektioner från utomstående (med "nya ögon"). Det introverta kan alltså vara en styrka men på samma gång också en stor svaghet. Det senare gäller om vi inte deltar i den internationella forskningsdiskussionen och jämför den svenska modellen med andra modeller. Ytterligare ett relaterat problem är att det i Sverige finns väldigt få referentgranskade idrottskrifter, vilket innebär att den mesta vetenskapliga publikationen av nutida, samhällsrelaterad svensk idrottsforskning inte är kollegialt och oberoende fackgranskad.

5. För det femte, slutligen, är merparten av de publicerade studierna ofta problemorienterade och

tesdrivna. Sällsynta är de öppna och prövande arbeten som söker sig fram och testar nya vägar när de gamla kört fast. Det finns, kort sagt, få syntetiserande studier som undersöker idrotten utifrån dess egna förutsättningar. De flesta idrottsvetenskapliga samhällsrelaterade studier liknar istället statliga utredningar, som utefter givna problem och teser granskar ifall idrotten lever upp till de krav som ställs från bidragsgivare och sponsorer. Det är naturligtvis inte oväntat att det ser ut på det här sättet med tanke på den ovan beskrivna situationen. En allt större andel av den forskning som genomförs syns mig vara beställarstyrd, och de medel till samhällsvetenskaplig idrottsforskning som betalas ut via forskningsråd och liknande är alltså små (i relation till andra forskningsområden). Det verkar helt enkelt som om de bidrag som ges för idrottsforskning, vid sidan om de fyraåriga avhandlingsarbetena, är alltför små för att större projekt eller syntetiserande studier ska kunna genomföras. Märk väl att jag inte påstår att det skulle vara fel med problemorienterade, tesdrivna studier. Bara att jag tror att politiker och tjänstemän med idrottsansvar i kommuner och regioner saknar dels så kallad ”best practice-forskning”, som kan ge exempel på idrottsliga genomföranden som faktiskt visat sig fungera bättre än andra, dels forskare som vågar ge råd för hur man bör bete sig för att saker och ting ska förändras till det bättre. Det vill säga forskare som vill bidra med rekommendationer och inte endast beskrivningar (detta är också en anledning till att jag tagit med många bör-satser i forsknings- och resultatssammanställningen).

Att göra forskningen praktiskt användbar

För att rekommendationerna ska gå fram genom informationsbruset krävs fungerande forum. Jag tror att dessa måste ligga vid sidan om och komplettera de ordinarie publikationerna/presentationerna. I dessa forum tror jag vidare på dialogen som instrument för förståelse. Vi forskare bör självfallet fortsätta att arbeta oberoende, men ska den så kallade tredje uppgiften uppfyllas måste vi också vara beredda att diskutera vår forskning. Kanske kan kommunerna och idrottsrörelsen hjälpa till här. I våra projektpengar ingår sällan eller aldrig resurser för att kommunicera forskningsresultat till allmänheten (trots att vi ofta forskar om sådant som sker i kommuner och idrottsföreningar och som i högsta grad berör allmänheten). Aktörerna själva har förmodligen inte råd att betala för forskning i någon större omfattning, men kanske har kommuner och

idrottsrörelse råd att betala för ”beslutsunderlagsvänlig” forskningskommunikation?

Överhuvudtaget tror jag att det behövs betydligt fler mötesplatser mellan kommunaltjänstemän och forskare. Institutionaliserade arenor dit även idrottsrörelsens representanter och företrädare känner sig välkomna. Jag efterfrågar, kort sagt, rum för presentationer och diskussioner utifrån olika perspektiv och ståndpunkter och där det öppna samtalet är vägledande – där alla parter har varit med och valt ut de ämnen som tas upp och där alla ges samma utrymme att uttrycka sina åsikter. Först då tror jag den dagliga kommun- såväl som idrottspraktiken på allvar kan giftas ihop med idrottsforskningen. Uppfattat påtvingade rekommendationer leder sällan till något genomgripande utvecklingsarbete. Det gör däremot förståelse, insikt och eget engagemang. Så lyder i alla fall min erfarenhet.

I mina diskussioner med de olika parterna skymtar vissa obekräftade fördomar, men det visas även förståelse för motparten och intresse för att öka samverkan och få till bättre relationer. Ingen hävdar att vetenskapligt framtagen kunskap inte skulle behövas för att kunna fatta kloka beslut i kommuner och regioner. Alla tycker att ökade kunskaper avseende idrottens ekonomiska, sociala och politiska villkor i Sverige är ytterst relevanta att ta fram i nuläget och utveckla. I en enkät besvarad av kommunala förvaltningar med ansvar för idrott i 60 kommuner med mer än 30 000 invånare (se bilaga 7), svarar 95 procent att man är ”i behov av förstärkt forskningsbaserad kunskap [...]”. Strax över hälften svarar att man ”använt vetenskapliga studier som underlag för politiska beslut [...]”. Få menar emellertid att man ”får tillgång till användbar forskning i den utsträckning som behövs”.

Fördomarna mellan vetenskapssamfundet och de kommunala företrädarna kan belysas i begreppsparet forskare – brukare. Förvaltningscheferna/tjänstemännen tenderar att uppfatta forskarna som ”negativister”, att dessa främst lyfter fram och diskuterar sådant som gått fel – hur få dessa fall än är i förhållande till vad som gått rätt. Man uttrycker det i termer av ”eländesforskning”. De hävdar också att forskningen ofta presenterar resultat som är alltför ”abstrakta” (inte samhällsrelevanta/samhällsnyttiga) för att kunna tillämpas i den vardagliga praktiken. Man efterfrågar bland annat mer konkreta vägvals- och konsekvensanalyser med tydlig idrottspolitisk koppling och såväl övergripande som mer djupgående studier om fritidens värde i samhällsutvecklingen, som man uppfattar såsom ”viktiga för att motivera de medel som satsas, sär-

skilt då verksamheten inte vilar på lagstiftning och resurserna ständigt är knappa”. Forskarna å sin sida menar att förvaltningscheferna/tjänstemännen lägger viktig forskning åt sidan så fort de uppfattar någon form av kritik, eller då de tycker att de har för lite tid inför ett beslut för att hinna läsa på. Men om ”makthavarna” nu tycker att forskningen är viktig, varför tar de sig då inte tid för inläsning eller bjuder in forskare för att återge sina resultat i kortform, frågar man sig. Därtill, menar forskarna, kan forskningen inte bara styras utifrån vad som just nu är att betrakta som relevant eller nyttigt eftersom detta är ”plastiskt” över tid och rum. I detta får man emellertid även medhåll från de tillfrågade kommun-

och regionföreträdarna, som absolut inte vill se en forskning som uteslutande är ”beställarstyrd”.

Samtliga tillfrågade tjänstemän och forskare önskar se fler arenor för samspel och mer forskningsmedel till den samhällsrelaterade idrottsforskningen – vars vikt man anser har ökat i betydelse. Alla framhåller också vikten av att SKL:s engagemang och roll som samordnare och vägledare ökar; ”en paraplyorganisation som kan samla upp och kommunicera kommunernas kunskapsbehov till forskarna och, omvänt, de färdiga forskningsresultaten till kommunerna”. – En tredje part som kan hjälpa till att föra teoretiker och praktiker närmare varandra.

Litteratur: Sverige

Allmänt & Övrigt

Backman, Jyri. (2007). Riskkapital och idrottens självständighet. *Idrottsjuridisk skriftserie* Nr. 12. Artikelsamling 2007. SISU Idrottsböcker.

Bairner, Alan (2010). What's Scandinavian about Scandinavian sport? *Sport in Society: cultures, commerce, media, politics*, Vol.13, No.4, May 2010, s. 734–743.

Börjeson, Martin, von Essen, Johan & Norberg, Johan R. (2009). Föreningsidrotten ur ett civilsamhällesperspektiv – idrott i spänningsfältet mellan stat, marknad och familj. *Svensk idrottsforskning 2009, Nr.3*.

Carlsson, Bo (2005). Idrottens normativa förändringsprocesser. *Sociologisk forskning* 1:11–18.

Carlsson, Bo (2005) Den allvarsamma leken: Sport och juridik, och frågan om leken och tävlandets logik, s. 21–31, i *Idrottsjuridisk årsbok 2005*. SISU: Idrottsböcker.

Carlsson, Bo (2009). Idrottens rättskulturer: Rätts-sociologiska och idrottsvetenskapliga essäer och exkurser. *Idrottsforum.org*.

Carlsson, Bo (2009). Insolvency and the domestic juridification of football in Sweden. *Soccer & Society*. vol 10, 477–94.

Carlsson, Bo & Lindfeldt, Mikael (2010). Legal and moral pluralism: normative tensions in a Nordic sports model in transition. *Sport in Society: cultures, commerce, media, politics*, Vol.13, No.4, May 2010, s. 718–734.

Dahlén, Peter (2006). "Basketsportens kommersialisering i Sverige och Norge", i *Idrottshistoriskt symposium (2006). Idrottens attraktivitet: Idealism Kommersialism Politik. Idrottshistoriskt symposium i Malmö 10–11 november 2005*. Stockholm: Sveriges centralförening för idrottens främjande, s.104–123.

Eichberg, Henning & Loland, Sigmund (2010). Nordic sports – from social movements via emotional to bodily movement – and back again? *Sport in Society: cultures, commerce, media, politics*, Vol.13, No.4, May 2010, s. 691–704.

Einarsson, Torbjörn (2008). *Medlemskapet i den svenska idrottsrörelsen: en studie av medlemmar i fyra idrottsföreningar*. Stockholm: Economic Research Institute (EFI).

Engström, Lars-Magnus (2007). *Forskning om Handslagets genomförande och resultat – En utvärderande sammanställning*. Stockholm: Riksidrottsförbundet.

Fahlén, Josef (2006). Svensk idrott på ny värdegrund. *Svensk idrottsforskning*, 2006 (2), 46–49.

Forsberg, Lennart & Tebelius, Ulla (2010). How Adolescent Girls construct their Gender Identity through Leisure Activities – Examples from a Riding School. *World Leisure and Recreation Journal*.

Lindroth, Jan (2006). "Tävlingsidrottens genomslag i samhället: skepsis – acceptans – attraktion", i *Idrottshistoriskt symposium (2006). Idrottens attraktivitet: Idealism Kommersialism Politik. Idrottshistoriskt symposium i Malmö 10–11 november 2005*. Stockholm: Sveriges centralförening för idrottens främjande, s.14–23.

Lindström, Lisbeth (2006). *Fritidssektorn [Elektronisk resurs]: en statlig utmaning*. Luleå: Luleå tekniska universitet.

Lundberg, Hans (2005). Masskommunicerad underhållningsidrott som koncentrerad livsförenkling: Om idrottens konceptuella gränser och begränsningar. *Idrottsforum.org*.

Lundberg, Hans (2009). *Kommunikativt entreprenörskap: underhållningsidrott som totalupplevelse före, under och efter formeringen av den svenska upplevelseindustrin 1999–2008*. Diss. Växjö: Växjö universitet.

Norberg, Johan R. (2004). *Idrotten i den ideella sektorn: en kunskapsöversikt*. Stockholm: Riksidrottsförbundet.

Tillgänglig på Internet: http://www.rf.se/ImageVault/Images/id_140/scope_128/ImageVaultHandler.aspx

Norberg, Johan R. (2005). Idrottsrörelsen och spelpengarna – högvinst eller nitlott? *Svensk idrottsforskning 2005*, Nr.3.

Norberg, Johan R. (2006). Idrottens spelberoende och statens idrottsberoende. *Idrottsforum.org*.

Norberg, Johan R. (2008). Idrottsrörelsens utveckling i gränslandet mellan stat, marknad och civilsamhälle – några iakttagelser. I Beckman, Svante & Månsson, Sten (red.) (2008). *KulturSverige 2009 [Elektronisk resurs]: Problemanalys och statistik*. Linköping: Swedish Cultural Policy Research Observatory.

Norberg, Johan R. (2010). The development of the Swedish sports movement between state, market and civic society – some remarks. I Ewers, Adalbert & Zimmer Anette (2010)(red.). *Third Society Organizations Facing Turbulent Environments: Sports, Culture and Social Services in Germany, Italy, U.K., Poland, and Sweden*. Bremen: Nomos Verlag, s.183–201.

Oddner, Frans (2005). Om fotboll och kommunikation – ett socialpsykologiskt perspektiv. *Svensk idrottsforskning 2005*, Nr. 3, Årg. 14.

Peterson, Tomas (2008). The Professionalization of Sport in the Scandinavian Countries. *Idrottsforum.org*.

Seippel, Ørnulf, Ibsen Bjarne & Norberg Johan R. (2010). Introduction: sport in Scandinavian societies. *Sport in Society: cultures, commerce, media, politics*, Vol.13, No.4, May 2010, s. 563–567.

Sjöblom, Paul (2006). ”Röstmaximering – vinstmaximering – nyttomaximering: Föreningsidrottens attraktionskraft på stat, näringsliv och civilsamhälle”, i Idrottshistoriskt symposium (2006). *Idrottens attraktivitet: Idealism Kommersialism Politik. Idrottshistoriskt symposium i Malmö 10–11 november 2005*. Stockholm: Sveriges centralförening för idrottens främjande, s.162–171.

Stenling, Cecilia & Fahlén, Josef (2009). The Order of Logics in Swedish Sport: Feeding the hungry beast of result orientation and commercialization. *European Journal for Sport and Society*. 6:2, s. 29–42.

Stråhlman, Owe (2005). *Idrott – mål eller medel. Några kritiska nedslag i idrottsforskningen*.

Tillgänglig på Internet: <http://www.ltu.se/forskning/1.16009?pureId=265150&pureFamily=dk.atira.pure.families.publication.shared.model.Publicatio>

Sund, Bill (2005). ”Idrottsfiflets förklaringar”, i Sjöstrand, Glenn (red.) (2005). *Fiffelsverige: sociologiska perspektiv på skandaler och fusk*. 1. uppl. Malmö: Liber, s. 119–129.

Svensson, Anders (2007). *Från norra ståplats till cyberspace – en beskrivning av en diskussion på internet om ishockey utifrån ett offentlighetsperspektiv*, diss., Göteborg: Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet.

Svensson, Anders (2009). “Online Conversation Threads on Ice Hockey: A Comparison of Swedish Male and Female Participants, i Fuller, Linda K. (red.). *Sexual Sport Rethorics: Global and Universal Contexts*. New York: Peter Lang Publishing Group, s.107–120.

Tebelius, Ulla (2009). The Significance of Sport Participation for Teenage Girls’ Self-Image. A Longitudinal Study. *Kinanthropologica*, Vol.45, 2009/1.

Barn och ungdom

Augustsson, Christian & Patriksson, Göran (2007). Innebörd och utbredning av upplevd föräldrappress i ungas idrott. *Svensk idrottsforskning*. 2007(16):1, s. 16–21.

Augustsson, Christian (2007). *Unga idrottares upplevelser av föräldrappress [Elektronisk resurs]*. Diss. Karlstad: Karlstads universitet, 2007.

Tillgänglig på Internet: http://www.diva-portal.org/diva/getDocument?urn_nbn_se_kau_diva-499-1__fulltext.pdf

Bergström, Marie (2007). Hästar är mitt liv – ridsportens betydelse för unga tjejers identitetsskapande. *Svensk idrottsforskning* Nr. 2. 2007.

Carlsson, Bo & Fransson, Kristin (2005). Barn och idrott i ljuset av FN:s barnkonvention. *Svensk idrottsforskning*. 2005(14):3, s. 72–74.

Carlsson, Bo & Fransson, Kristin (2005). Youth Sports, Official Sports Policy, and Children's Rights in Society. *Idrottsforum.org*.

Carlsson, Bo, Backman, Jyri och Fransson, Kristin. (2006). Kan rätten förbättra idrotten och dess miljöer? En reflektion kring två rättsfall från barn- och ungdomsidrotten. *Svensk idrottsforskning* Nr.1. 2006.

Carlsson, Bo & Fransson, Kristin (2006). *Regler och tävlingssystem: i barn- och tidig ungdomsidrott*. Stockholm: Riksidrottsförbundet.

Tillgänglig på Internet: http://www.rf.se/ImageVault/Images/id_151/scope_128/ImageVaultHandler.aspx

Eliasson, Inger (2009). I skilda idrottsvärldar – barn, ledare och föräldrar i flick- och pojkfotboll. *Svensk idrottsforskning* 2009:4.

Eliasson, Inger (2009). *I skilda idrottsvärldar [Elektronisk resurs]: Barn, ledare och föräldrar i flick- och pojkfotboll*. Umeå: Umeå universitet.

Tillgänglig på Internet: <http://umu.diva-portal.org/smash/get/diva2:216078/FULLTEXT03>

Engström, Lars-Magnus, Norberg, Johan R. & Åkesson, Joakim (2007). *Idrotten vill: en utvärdering av barn- och ungdomsidrotten*. Stockholm: Riksidrottsförbundet.

Tillgänglig på Internet: http://www.rf.se/ImageVault/Images/id_158/scope_128/ImageVaultHandler.aspx

Franzén, Mats & Peterson, Tomas (2005). *The democracy-competitiveness dilemma in team sport. A panel study of Swedish soccer girls and boys. [Elektronisk resurs]*.

Tillgänglig på Internet: <http://hdl.handle.net/2043/8173>

Fransson, Kristin (2006). Barn- och ungdomsidrottens regel- och tävlingssystem, är de anpassade? *Svensk idrottsforskning* 2006:2, s.38–42.

Fransson, Kristin (2007). *It's a Question of Rights: Children's Rights and the Swedish Sports Movement. [Elektronisk resurs]*.

Tillgänglig på Internet: <http://hdl.handle.net/2043/4644>

Johansson, Inger (2006). Är det en utopi att idrottsrörelsen kan nå alla barn? *Svensk idrottsforskning* 2006(15):4, s. 62–65.

Larsson, Bengt (2005). *Arenor för alla [Elektronisk resurs]: en studie om ungas kultur- och fritidsvanor*. Stockholm: Ungdomsstyr.

Tillgänglig på Internet: http://www.ungdomsstyrelsen.se/butiksadmin/showDoc/4028e5950412b735010412be329b0003/arenor_for_alla.pdf

Larsson, Bengt (2008). En föreningsidrott för alla? *SVEBIS årsbok* 2008, s.73–89.

Larsson, Bengt (2008). *Ungdomarna och idrotten [Elektronisk resurs]: tonåringars idrottande i fyra skilda miljöer*. Stockholm: Pedagogiska institutonen.

Tillgänglig på Internet: <http://su.diva-portal.org/smash/get/diva2:198237/FULLTEXT01>

Peterson, Tomas (2005). Landskrona BoIS som uppfostrings- och utbildningsmiljö. *Idrottsforum.org*.

Peterson, Tomas (2005). När fälten korsas. *Svensk idrottsforskning*. 2005(14):3, s. 9–11.

Stöckel Toftegaard, Jan, Strandbu, Åse, Solenes, Oskar, Jørgensen, Per & Fransson, Kristin (2010). Sport for children and youth in the Scandinavian countries. *Sport in Society: cultures, commerce, media, politics*, Vol.13, No.4, May 2010, s. 625–643.

Thedin Jakobsson, Britta & Engström, Lars-Magnus (2008). Vilka fortsätter – vilka slutar? Förändringar i idrottsvanor bland yngre tonåringar. *Svensk idrottsforskning*. 2008(17):4, s. 27–31.

Thedin Jakobsson, Britta & Engström, Lars-Magnus (2008). *Vilka stannar kvar och varför? [Elektronisk resurs]: en studie av ungdomars deltagande i föreningsidrott*. Stockholm: Riksidrottsförbundet.

Tillgänglig på Internet: http://www.rf.se/ImageVault/Images/id_1344/ImageVaultHandler.aspx

Trondman, Mats (2005). Träna och suppa till helgen: Om föreningsidrott, socialt kapital och alkohol i unga vuxnas liv. *Idrottsforum.org*.

Trondman, Mats (2005). *Unga och föreningsidrotten [Elektronisk resurs]: en studie om föreningsidrottens plats, betydelser och konsekvenser i ungas liv*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Tillgänglig på Internet: http://www.ungdomsstyrelsen.se/butiksadmin/showDoc/4028e595081dd72201081f2a1b700006/unga_och_foreningsidrotten

Tydén, Olof (2007). Handslaget ur ett ungdomsperspektiv. Handslagsprojekt RF 2007:23.

Ungdomars tävlings- och motionsvanor: en statistisk undersökning våren 2005. (2005). Stockholm: Riksidrottsförbundet.

Tillgänglig på Internet: http://www.rf.se/ImageVault/Images/id_148/scope_128/ImageVault-Handler.aspx

Wagnsson, Stefan & Patriksson, Göran (2005). Föräldrarnas engagemang i barnens idrottsföreningar: myt eller verklighet? *Svensk idrottsforskning*. 2005(14):2, s. 44–48.

Wagnsson, Stefan & Patriksson, Göran (2007). Specialisering i barn- och ungdomsidrotten. *Svensk idrottsforskning*. 2007(16):1, s. 6–9.

Ledning & Ledarskap

Ericsson, Ingegerd (2007). Hur ser utbildningsbehovet ut bland idrottsledare i skolan? Handslagsprojekt RF 2007:4.

Eriksson, Sten (2006). Idrottsrörelsens ideella kraft? *SVEBIS årsbok* 2006, s.49–65.

Essen, Johan von & Börjeson, Martin (2007). *Det sociala ledarskapet*. Stockholm: Riksidrottsförbundet.

Tillgänglig på Internet: http://www.rf.se/ImageVault/Images/id_160/scope_128/ImageVault-Handler.aspx

Fundberg, Jesper (2007). *Är de ideella ledarna de ideala?* Stockholm: Riksidrottsförbundet.

Fundberg, Jesper (2009). Vilka är idrottens valda makthavare? Om rekrytering till styrelser inom svensk idrott. RF-rapport 2009:6.

Gerrevall, Per, Carlsson, Samantha & Nilsson, Ylva (2006). *Lärande och erfarenhetens värde: en studie*

av ledare inom barn- och ungdomsidrott. Stockholm: Riksidrottsförbundet.

Tillgänglig på Internet: http://www.rf.se/ImageVault/Images/id_150/scope_128/ImageVault-Handler.aspx

Habermann, Ulla (2007). *Kvinnor på toppen: om kvinnor, idrott och ledarskap*. Stockholm: Ersta Sköndal högskola.

Tillgänglig på Internet: http://www.esh.se/file-admin/erstaskondal/ESH_Gemensamt/Arbetsrapporter/arbetsrapport_46.pdf

Hertting, Krister (2007). Det sköra ledarskapet. *SVEBIS årsbok* 2007, s.137–159.

Hertting, Krister (2007). *Den sköra föreningen mellan tävling och medmänsklighet [Elektronisk resurs]: om ledarskap och lärprocesser i barnfotbollen*. Diss. Luleå: Luleå tekniska universitet.

Tillgänglig på Internet: <http://epubl.ltu.se/1402-1544/2007/26/LTU-DT-0726-SE.pdf>

Högberg, Jan-Ola (2007). Idrottsledaren som hälsofostrare. *Idrottsforum.org*.

Högberg, Jan-Ola (2008). Om idrottstränarens pedagogiska och didaktiska kompetens. *Idrottsforum.org*.

Lindgren, Eva-Carin & Hinic, Hansi (2005). Förekommer 'toppning' inom barnidrotten? *SVEBIS årsbok* 2005, s. 109–132.

Lindgren, Eva-Carin & Hinic, Hansi (2005). 'Toppningsstudien': en kvalitativ analys av barn och ledares uppfattningar av hur lag konstitueras inom barnidrott. RF-rapport 2005:4.

Tillgänglig på Internet: http://www.rf.se/ImageVault/Images/id_146/scope_128/ImageVault-Handler.aspx

Tebelius, Ulla (2007). Youth Leaders' View of their Professional Tasks. *World Leisure and Recreation Journal*. Vol. 40, no 2.

Thedin Jakobsson, Britta & Redelius, Karin (2007). Idrottsledare som dörröppnare. Handslaget, ledarskap och känslan av sammanhang. Handslagsprojekt RF 2007:19.

Rum & Arenor

Alpenberg, Jan & Lundberg, Hans (2006). Arena-investeringar i Sverige – rationella processer och samhälllegitimering i internationell belysning. *Svensk idrottsforskning*, Organ för Centrum för idrottsforskning, Nr. 4 2006.

Augustsson, Christian, Patriksson, Göran, Stråhlman, Owe & Wagnsson, Stefan (2010). Tillgänglighet och nyttjande av träningsstider I idrottsanläggningar. *Svensk idrottsforskning* 2010:1.

Augustsson, Christian, Stråhlman, Owe & Wagnsson, Stefan (2010). *Användning av idrottsanläggningar: en studie av tillgänglighet till och fördelning av tider i idrottsanläggningar ur ett jämställdhetsperspektiv*. Stockholm: Riksidrottsförbundet.

Backman, Jyri, Carlsson, Bo & Fransson, Kristin (2006). Kan rätten förbättra idrotten och dess miljöer? *Svensk Idrottsforskning*. 30–34.

Book, Karin & Carlsson, Bo (red.) (2008). *Idrott och city-marketing*. 1. uppl. Malmö: idrottsforum.org.

Book, Karin (2006). Vardagsliv kontra imagebyggande: planering och utveckling i den postindustriella staden. *Idrottsforum.org*.

Book, Karin (2007). Arenors lokalisering, betydelse och användning. En studie av Handslaget finansierade arenor i Malmö. Handslagsprojekt RF 2007:2.

Book, Karin (2008). *Arenors lokalisering, betydelse och användning [Elektronisk resurs]*. Riksidrottsförbundet.

Tillgänglig på Internet: <http://hdl.handle.net/2043/7252>

Carlsson, Bo & Normark, Gun (2005). Idrott som city-marketing: Landskronas satsning på idrottsturism. *Svensk idrottsforskning*. 2005(14):3, s. 80–83.

Fagrell, Birgitta (red.) (2007). *Sexualiseringen av idrottens offentliga rum*. Stockholm: Riksidrottsförbundet.

Tillgänglig på Internet: http://www.rf.se/ImageVault/Images/id_159/scope_128/ImageVault-Handler.aspx

Fahlén, Josef & Sjöblom, Paul (2008). *Idrottens anläggningar [Elektronisk resurs]: ägande, driftsförhållanden och dess effekter*. Stockholm: Riksidrottsförbundet.

Tillgänglig på Internet: http://www.rf.se/ImageVault/Images/id_1132/scope_128/ImageVault-Handler.aspx

Fahlén, Josef (2007). Näridrottsplatser – spontanidrott – bättre hälsa för barn och unga? *Svensk idrottsforskning*. 2007(16):3/4, s. 38–42.

Fahlén, Josef (2007). Näridrottsplatser och spontanidrott. Handslagsprojekt RF 2007:9.

Fahlén, Josef & Forsberg, Björn (2007). *Näridrott i skolmiljö, etapp 2 [Elektronisk resurs]: en utvärdering av användningen av Tegs Näridrottsplats i Umeå*. Stockholm: Riksidrottsförbundet.

Tillgänglig på Internet: http://www.rf.se/ImageVault/Images/id_437/scope_128/ImageVault-Handler.aspx

Faskunger, Johan & Faskunger, Johan (2007). *Den byggda miljös påverkan på fysisk aktivitet [Elektronisk resurs]: en kunskapssammanställning för regeringsuppdraget "Byggd miljö och fysisk aktivitet"*. Stockholm: Statens folkhälsoinstitut.

Tillgänglig på Internet: http://www.fhi.se/upload/ar2007/Rapporter%202007/R200703_Byggd_miljo_web.pdf

Kolfjord, Ingela (2005). Landskrona i förvandling – en idrotts- och kunskapsstad i vardande. *Idrottsforum.org*.

Rafoss, Kolbjørn & Troelsen, Jens (2010). Sport facilities for all? The financing, distribution and use of sport facilities in Scandinavian countries. *Sport in Society: cultures, commerce, media, politics*, Vol.13, No.4, May 2010, s. 643–657.

Stark, Tobias (2009). Keops pyramid: Anteckningar rörande synen på Malmö Arena och den postindustriella staden i samband med ishockeypremiären den 12 november 2008. *Idrottsforum.org*.

Thörn, Catharina (2007). 'Dressed for success': Entrepreneurial cities, sports and public space. *ESF-LiU Conference. Cities and Media: Cultural Perspectives on Urban Identities in a Mediatized World*. 20:7.

Östnäs, Anders (2007). Från idrott över sundet till sport Öresund/Sport Arena: integrationsprojekt inom Öresundsregionen. *SVEBIS årsbok 2007*, s. 209–223.

Ekonomi & Organisation

Andersson, Kristofer & Hofer, Andreas (2005). *Evenemang med spinn! En utvärdering av Uddeholm Swedish Rally 2005*. Karlstad: Institutionen för samhällsvetenskap, Cerut (Centrum för forskning om regional utveckling), Karlstads universitet.

Tillgänglig på Internet: <http://www.intra.kau.se/dokument/upload/82F3188A18ed918A99KvP309BCBE/Evenemangmedspinn.pdf>

Braunerhielm, Lotta & Andersson, Kristofer (2007). *Idrottens roll i samhället [Elektronisk resurs]: fallstudier i Värmland och Västergötland – modellbyggande för mätning av idrottens ekonomiska effekter*. Karlstad: Fakulteten för samhälls- och livsvetenskaper, Cerut (Centrum för forskning om regional utveckling), Karlstads universitet.

Tillgänglig på Internet: <http://www.intra.kau.se/dokument/upload/82F3188A0ef1720FC6gMi107626B/idrottsrapport.pdf>

Fahlén, Josef (2006). *Structures beyond the frameworks of the rink: on organization in Swedish ice hockey*. Diss. Umeå: Umeå universitet.

Tillgänglig på Internet: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:umu:diva-734>

Fahlén, Josef & Karp, Staffan (2010). Access denied: The new sports for all – programme in Sweden and the reinforcement of the sports performance logic. *Sport & EU Review*, 2(1), 3–22.

Fahlén, Josef, Stenling, Cecilia & Vestin, Ludvig (2008). Money talks – A qualitative analysis of the organizational change connected with the corporation formation of a voluntary sport club. *Sport und Gesellschaft – Sport and Society* 2, s. 153–177.

Forslund, Magnus (2006). Öväntad utveckling i Sandsbro AIK – om entreprenörskap, komplexitet och fotboll. *Inkast. Idrottsforskning vid Växjö universitet*. s. 206.

Forslund, Magnus (2009). *Praktisk föreningsekonomi*. Stockholm: SISU Idrottsböcker.

Fyrberg, Anna & Söderman, Sten (2007). *Varumärkets betydelse inom idrotten*. Stockholm: Riksidrottsförbundet.

Fyrberg, Anna & Söderman, Sten (2009). *Varumärkets betydelse inom idrottsrörelsen: ett sponsorperspektiv*. Stockholm: Riksidrottsförbundet.

Tillgänglig på Internet: http://www.rf.se/ImageVault/Images/id_439/scope_128/ImageVaultHandler.aspx

Hertting, Krister (2010). *Valuta för pengarna [Elektronisk resurs]: Om föräldrars kostnader för barnens deltagande i tävlingsidrott*. Stockholm: Riksidrottsförbundet.

Tillgänglig på Internet: <http://www.ltu.se/for skning/1.16009?pureId=4568961&pureFamily=dk.atira.pure.families.publication.shared.model.Publication>

Lindahl, Göran & Modig, Nina (2007). Organizational change in the run-up to a major sport event: The case of the European Athletics Championships 2006. *Project Management Technology, 2007:1*.

Olsson, Lars-Erik (2007). *Frivilligt arbete inom idrotten [Elektronisk resurs]: Möjlighet och ofrånkomlighet*. Stockholm: Riksidrottsförbundet.

Tillgänglig på Internet: http://www.rf.se/ImageVault/Images/id_466/scope_128/ImageVaultHandler.aspx

Patriksson, Göran & Stråhlman, Owe (2007). Att rätta mun efter matsäcken – förutsättningar för att bedriva projekt om kostnadseffektivitet. Handslagsprojekt RF 2007:17

Patriksson, Göran, Stråhlman, Owe, Eriksson, Sten & Kristén, Lars (2007). Handslaget – från idé till utvärdering. Om projekt, ekonomi och verksamhet. Handslagsprojekt RF 2007:16.

Sandström, Sara & Nilsson, Mats (2008). *Idrottens roll i samhället II: en modell för idrottsgenererade sociala och monetära effekter på samhället*. Karlstad: Fakulteten för samhälls- och livsvetenskaper, Cerut (Centrum för forskning om regional utveckling), Karlstads universitet.

Tillgänglig på Internet: <http://www.intra.kau.se/dokument/upload/C10B963A0301525E17URFF42BF38/IdrottensrollIII.pdf>

Sjöblom, Paul & Fahlén, Josef (2010). The Survival of the Fittest: Intensification, Totalization and Homogenization in Swedish Competitive Sport. *Sport in Society: cultures, commerce, media, politics*, Vol.13, No.4, May 2010, s. 704–718.

Åkesson, Joakim (2007). Var hamnade Handslagspengarna? Stor blev större och liten kunde inte hänga med? Handslagsprojekt RF 2007:22.

Politik

Bergsgard, Nils Asle & Norberg, Johan R. (2010). Sports policy and politics – the Scandinavian way. *Sport in Society: cultures, commerce, media, politics*, Vol.13, No.4, May 2010, s. 567–583.

Elam, Ingrid (2008). Den svenska idrottsstödsutredningen. Målen, medlen – och de som fördelar dem. *Idrottsforum.org*. <http://www.idrottsforum.org/articles/peterson/peterson081015.html>

Engström, Lars-Magnus (2008). Den svenska idrottsstödsutredningen. Balansgång mellan samhällsnytta och egenvärde. *Idrottsforum.org*. <http://www.idrottsforum.org/articles/peterson/peterson081015.html>

Fahlén, Josef & Aggestål, Anna (2009). *Vision 2010 – En utvärdering av Umeå kommuns fritidspolitiska program*. Umeå: Umeå kommun.

Franzén, Mats (2008). Den svenska idrottsstödsutredningen. Idrottens svarta låda och andra okända storheter. *Idrottsforum.org*. <http://www.idrottsforum.org/articles/peterson/peterson081015.html>

Ibsen, Bjarne (2008). Den svenska idrottsstödsutredningen. Kvalificeret analyse som ikke anfægter den korporative idrætsmodel. *Idrottsforum.org*. <http://www.idrottsforum.org/articles/peterson/peterson081015.html>

Idrottsstödsutredningen (2008). *Föreningsfostran och tävlingsfostran [Elektronisk resurs]. En utvärdering av statens stöd till idrotten: betänkande*. Stockholm: Fritze.

Tillgänglig på Internet: <http://www.regeringen.se/content/1/c6/10/66/71/bc89126c.pdf>

Norberg, Johan R. (2009). Football, football pools and the unexpected arrival of sports in Swedish

welfare politics. *Soccer in Society* 2009, Nr. 2–3.

Paulrud, Anton & Laitila, Thomas (2004). Valuation of management policies for sport fishing on Sweden's Kaitum River. *Journal of Environmental Planning and Management*. 42, s. 863–879.

Peterson, Tomas (2008). Den svenska idrottsstödsutredningen. En kort sammanfattning. *Idrottsforum.org*. <http://www.idrottsforum.org/articles/peterson/peterson081015.html>

Sjöblom, Paul (2006). *Den institutionaliserade tävlingsidrotten: kommuner, idrott och politik i Sverige under 1900-talet*. Diss. Stockholm: Stockholms universitet.

Sjöblom, Paul (2007). Nordisk idrottspolitik i brytningstid: Kritiska reflektioner från en svensk lokal horisont. Idræt, nation og politik – nordiske komparationer, *Idrætshistorisk årbog* 2007, s. 83–95.

Hälsa/Fysisk aktivitet

Apitzsch, Erwin (2007). Fysisk aktivitet åt alla elever i skolan. Handslagsprojekt RF 2007:1.

Bengtsson, Helene & Svensson, Camilla (2006). Fysisk aktivitet på recept kan ge stora vinster. *Idrottsforum.org*.

Blomdahl, Ulf & Elofsson, Stig (2006). *Hur många motionerar/idrottar för lite och vilka är dom? En studie av den unga befolkningen i Stockholm, Helsingborg, Jönköping och Lidköping*. Stockholm: Stockholms stad – Idrottsförvaltningen, Forskningsenheten.

Fridberg, Torben (2010). Sport and exercise in Denmark, Scandinavia and Europe. *Sport in Society: cultures, commerce, media, politics*, Vol.13, No.4, May 2010, s. 583–593.

Hultgren, Staffan (2008). *Fysisk aktivitet, folkhälsa, beteendeförändringar: En beteendevetenskaplig betraktelse*. Uppsala: Kunskapsförlaget i Uppsala.

Isberg, Jenny (2009). Viljan till fysisk aktivitet: En intervention avsedd att stimulera ungdomar att bli fysiskt aktiva. *Svensk idrottsforskning* 2009:4.

Isberg, Jenny (2009). *Viljan till fysisk aktivitet*

[Elektronisk resurs]: En intervention avsedd att stimulera ungdomar att bli fysiskt aktiva. Örebro universitet, Örebro.

Tillgänglig på Internet: <http://oru.diva-portal.org/smash/get/diva2:272180/FULLTEXT02>

Josefsson, A. Karin (red.) (2008). *Motivation to exercise and Perceived Barriers – Men and Women's Exercise Habits*. Halmstad University.

Korp, Peter (2008). The symbolic power of 'healthy lifestyles'. *Health Sociology Review*. 17:1, s. 18–26.

Larsson, Håkan (2007). "Idrott och hälsa – en del av idrottskulturen", i Larsson, Håkan & Meckbach, Jane (red.) (2007). *Idrottsdidaktiska utmaningar*. 1. uppl. Stockholm: Liber, S. 54–69.

Leijon, Matti (2010). Activating People – Physical activity in the general population and referral schemes among primary health care patients in a Swedish county. *Svensk idrottsforskning* 2010:1.

Mellquist, Annika (2006). *Fysisk aktivitet på recept (FaR): perspektiv från idrottsrörelsen regionalt och lokalt*. Stockholm: Riksidrottsförbundet.

Tillgänglig på Internet: http://www.rf.se/ImageVault/Images/id_152/scope_128/ImageVault-Handler.aspx

Nowicka, Paulina, Lanke, Jan, Pietrobelli, Angelo, Apitzsch, Erwin & Flodmark, Carl-Erik (2009). Sports camp with six months of support from a local sports club as a treatment of childhood obesity. *Scandinavian journal of public health*. Aug 28.

Olin, Hedvig, Wahlgren, Lina & Andersson, Eva (2006). Hälsa i relation till fysisk aktivitet, vikt och ålder. *SVEBIS årsskrift* 2006, s.213–233.

Quennerstedt, Mikael & Öhman, Marie (2007). Kropp, hälsa och genus – kritiska perspektiv på idrott och hälsa? *Utbildning & Demokrati: Tidskrift för didaktik och utbildningspolitik*. 16:2, s. 5–16.

Quennerstedt, Mikael (2006). *Att lära sig hälsa [Elektronisk resurs]*. Örebro: Örebro universitetsbibliotek.

Tillgänglig på Internet: <http://oru.diva-portal.org/smash/get/diva2:136837/FULLTEXT01>

Quennerstedt, Mikael (2007). Hälsa eller inte hälsa – är det frågan? *Utbildning & Demokrati: Tidskrift*

för didaktik och utbildningspolitik. 16:2, s. 37–56.

Quennerstedt, Mikael (2008). Exploring the relation between physical activity and health – a salutogenic approach to physical education. *Sport, Education and Society*. 13:3, s. 267–283.

Schantz, Peter (2006). Rörelse, hälsa och miljö. Utmaningar i en ny tid. *Svensk Idrottsforskning* 3:4–7.

Zollitsch Grill, Hilda (2006). Det är en revolution att motion blivit evidensbaserat. *Sjukgymnasten*. Nr. 1. Sid. 16.

Öhman, Marie (2007). Den rätta viljan – idrott och hälsa i ett styrningsperspektiv. *Utbildning & Demokrati: Tidskrift för didaktik och utbildningspolitik*. 16:2, s. 95–112.

Jämlikhet, Demokrati & Mångfald

Andreasson, Jesper (2005). Pojkflickan, fotbollsflatan och alla andra. Myt och verklighet i svensk damfotboll. Kulturella perspektiv. *Svensk etnologisk tidsskrift* nr 1: 2005.

Andreasson, Jesper (2006). Mellan svett och mascara: Maskulinitet i ett kvinnligt fotbollslag. *Idrottsforum.org*.

Andreasson, Jesper (2007). *Idrottens kön: genus, kropp och sexualitet i lagidrottens vardag*. Lund: Sociologiska institutionen, Lunds universitet.

Augustsson, Christian, Patriksson, Göran, Stråhlman, Owe & Wagnsson, Stefan (2007). *Analys av träningstider inom föreningsidrotten – en studie av sju lagidrotter sett ur ett ålders- och könsperspektiv*. RF-rapport 2007:6.

Augustsson, Christian, Patriksson, Göran, Stråhlman, Owe & Wagnsson, Stefan (2008). Vilka får de bästa tiderna? En analys av fördelningen av träningstider inom föreningsidrotten. *SVEBIS årsbok* 2008, s.23–37.

Apitzsch, Erwin (2007). "Fysisk aktivitet, idrott och välbefinnande hos äldre människor", i Nilsén, Åke & Wikdahl, Magnus (Red) (2007). *Idrott i förändring* (53–83). Lund: Idrottsvetenskapligt Centrum vid Lunds Universitet.

- Backman, Jyri. (2005). Fotbollsfamiljens struktur och dess tvistelösning, och frågan om demokrati och monopol. *Svensk Idrottsforskning* Nr. 3. 2005.
- Bérczes, Judit (2006). De lokala mediernas roll i idrottens jämställdhetsprocess. *Idrottsforum.org*.
- Book, Karin (2007). Många små dörrar utan dörrvakt. *Svensk idrottsforskning*. 2007(16):3/4, s. 33–37.
- Carlsson, Rolf (2007). Etnicitet och kulturell mångfald – en analys av hanteringsprocesser och projekt under Handslagets första år inom ”Öppna dörrar för fler”. Handslagsprojekt RF 2007:3.
- Dahlén, Peter (2007). ’The Sex Issue’: Några tankar kring sexualiseringen av idrotten med anledning av en forskningsrapport från Riksidrottsförbundet. *Idrottsforum.org*.
- Fagrell, Birgitta (2005). Den handlande kroppen: flickor, pojkar, idrott och subjektivitet. *Kvinnovetenskaplig tidskrift* 2005(26):1, s. 65–80.
- Fagrell, Birgitta (2009). Kvinnorna har en sportlig chans! Eva Olofsson satte fart på kvinnoidrotten. *Svensk idrottsforskning* 2009(18):1, s. 7–10.
- Forsberg, Björn (2006). *Näridrott i skolmiljö [Elektronisk resurs]: en studie av elevinflytande och behov vid planering av Tegs näridrottsplats*. Stockholm: Riksidrottsförbundet.
Tillgänglig på Internet: http://www.rf.se/ImageVault/Images/id_157/scope_128/ImageVaultHandler.aspx
- Fransson, Kristin (2009). Children’s Sport, a Question of Rights? Children, Childhood and the Swedish Sports Movement. *Idrottsforum.org*.
- Fundberg, Jesper & Pripp, Oscar (2007). Öppnas dörren för fler? Och av vem? *Svensk idrottsforskning* 2007(16):3/4, s. 43–46.
- Fundberg, Jesper (2005). Är det idrottens fel? Om män, patriarkala strukturer och idrott. *Kvinnovetenskaplig tidskrift* 2005(26):1, s. 103–107.
- Gerrevall, Per (2007). Ett handslag för demokratisk utveckling? *Svensk idrottsforskning* 2007(16):3/4, s. 47–49.
- Gerrevall, Per (2007). Handslaget och de demokratiska värdena. Handslagsprojekt RF 2007:8.
- Gilenstam, Kajsa (2009). *Gender and physiology in ice hockey [Elektronisk resurs]: a multidimensional study*. Umeå: Umeå university.
Tillgänglig på Internet: <http://umu.diva-portal.org/smash/get/diva2:281802/FULLTEXT01>
- Gilenstam, Kajsa, Karp, Staffan & Henriksson-Larsén, Karin (2008). Gender in ice hockey: women in a male territory. *Scandinavian Journal of Medicine and Science in Sports* 18:2, s. 235–249.
- Greiff, Mats & Hedenborg, Susanna (2005). ’Jag är nog lite som en mamma till mina passhästar och skämmer bort dem.’ Om manligt och kvinnligt inom trav- och galoppsporterna. *Idrottsforum.org*.
- Johansson, Margareta (2008). *Äldre – en resurs för idrottsrörelsen [Elektronisk resurs]*. Stockholm: Riksidrottsförbundet.
Tillgänglig på Internet: http://www.rf.se/ImageVault/Images/id_1206/ImageVaultHandler.aspx
- Larsson, Håkan (2009). Idrottens könsmonster: Varför finns de? Vad handlar de om? *Svensk idrottsforskning*. 2009(18):1, s. 11–15.
- Lindgren, Eva-Carin, Patriksson, Göran & Fridlund, Bengt (2002). Empowering young female athletes through a self-strengthening programme: A qualitative analysis. *European Physical Education Review*. 8:3, s. 230–248.
- Lundvall, Suzanne (2007). Handslagets speciella insatser med inriktning mot mångfald och integration – en kvalitativ utvärdering. Handslagsprojekt RF 2007:13.
- Lundvall, Suzanne (2009). Idrott, mångfald och genus: hur blir svensk idrott mer färgrik och inkluderande? *Svensk idrottsforskning* 2009(18):1, s. 27–30.
- Nilsén, Åke (2008). Sportdykaren och den ’rätta’ manligheten. Sociologisk forskning 1-2008.
- Olofsson, Eva (2009). 20 år med idrott och genus. *Svensk idrottsforskning* 2009(18):1, s. 4–6.
- Pripp, Oscar & Fundberg, Jesper (2007). Idrottens mittcirkel. Om mångfald och normalitet inom några Handslagsprojekt. Handslagsprojekt RF 2007:7.

Ringfjord, Britt-Marie (2005). Bilder av idrottskroppen. *Idrottsforum.org*.

Ström, Josefina & Lindgren, Eva-Carin (2005). Rekryteringsstrategier av aktiva och ledare inom idrottsföreningar; ett genusperspektiv. *SVEBIS årsbok 2005*, s.173–187.

Svender, Jenny & Larsson, Håkan (2007). Satsa på flickors idrottande! En studie om föreställningar om flickor och flickors idrottande. *Svensk idrottsforskning 2007*(16):3/4, s. 82–85.

Svender, Jenny & Larsson, Håkan (2007). Som hand i handsken – en satsning på flickors idrott eller på idrottens flickor? Handslagsprojekt RF 2007:12.

Svender, Jenny (2009). Idrottsrörelsens satsning på flickor – en kontraproduktiv åtgärd? *Svensk idrottsforskning 2009*:1, s.34–37.

Söderström, Tor, Karp, Staffan & Olofsson, Eva (2007). I skuggan av fotbollen – handslagsprojektens betydelse för mindre idrotter. Handslagsprojekt RF 2007:15.

Trondman, Mats & Dovborn, Cecilia (2006). 'Idrott är ingenting för flickor', säger Karolina: Om kultur, genus och idrott. *Idrottsforum.org*.

Trondman, Mats & Dovborn, Cecilia (2007). Bollhegemoni och genusregim: En etnografisk fallstudie om spontanidrott i skolan. *Idrottsforum.org*.

Wickman, Kim (2007). Genus och funktionshinder: Några nedslag i forskningen kring handikappidrott. *Idrottsforum.org*.

Wickman, Kim (2007). Jag försöker vara elitidrottare glöm mitt andra jag: Hur kvinnliga elitruilstolsåkare konstruerar sina identiteter, i Lindqvist, Rafael & Sauer, Lennart (red.) (2007). *Funktionshinder, kultur och samhälle*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur, s. 197–214.

Wickman, Kim (2008). I do not compete in disability': How wheelchair athletes challenge the discourse of able-ism through action and resistance. *European Journal for Sport and Society*, 4 (2), 151–167.

Wickman, Kim (2008). *Bending mainstream*

definitions of sport, gender and ability [Elektronisk resurs]: Representations of wheelchair racers. Umeå: Pedagogik.

Tillgänglig på Internet: <http://umu.diva-portal.org/smash/get/diva2:141458/FULLTEXT01>

Wickman, Kim (2009). Dugliga subjekt på idrottslig arena – kollektiva föreställningar om femininitet, maskulinitet och funktionsnedsättning. *Svensk idrottsforskning 2009*:1, s.31–33.

Östnäs, Anders (2006). Norm och normalisering – reflektioner kring några centrala begrepp relaterat till sociologi, handikappvetenskap och handikappidrott. *SVEBIS årsbok 2006*.

Östnäs, Anders (2007). Från Idrott över Sundet till Sport Öresund/Sport Arena. *SVEBIS årsbok 2007*.

Drog- och brottsbekämpning

Kolfjord, Ingela (2007). Från projekt till modell. Helamalmö som verkar för motion, integration och brottsnegativ inställning. Handslagsprojekt RF 2007:11.

Kolfjord, Ingela (2008). Kan idrotten vara brottsreducerande? *Idrottsforum.org*.

Linna, Kyösti (2006). Föreningsidrott och alkohol: Finlandssvenska idrottares förhållande till idrott och alkohol. *Idrottsforum.org*.

Wallin, Emmie, Jonsson, Elin, Sörensen, Stefan & Tillgren, Per (2007). Kampen mot droger i idrottsrörelsen – Handslaget avtryck i verksamheten. Handslagsprojekt RF 2007:21.

Samverkan

Eriksson, Charlie, Johansson, Margareta, Ulvmyr, Camilla & Virtanen, Peter B. (2007). Effekter av samverkan mellan idrottsrörelsen och skolan i Örebro län. Handslagsprojekt RF 2007:5.

Gustafsson, Tommy & Fagrell, Birgitta (2007). Idrottsrörelsens samverkan med skolan inom ramen för Handslaget. Glappet mellan arenorna. Handslagsprojekt RF 2007:6.

Hansi, Hinic, Hannula, Rauni & Johnson, Urban

(2007). Handslaget: Idrottens samverkan med skolan: En utvärdering av Hallandsmodellen. Handslagsrapport RF 2007:10.

Peterson, Tomas (2007). När fälten korsas. Om handslagprojekt på skoltid. Handslagsprojekt RF 2007:18.

Sundberg, Gun (2007). Samhällsekonomiska värdet av skolsamverkan i Handslaget. Handslagsprojekt RF 2007:20.

Socialisation & Integration

Carlsson, Bo & Grujoska, Isabella (2007). 'Sport For Life': Sport as a Tool for Development. *Idrottsforum.org*. http://www.idrottsforum.org/articles/grujoska_carlsson/grujoska_carlsson071107.html

Fundberg, Jesper & Lagergren, Lars (2009). Integration i förening – kritiska reflektioner kring ett projekt. *Educare* Nr. 1.

Idrottens sociala betydelse: en statistisk undersökning hösten 2004. (2005). Stockholm: Riksidrottsförbundet.

Tillgänglig på Internet: http://www.rf.se/ImageVault/Images/id_147/scope_128/ImageVault-Handler.aspx

Oddner, Frans (2007). Handslaget – ett socialisationsprojekt? Handslagsprojekt RF 2007:14.

Persson, H. Thomas R. (2007). Socialt ansvar och socialt kapital – Idrottens nya utmaningar. *Idrottsforum.org*.

Wagnsson, Stefan (2009). *Föreningsidrott som socialisationsmiljö [Elektronisk resurs]: En studie av idrottens betydelse för barns och ungdomars psykosociala utveckling*. Diss. Karlstad: Karlstads universitet.

Tillgänglig på Internet: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:kau:diva-4866>

Alternativ idrott

Arnegård, Johan (2006). *Upplevelser och lärande i äventyrssport och skola*. HLS Förlag.

Bäckström, Åsa (2005). *Spår: Om brädsporkultur, informella lärprocesser och identitet*. Diss. Stockholm: Stockholms universitet.

Forskningsresultat: Sverige (titel, syfte, slutsatser)

Allmänt & Övrigt

Einarsson, Torbjörn (2008). *Medlemskapet i den svenska idrottsrörelsen: en studie av medlemmar i fyra idrottsföreningar*. Stockholm: Economic Research Institute (EFI).

Hur har medlemskapet framställts och uppfattats i föreningar och folkrörelser: Vilka funktioner tillmäts medlemskapet? Vilka föreställningar finns det om medlemskapet? Vilka olika dimensioner eller aspekter är medlemskapet uppbyggt av?

- › Då man studerar hur medlemmar respektive ledare ser på organisationens styrsystem hittar man också några intressanta skillnader. Ledarna betonar ofta det formella demokratiska styrsystemet, som ytterst grundas i medlemmarnas rätt att delta i och rösta på årsmötet. Medlemmarna i sin tur anser i många fall istället att det är enklast att helt enkelt prata med den person som är ansvarig för en viss fråga.
- › Ute i föreningarna på lokalplanet tycks man inte heller uppleva att idrottsrörelsens övergripande struktur i form av SF och RF har särskilt stor inverkan på den dagliga verksamheten. Även här finns det förstås skillnader både mellan olika typer av föreningar och mellan olika typer av medlemmar. Elitföreningarna relaterar främst till sitt förbund då det är detta som står för landslaget medan de andra föreningarna har tätare kopplingar till specialdistriktsförbundet (SDF), som håller i de tävlingar som är relevanta för dessa föreningar.
- › Man bör alltså vara försiktig med att endast nöja sig med att räkna antalet medlemskap i en organisation eller ett samhälle och tro, att det ger goda kunskaper om engagemanget eller aktiviteten bland medlemmarna eller medborgarna. Medlemskapet kan ha många olika betydelser och dimensioner. Även en så pass enkel kategorisering som uppdelningen i aktiva och passiva medlemmar är problematisk, då föreställningarna om vad aktiva och passiva medlemmar är kan

skilja sig stort både mellan olika individer och mellan olika organisationer.

Engström, Lars-Magnus (2007). *Forskning om Handslagets genomförande och resultat – En utvärderande sammanställning*. Stockholm: Riksidrottsförbundet.

Syftet är att göra en vetenskaplig bedömning av samtliga projekt och med det som utgångspunkt en analys av resultat och effekter inom de olika prioriterade områdena.

- › Sammanfattningsvis kan noteras att idrottens samverkan med skolan har varit omfattande och i de flesta sammanhang uppskattad. Det råder dock en osäkerhet om hur detta samarbete genomförts och hur framgångsrik denna satsning har varit i ett längre perspektiv. Några särskilda satsningar hade inte gjorts på de fysiskt inaktiva eleverna eller på elever med särskilda behov. De ledare som engagerats i verksamheten hade heller ingen särskild utbildning för dessa elevkategoriers behov och efterlyste heller inte någon sådan. Handslagssatsningen har heller inte använts som ett inslag i skolornas arrangemang av daglig fysisk aktivitet. Det blir tydligt att idrotten, med det innehåll och den logik som den bygger på, flyttas in i skolan utan att någon större anpassning skett. Verksamheten torde i första hand ha nått de redan aktiva eleverna.
- › Näridrottsplatsens utformning tycks med andra ord vara central för användandet. Om föreningslivet får ett stort inflytande över näridrottsplatsernas utformning är det inte troligt att de barn som står utanför idrotten lockas att delta. De har inte samma förutsättningar, preferenser och behov som de föreningsanslutna. Man skulle också kunna påstå, att genom idrottsplatsens utformning så skrivs också den förväntade aktiviteten in. Finns en fotbollsplan med mål eller en basketplan med korgar är aktivitetsformerna givna.
- › Den till synes oreglerade verksamheten blir i själva verket reglerad och gynnar de äldre idrottsaktiva pojkar. Dessa s.k. multianläggningar blir

i praktiken fotbollsanläggningar om inte särskilda arrangemang vidtas. Själva egenorganisationen och därmed frånvaron av ledare kan med andra ord bidra till exkluderingen av de svagare grupperna.

- › Att pojkar och män har tolkningsföreträde inom idrotten problematiseras sällan. De problem som fanns i att t ex rekrytera fler flickor med utländsk bakgrund, förläggs oftast till dessa flickors egenskaper. Problemen ansågs med andra ord finnas hos de presumtiva deltagarna inte i idrottsföreningens struktur eller i verksamhetens uppläggning.
- › Handslagssatsningen kan sägas ha varit framgångsrik i så motto att fler barn och ungdomar rekryterats och att verksamheten vitaliserats genom att många inom idrottsrörelsen har tvingats till reflektion och nytänkande. Man skulle därmed kunna säga att Handslaget varit framgångsrikt som ett kunskapsprojekt, och därmed viktigt för framtida satsningar, även om det finns en del frågetecken kring administration och beslutsprocesser. Medlen skulle också i större utsträckning ha kunnat användas till strategiska och mer långsiktigt verkande projekt än till löpande, operativ, verksamhet.
- › Dörröppningarna har, trots olikheter i utseende, också varit riktade åt samma håll, mot dem med ett intresse av att få delta på de villkor idrotten ställer. Några dörrar för de fysiskt inaktiva, som är ointresserade av idrott, har dock inte öppnats mer än undantagsvis.
- › Det vore också önskvärt med fortsatta studier på mikronivå, i den enskilda föreningen, för att tydliggöra vad som sker i praktiken på idrottsplatsen eller i idrottshallen, och samtidigt också studera vad som sker i det omgivande samhället.

Lundberg, Hans (2009). *Kommunikativt entreprenörskap: Underhållningsidrott som totalupplevelse före, under och efter formeringen av den svenska upplevelseindustrin 1999–2008*. Växjö: Växjö University Press.

En empirisk beskrivning och en teoretisk introduktion av kommunikativt entreprenörskap, genom analys av KK-stiftelsens bidrag samt en närläsning av underhållningsidrott som en upplevelseindustri.

- › Underhållningsidrottens kommunikativa kapacitet är hårt diskursivt reglerad, främst p.g.a. RF:s starkt normativa praktiker vilka genererar statiska och polariserade uppfattningar mellan den ”rena”, ideellt organiserade idrotten och den

”orena”, kommersiellt orienterade idrotten.

- › Blott en mindre del av innehållet i Sveriges arenor kan härledas till icke-idrottsliga spektakel.

Barn- och ungdom

Augustsson, Christian & Patriksson, Göran (2007). Innebörd och utbredning av upplevd föräldrappress i ungas idrott. *Svensk idrottsforskning*. 2007(16):1, s. 16–21.

En studie av unga idrottares självrapportering om upplevelser av sina föräldrars involvering i idrottsmiljön, särskilt med avseende på föräldrappress.

- › Ungefär en av fem unga idrottare inom den RF-organiserade föreningsidrotten upplever någon gång otillräcklighet och press p.g.a. sina föräldrar. Det innebär att någonstans mellan 50 000 och 70 000 unga idrottare varje år upplever obehagskänslor p.g.a. alltför ”pushande” idrottsföräldrar – i en aktivitet som bygger på frivillighet och lek.

Augustsson, Christian, Patriksson, Göran, Stråhlman, Owe & Wagnsson, Stefan (2008). Vilka får de bästa tiderna? En analys av fördelningen av träningstider inom föreningsidrotten. *SVEBIS årsbok 2008*, s.23–37.

En kartläggning, beskrivning och analys av fördelningen av träningstider, sett ur ett ålders- och könsperspektiv samt utifrån olika lagidrotter.

- › Fördelningen av träningstider följer ett relativt traditionellt mönster inom de undersökta idrottsgrenarna. En stor del av barns och ungdomars träningstider fördelas innan kl.19 utifrån principen ju yngre deltagare i lagen desto tidigare träningstid. Dessa grupper prioriteras alltså.
- › Utifrån ett könsperspektiv kan man inte utläsa att någon grupp skulle vara särskilt förfördelad.
- › Samtidigt bör påpekas att någon jämförelse mellan kvaliteten på de olika lokalerna inte gjorts. Vi vet inte om de tillfrågade varit nöjda med lokalerna, bara att de varit det med tiderna. Inte heller vet vi något om de grupper som valt att tacka nej till träningstider (och därmed inte finns representerade i datamaterialet), om de gjort det just p.g.a. att de blivit tilldelade sämre tider. Det behövs, kort sagt, fler studier: geografiskt breddade, med fler idrottsgrenar (individuella) representerade, och som också tar hänsyn till kvalitet m.m.
- › I uthyrningsbestämmelser och principer för

fördelning av tider som upprättas bör det vara inskrivet att man beaktar att tiderna ska fördelas på ett sätt som visar, att man eftersträvar ett tydligt jämlikhetsperspektiv både vad gäller olika typer av grenar/föreningar och kön.

Carlsson, Bo & Fransson, Kristin (2006). *Regler och tävlingssystem: i barn- och tidig ungdomsidrott*. Stockholm: Riksidrottsförbundet.

En deskriptiv ansats i syfte att klargöra och problematisera barn- och ungdomsidrottens möjligheter och begränsningar i relation till idrottens fenomenologi och funktionalitet, och till förhållandet mellan lek och tävling.

- › Den bild som växer fram är att idrotten i görligaste mån försöker anpassa barn- och ungdomsidrottens regler och tävlingssystem utifrån policys såsom "Idrotten vill", men att det samtidigt finns en rad motstånd, varvid idrottens historia och kultur, dess fenomenologi, framstår som mer eller mindre "konserverande". Dessa hinder varierar beroende på specialidrott och dess olika karaktär.
- › Finns det "tävlingmoment" i träningarna som på något sätt strider mot "Idrotten vill" och som äventyrar barn- och ungdomars lika förutsättningar och personliga utveckling? Ett dylikt projekt skulle, via jämförelser mellan ett urval specialidrotter, belysa och analysera olika träningssystem och dess grad av "tävling".

Eliasson, Inger (2009). I skilda idrottsvärldar – barn, ledare och föräldrar i flick- och pojkfotboll. *Svensk idrottsforskning* 2009:4.

En beskrivning av barns, ledares och föräldrars socialisation i flick- och pojkfotboll, med särskilt fokus på vilket utrymme barns perspektiv har i barnfotbollspraktiken.

- › För barn är möjligheten att få nya kompisar och att kunna vara tillsammans med dem det bästa med fotbollen.
- › För föräldrarna är det bästa att idrotten har en fostrande effekt, och att träningen "är bra" för barnen.
- › Det sämsta, enligt föräldrarna, är allt arbete som ska göras i föreningens namn, något som uppfattas som ett hinder för barnens idrottsutövande.
- › Ledarna uppskattar mest barnens fotbollsutveckling, och ser värdet av att forma en högpressterande fotbollsspelare.
- › Vanligtvis fungerar de tre världarna bra parallellt med varandra, men eftersom ledarna har mest makt genom sin alltid närvarande ledar- och vux-

enroll blir barnens röster ofta nedtystade.

- › Både ledare och föräldrar säger sig vara osäkra på hur en verksamhet för 11–12-åringar ska utformas för att vara "god barnidrott". De förväntas tona ner idrottsprestationen, men vet inte hur de ska göra istället.
- › Barnen efterfrågar rättvisa ledare som inte toppar laget eller låter dem spela på samma plats hela tiden.
- › Vuxna bör lyssna på barnen och se dem som de sociala aktörer de är i nuet istället för att betrakta dem som nästa generations vuxna fotbollsspelare.

Engström, Lars-Magnus, Norberg, Johan R. & Åkesson, Joakim (2007). *Idrotten vill: en utvärdering av barn- och ungdomsidrotten*. Stockholm: Riksidrottsförbundet.

Utifrån olika perspektiv analyseras i vilken utsträckning barn- och ungdomsidrotten i Sverige bedrivs i enlighet med värderingarna och riktlinjerna i Riksidrottsförbundets visionsdokument Idrotten vill.

- › Barns och ungdomars föreningsidrottande har ökat starkt under den senaste 30-årsperioden parallellt med ett minskat spontanidrottande. Vidare har allt fler flickor sökt sig till traditionella pojkidrotter – men inte omvänt. Idrottsdebuten har dessutom tidigarelagts, vilket ställt ökade krav på föräldraengagemang vilket medfört en viss social och ekonomisk segregation. En ökad tudelning mellan idrottsaktiva och idrottsligt inaktiva barn- och ungdomar har ägt rum och den organiserade föreningsidrottens dominerande ställning har accentuerats. Detta medför ett ökat ansvar för idrottsrörelsen.
- › Som övergripande resultat kan konstateras att policydokumentets normer och riktlinjer i stor utsträckning avviker från forskarsamfundets bild av den konkreta barn- och ungdomsidrotten – och detta till följd av idrottens inneboende tävlingslogik. Ytterst handlar problemet om att barn- och ungdomsidrotten allt för ofta utformas med den tävlingsorienterade vuxenidrotten som förebild – och detta trots att "Idrotten vill" tydligt framhåller att barn- och ungdomsidrotten i första hand skall präglas av lek och allsidighet med utgångspunkt i de ungas egna behov och förutsättningar.
- › Å ena sidan har många åtgärder vidtagits i syfte att sprida innehållet i Idrotten vill; utan tvekan har samtliga SF nåtts av policydokumentets värderingar. Ett stort antal har även utformat egna

motsvarigheter, så rimligtvis har budskapet även nått spridning till förenings- och medlemsnivå. Å andra sidan är det svårt – för att inte säga omöjligt – att avgöra och fastställa i vilken omfattning den lokala idrotten i praktiken påverkats. Dessutom verkar det som att ett visst värderingstapp skett i transformeringsledet.

- › Slutligen, menar vi, så försvårar regelverket och tävlingssystemets uppbyggnad en utveckling av barnidrotten i den riktning som eftersträvas i Idrotten vill. Om man i föreningen ansluter barnen till en serie eller större tävling är man mer eller mindre tvingad att följa den tävlingslogik, som denna verksamhet bygger på; nämligen att försöka vinna så många matcher eller tävlingar som möjligt och komma så högt upp i resultat-tabellen som det bara går. Helst av allt ska man vinna. Detta innebär, särskilt om detta iscensätts i unga år, att det finns stor risk för att en tidig specialisering, talangjakt och utslagning blir följden. Trots en god vilja hos ledaren att ”låta alla vara med”, och att det ska vara lustfyllt, pressar systemet verksamheten i en riktning där investeringstänkandet – vi ska vinna så många tävlingar och matcher som möjligt och så överlägset som möjligt – dominerar över egenvärdet – vi ska ha roligt här och nu. Med andra ord menar vi att strukturella faktorer, särskilt de som är knutna till omfattande tävlingssystem, motverkar utvecklandet av den goda barnidrotten, som den skrivs fram i Idrotten vill.
- › Med budskapet i Idrotten vill som utgångspunkt bör barn- och ungdomsidrotten utformas med spontanidrotten som inspirationskälla. I den goda spontanidrotten eftersträvas vanligtvis så jämna lag, eller så jämn kamp, som möjligt – annars förlorar ju tävlingen sin mening. Alla som vill får vara med och idrotta utifrån sina egna förutsättningar. Det viktigaste är ju inte att kora en segrare när matchen är över utan kampen, spänningen och glädjen i stunden. I spontanidrotten är tävlingsmomentet således centralt, liksom också inlärningsmomentet – men inte rangordning, specialisering och selektion. I spontanidrotten sätts idrottens egenvärde i fokus, och en grund skapas för att många fler fortsätter att idrotta.

Theodin Jakobsson, Britta & Engström, Lars-Magnus (2008). *Vilka stannar kvar och varför? [Elektronisk resurs]: en studie av ungdomars deltagande i föreningsidrott*. Stockholm: Riksidrottsförbundet.

Syftet med föreliggande studie är att öka kun-

skapen om vilka ungdomar som stannar kvar inom idrottsrörelsen och om möjligt utröna anledningarna till att de fortsätter idrotta inom en förening även om de inte är elitsatsande. Istället för att rikta uppmärksamheten mot varför många slutar vände vi på frågeställningen och undersökte varför vissa ungdomar i tonåren fortsätter sin idrottsliga verksamhet i en förening.

- › Av LOK-stödsstatistiken framgår att andelen deltagartillfällen sjönk under tonåren i 11 av de 13 studerade idrotterna.
- › Då träningsintensiteten förmodas öka i de äldre tonåren, samtidigt som antalet deltagartillfällen blev färre, indikerar detta att antalet aktiva medlemmar sjunker i ännu större utsträckning än vad som framgår av LOK-stödsstatistiken. Förmodligen uppgår andelen ungdomar som avslutar sitt idrottsengagemang under senare tonår till över 50 procent, i vissa idrotter med ännu större andel, vid en jämförelse med 12-årsåldern.
- › Resultaten indikerar att ungdomarna i större utsträckning än tidigare söker sig till privata träningsalternativ.
- › De ungdomar som var kvar i idrottsrörelsen var inte bara mer fysiskt aktiva på sin fritid utan hade också högre betyg, i såväl idrott och hälsa som teoretiska ämnen, än de som hade slutat eller inte varit medlemmar. De två senare kategorierna var i dessa avseenden relativt jämbördiga. De elever som höll sig kvar i idrottsrörelsen visade sig således vara mer framgångsrika i skolarbetet och valde oftare teoretisk linje på gymnasiet än övriga. Koden för framgång tycks vara densamma såväl inom skolan som i idrottsrörelsen.
- › Vilka var då de ungdomar som fortsatte sitt föreningsidrottande och vilka motiv angav de för detta engagemang? Alla utom en tränade, tävlade och/eller spelade match tre eller fler dagar i veckan. Flertalet ägnade sig också åt mer än en idrott och det var få veckor under ett år då de hade uppehåll från träningar och tävlingar. I denna mening kan de således sägas vara breddidrottare även om verksamheten ägde rum på en relativt hög och intensiv nivå.
- › Att tävla framstår inte som det allra viktigaste för alla utan snarare något som tillhör verksamheten, som var självklart och något man måste acceptera och lära sig hantera.
- › Frågan kvarstår således: Finns de ungdomar i sena tonåren som tränar en till två gånger i veckan inom idrottsrörelsen? En fortsatt forskning får besvara frågan i vilken omfattning idrotten är

öppen för ungdomar med olika ambitionsnivåer och bakgrundsförhållanden. I detta sammanhang måste också en djuplodande diskussion föras om begreppen elit respektive bredd.

Larsson, Bengt (2008). *Ungdomarna och idrotten: Tonåringars idrottande i fyra olika miljöer*. Stockholm: Pedagogiska institutionen, Stockholms universitet 2008.

En studie av i vilken utsträckning och under vilka förutsättningar 16-åringar idrottar.

- › Ungdomars idrottsvanor måste förstås utifrån de lokala förutsättningarna, bland annat traditioner, levnadsvillkor, lokaler och aktuella genus- och statusordningar.
- › Ungdomar med annan etnisk bakgrund än den svenska men med likartad utbildning och ekonomiska förutsättningar deltar i samma utsträckning i idrottens föreningsliv, undantaget populationen i södra Stockholm.

Larsson, Bengt (2008). En föreningsidrott för alla? *SVEBIS årsbok 2008*, s.73–89.

En undersökning av idrottens tillgänglighet mot bakgrund av de egna livsvillkoren i form av boendeort, socioekonomiska omständigheter och kön.

- › Från tidigare studier vet vi att idrott som samhällsföreteelse är stratifierad, det vill säga att olika sociala grupper utövar olika sorter idrott i olika former, på olika vis och av olika skäl. Denna stratifiering följer ett hierarkiskt mönster, där barn och ungdomar från de högre sociala grupperna i högre utsträckning är såväl föreningsmedlemmar som medlemmar i idrottsförening. Även det ekonomiska kapitalets betydelse för idrottsutövning är känt.
- › För hela ungdomsgruppen gäller att andelen medlemmar ökar med högre utbildningskapital och högre ekonomiskt kapital. Tydligt är också att utbildning spelar större roll än ekonomi.
- › Ytterligare två faktorer som har stor inverkan på idrottsvanorna är kön samt boendeort.
- › 3/4 av de undersökta medlemmarna i idrottsföreningarna är fysiskt aktiva flera gånger i veckan på en hög nivå, medan bara 1/3 är det i kontrollgruppen där ingen är medlem i en idrottsförening. Det visar vilken viktig roll idrottsföreningarna spelar för ungdomar.

Peterson, Tomas (2007). Några argument för sen specialisering. *Svensk idrottsforskning 2007:1*, s.32–34.

Syftet med studien är att lyfta argument för sen specialisering.

- › Tidigare forskning har visat att det nästan aldrig är de som är bäst som 11–12 åringar som också är bäst tio år senare, att många av de mest framgångsrika har dragit nytta av att ha utövat ett antal idrottsgrenar, och att den viktigaste egenkap som påverkar vilka talanger som kommer fram till ungdomslagen vis Sv. Fotbollförbundets utbildningsverksamhet är fysisk mognad.
- › Tidigare forskning har också visat att de flesta kommer till ungdomsidrotten tillsammans med kompisar, eller för att kompisar redan är där. De kommer för att de vill idrotta och ha kul tillsammans. Vidare är ett av de viktigaste skälen till att de slutar att kompisarna inte längre är där, eller är där men i en annan åldersgrupp.
- › Föreningarna bör stå bakom och följa principer för att barn- och ungdomsverksamheten både ska uppfylla idrottens mål (så många och så bra seniorutövare som möjligt) och samhällets mål (demokratisk och fysisk fostran samt ”idrott åt alla”):
 - Att så många som möjligt ska vara med så länge som möjligt
 - Att varje individ ska utvecklas enligt sina egna, unika förutsättningar
 - Att varje individ ska i sin utveckling endast jämföras med sig själv
 - Att ge alla en bra grenspecifik utbildning

Theidin Jakobsson, Britta & Engström, Lars-Magnus (2008). Vilka fortsätter – vilka slutar? Förändringar i idrottsvanor bland yngre tonåringar. *Svensk idrottsforskning*. 2008(17):4, s. 27–31.

En belysning av de förändringar i idrottsvanor som äger rum i början av tonåren, och en beskrivning av vad som kännetecknar de ungdomar som är medlemmar i idrottsföreningar både vid 13- och 16-års ålder, vid en jämförelse med dem som slutat respektive inte alls varit med under denna åldersperiod.

- › Tidigare studier visar att ungefär hälften – i 12–13 års ålder upp emot 2/3 – av alla barn i skolåldern är aktiva medlemmar i idrottsföreningar. Pojkar är medlemmar i något större omfattning än flickor. Här finns dock stora regionala skillnader. Tidigare studier visar också att andelen medlemmar sjunker från skolår sex till nio och nedgången fortsätter sedan successivt under de sena tonåren.
- › De undersökta medlemmarna utgjordes av en grupp som ägnade stor del av sin fritid till fysisk

aktivitet och hade företrädevis höga betyg i idrott och hälsa, men även framgång gällande grundskolestudier totalt sett. Koderna för framgång tycks alltså vara densamma inom skolan och inom idrottsrörelsen.

- › En femtedel av dem som var medlemmar i 13 års ålder hade slutat vid 16 års ålder. Samtidigt ökade de individuella idrotterna, ofta utövade utanför RF, i popularitet (främst styrketräning, joggning och aerobics).
- › Ska RF behålla medlemmar i övre tonåren bör utbudet av aktiviteter anpassas avseende krav på närvaro, utförande och ansträngningsgrad.

Trondman, Mats (2005). *Unga och föreningsidrotten [Elektronisk resurs]: en studie om föreningsidrottens plats, betydelser och konsekvenser i ungas liv*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

En studie om föreningsidrottens plats, betydelser och konsekvenser i ungas liv.

- › Det finns en stor dominans av manliga, medelålders ledare i lagidrotter såsom fotboll och handboll.
- › Idrotternas och idrottsföreningarnas ”interna kulturer” är viktiga faktorer och processer som kan motverka avarter.

Trondman, Mats (2005). Träna och suppa till helgen: Om föreningsidrott, socialt kapital och alkohol i unga vuxnas liv. *Idrottsforum.org*.

En studie av alkohol bland idrottsungdomar.

- › Slutsatserna går på tvärs mot den uppfattning som kommer till uttryck i Riksidrottsförbundets alkoholpolitiska program. Idrottsungdomar inte bara dricker mer alkohol jämfört med ungdomar i allmänhet, dessutom dricker de mer alkohol ju mer de idrottar och ju mer idrottsintresserade de är.

Tydén, Olof (2007). Handslaget ur ett ungdomsperspektiv. Handslagsprojekt RF 2007:23.

En undersökning av om handslaget öppnat dörrarna för fler.

- › Även om en viss medlemsökning kan noteras ger dock rapporteringen skäl att ställa frågan om inte medlen främst stärkt den befintliga föreningsverksamheten och därmed ökat kvaliteten på verksamheten för dem som redan är medlemmar.

Wagnsson, Stefan & Patriksson, Göran (2005). Föräldrarnas engagemang i barnens idrottsföreningar: myt eller verklighet? *Svensk idrottsforskning*. 2005(14):2, s. 44–48.

En övergripande bild av föräldrars engagemang i sina barns (7–12 år) idrottsföreningar.

- › Föräldrar är en grupp som i hög grad engagerar sig i sina barns idrottsföreningar.
- › I jämförelse med 2003 har föräldraengagemang ökat i alla jämförbara dimensioner.

Ungdomars tävlings- och motionsvanor: en statistisk undersökning våren 2005 (2005). Stockholm: Riksidrottsförbundet.

Riksidrottsförbundet lät Statistiska Centralbyrån fråga ett statistiskt urval barn och ungdomar mellan 13–20 år om deras idrotts- och motionsvanor. En motsvarande undersökning 1998 gör det möjligt att se förändringar över tid.

- › Den aktuella undersökningen ger en annan och betydligt mer positiv bild än den som ofta förs fram i debatten. Jämfört med 1998 har andelen barn och ungdomar som tränar och tävlar i en idrottsförening ökat. Ökningen gäller både pojkar och flickor och i alla åldersgrupper. Fler ungdomar motionerar idag även på egen hand.
- › Det finns en del resultat som kan vara värda att diskutera. Vi ser till exempel att både tränings- och tävlingsdebuten har krupit lägre ner i åldrarna. Redan de yngre tränar också mer intensivt idag jämfört med för sju år sedan. Vad får det för effekter?
- › Klart nedslående är det faktum att färre ungdomar än 1998 blivit tillfrågade om de vill engagera sig som ledare i föreningen, trots den debatt som förts och de projekt, t ex Unga ledare, som bedrivits sedan dess. Här finns helt klart mycket att göra i ljuset av den ledarbrist många föreningar ger uttryck för.

Wagnsson, Stefan & Patriksson, Göran (2007). Specialisering i barn- och ungdomsidrotten. *Svensk idrottsforskning*. 2007(16):1, s. 6–9.

En belysning av några av de centrala och ofta omdebatterade frågeställningar som kretsar kring specialisering i barn- och ungdomsidrotten.

- › Tidigare forskning visar att närmare 2/3 av alla barn och ungdomar i Sverige idrottar i en eller flera idrottsföreningar.
- › Den mesta forskningen om de flesta idrotter visar att man bör vänta med att specialinrikta sin träning tills man kommit upp i tonåren. Även denna studie visar på samband mellan psykosomatiska hälsorisker och specialisering.
- › Specialisering är ett sällsynt förekommande

fenomen inom idrottsrörelsen i Sverige. Endast 1/10 av alla barn och ungdomar idrottar 10 timmar eller mer i veckan i den idrottsgren de tränar och tävlar mest i.

- › Något fler barn än för ett par decennier sedan specialiserar sig i tidig ålder.
- › Inom vissa grenar har det rent resultatmässigt visat sig vara fördelaktigt att specialisera sig tidigt (t.ex. simning och gymnastik). Vad man dock bör fråga sig, och framför allt barnen, innan avsiktlig träning initieras är om barnet verkligen vill och är moget för att specialinrikta sin träning.

Ledning & Ledarskap

Ericsson, Ingegerd (2007). Hur ser utbildningsbehovet ut bland idrottsledare i skolan? Handslagsprojekt RF 2007:4.

En studie av utbildningsbehovet bland idrottsrörelsens ledare som deltar i skolsamverkan.

- › Flertalet ledare saknar adekvat utbildning och kompetens liksom organisation för att ta hand om barn med särskilda behov.
- › En viktig problematik när det gäller idrottens samverkan med skolan är att det är två olika världar som möts.

Fundberg, Jesper (2009). Vilka är idrottens valda makthavare? Om rekrytering till styrelser inom svensk idrott. RF-rapport 2009:6.

En beskrivning och analys av hur rekrytering till SF-styrelser beskrivs och tolkas bland idrottens företrädare ur ett genus- och etnicitetsperspektiv.

- › De flesta i styrelserna rekryteras inom informella, och därmed internt starka, nätverk. De har ofta en bakgrund inom den egna idrotten och nätverken är präglade av manlig dominans. Det finns tydliga homosociala band, d.v.s. att män väljer, ser och premierar män, i rekryteringsprocesserna.
- › Det formuleras stereotypa bilder av män och kvinnor, liksom av dem med utländsk bakgrund. Dessa bilder är tydligt präglade av en särartsideologi, d.v.s. att män och kvinnor, svenskfödda och utlandsfödda "har" olika egenskaper. Dessa särarter uttrycks i intervjuerna som förklaring till varför det är en svensk, manlig dominans i styrelserna.
- › Det finns en paradox i att idrottsrörelsens policy talar om jämställdhet och jämlikhet när rörelsen samtidigt sänder ut budskap där traditionella manliga och kvinnliga värden premieras. De

dubbla budskapens dilemma är inte unika för idrotten, men är påtagliga där.

- › Den stora utmaningen för ökad jämställdhet och jämlikhet vad gäller rekrytering till idrottens maktelit handlar om, hur väl man lyckas utveckla kommunikationsmönster i form av bemötanden mellan grupper; hur bekräftelse sker; hur nätverk kan förändras; hur rekryteringsvägar kan göras mindre informella och mer formella; hur ersättning för arbete på kvällar och helger sker och av vem, samt hur man skapar ett klimat för reflektion kring vilken bakgrund och vilket synsätt en "normal" styrelseledamot och ordförande har.

Gerrevall, Per, Carlsson, Samantha & Nilsson, Ylva (2006). *Lärande och erfarenheters värde: en studie av ledare inom barn- och ungdomsidrott*. Stockholm: Riksidrottsförbundet.

Syftet är att studera det informella lärandets betydelse för ledarutvecklingen samt hur aktivitetsledare värderar sina ledarerfarenheter inom idrotten.

- › Några områden som vi menar behöver utvecklas är stödet under introduktionsfasen som ledare, behovet av utvärdering och behovet av att synliggöra idrottsledarens uppdrag och kompetens.

Högberg, Jan-Ola (2007), Idrottsledaren som hälsofostrare. *Idrottsforum.org*.

En studie av 106 barn- och ungdomsledare inom idrottsrörelsen i Dalarna, med syftet att kartlägga deras attityder till att förverkliga de högt ställda ambitionerna i idrottsrörelsens styrdokument när det gäller hälsofostran.

- › De undersökta idrottsledarna saknar ofta kunskap om idrottens hälsomål, deras attityder till denna del av verksamheten är svaga, de saknar beredskap att utforma träning så att den motsvarar målen. Problemet är utbildningen, som inte bibringar ledarna de kunskaper och det engagemang som krävs för att intentionerna ska ha en chans att realiseras.
- › Förmodligen är det inte bara en tidsmässig utökning av utbildningen som behövs. Eftersom styrdokumentet "Idrotten vill" är nationellt, behövs en central styrning av tränar- och ledarutbildningarna. De flesta av dessa utbildningar utformas av varje specialförbund och ser olika ut. Dessutom innehåller de flesta utbildningar mycket lite eller ingenting av vad som är behövt för att bidra till att adepterna ska anta en hälsosam livsstil. Det behövs en översyn av innehåll och form i många av tränarutbildningarna för

att säkerställa att idrottens policy behandlas på ett bättre sätt än nu. Frågan är om detta räcker. Attityderna sitter djupt. Det är dock den mest realistiska vägen att gå.

Högberg, Jan-Ola (2008). Om idrottstränarens pedagogiska och didaktiska kompetens. *Idrottsforum.org*

Undersökningen tar sin utgångspunkt i forskning som visat att innovationer inom svensk idrott är sparsamt förekommande.

- › Hela det insamlade datamaterialet analyseras mot bakgrund av en trestegs kompetensskala, där den högsta nivån innebär förmåga att relatera sin egen träningsmetodik till pedagogiska teorier, att ha ett didaktiskt förhållningssätt till träningen och att göra etiska överväganden.
- › Endast fyra av de 14 studerade tränarna kvalade in i högsta divisionen, och dessa fyra var de enda i hela gruppen med formella, ”civila”, pedagogiska utbildningar – en 1–7-lärare, en fritidspedagog och två idrottslärare.
- › Sammanfattningsvis kan sägas att resultaten pekar på att det är den pedagogisk/didaktiska kompetensen som behöver stärkas hos tränarna för att man ska nå en totalt sett högre kompetensnivå.

Lindgren, Eva-Carin & Hinic, Hansi (2005). Förekommer ’toppning’ inom barnidrotten? *SVEBIS årsbok 2005*, s. 109–132.

En beskrivning av barns och ledares uppfattningar av hur ledarna konstituerar idrottslagen före och under matcher.

- › Uppfattningar av hur lag konstitueras före och under match skiljer sig åt både bland barn och ledare. Det framkommer även en del skillnader mellan barnens och ledarnas uppfattningar.
- › ”Toppning” förekom även om ledarna inte hade intentionen att göra det eller uppfattade att de inte gjorde det.
- › De kvinnliga ledarna ”toppar” och är lika resultat- och prestationsinriktade som de manliga ledarna.
- › ”Toppning” förekommer i alla undersökta idrotter och i alla lag, om än i varierande grad och på olika sätt.
- › När ledarna var medvetna om att de pratade om ”toppning” så lade de ofta över ansvaret på barnen (”vill ni vinna eller inte?”).
- › Även föräldrarna tycker att det är försvarbart att ”toppa” lag vid avgörande situationer eller för att infria barnens förväntningar.

- › Även de aktiva som tillhörde de bättre i laget ansåg att ”toppning” var felaktigt och orättvist.
- › Är syftet med ”toppningen” att laget ska ha bättre chans att vinna eller är det en belöning för t.ex. träningsnärvaro?
- › Det är en sak att tycka att barnidrott ska baseras på glädje och utgå från barnens villkor etc. och en sak att faktiskt bedriva en sådan form av idrott för barn fullt ut.
- › Få är förunnat att bli elitspelare och nå landslagsklass. Däremot kan idrottsrörelsen vara en plattform för att grundlägga goda vanor vad gäller fysisk aktivitet.

Eriksson, Sten (2006). Idrottsrörelsens ideella kraft? *SVEBIS årsbok 2006*, s.49–65.

En utredning och diskussion kring idrottsrörelsens ideella kraft.

- › RF beräknar att den svenska idrottsrörelsen bärs upp av minst 600 000 idrottsledare, de flesta ideellt engagerade, som årligen lägger 140 000 000 timmar på idrotten.
- › Vägen till ledarskapet går ofta via de egna barnen.
- › Rekryteringen av ledare fortsätter att vara ett av idrottsrörelsens största problem.
- › Framför allt är gruppen invandrare i storstäderna svårflirtad när det gäller ledaruppdrag (undantaget är de eget skapade idrottsföreningarna).
- › Ideella ledare lägger mindre tid på idrottsledarskapet idag än under idrottsrörelsens expansion på 1960- och 70-talen. Tidsbristen är största problemet. En annan viktig orsak är att barnen slutar.
- › Dagens och morgondagens idrott kräver fler ledare per förening än förr (”fler som gör mindre”).
- › En slags motivationshöjare vore kanske om man till alla ledare med mer permanenta uppdrag inom föreningarna kunde utfärda någon form av ledarlicens – årskort med rabattmöjligheter i olika sammanhang.

Hertting, Krister (2007). Det sköra ledarskapet. *SVEBIS årsbok 2007*, s.137–159.

En beskrivning och tolkning av fotbollen som informell lärandemiljö för det frivilliga ledarskapet, och ledarskapets gestaltning i den praktiska verksamheten.

- › I barnfotbollen dominerar tävlingslogiken, trots att både idrottens övergripande verksamhetsplan och fotbollens egenhändigt framtagna verksamhetsplan tonar ned tävlingsmomentet i idrott för barn.
- › Barnidrotten bör knytas närmare de mänskliga

rättigheterna för barnen. På så sätt bryts linjen från barnens tävlingsidrott till den vuxna elitidrotten och förs andra kunskapsideal in – som vilar på humanistiska värderingar.

Rum & Arenor

Augustsson, Christian, Patriksson, Göran, Stråhlman, Owe & Wagnsson, Stefan (2010). Tillgänglighet och nyttjande av träningsstider i idrottsanläggningar. *Svensk idrottsforskning* 2010:1.

En beskrivning av tillgången till och behovet av idrottsanläggningar och hur tillgängligheten fördelas över och mellan idrottsgrenar, föreningar och sektioner ut ett ålders- och jämställdhetsperspektiv.

- › 80 % av respondenterna instämde i att jämställd idrott råder ”till stor del”. Men samtidigt menade 18 % att det bara stämde ”till viss del” eller ”inte alls”.
- › Det är uppenbart att respondenterna menar, att den manliga normen och dess förlamande inverkan på jämställdheten även påverkar anläggningsfrågorna.
- › Det är mycket få föreningar som har verksamhet för barn under 10 år efter kl.19 på vardagar.
- › Det finns inga tydliga skillnader mellan pojkar och flickor beträffande vilka tider för träning/tävling man får i anläggningar. (Men då undersöktes inte kvaliteten på de olika anläggningarna och i vilka anläggningar man fick tid).
- › En hel del föreningar som bedriver motionsverksamhet menar att de kommer i andra hand i förhållande till elit- och tävlingsinriktade verksamheter. Flera förbund påtalar också att vissa idrotter, de stora lagbollsporterna, har företräde av hävd och gammal vana.
- › Generellt är konkurrensen om anläggningar som störst bland de idrotter som gör anspråk på anläggningar inomhus på vinterhalvåret. Framst gäller det anläggningstypen med de inre måtten 40x20 meter.
- › 2/3 av respondenterna menar att de anläggningar och lokaler man använder har ”hög kvalitet” och är ”ändamålsenliga”. Man är också överlag nöjda med de tider som man har tilldelats. Men det finns ett uppenbart behov av fler anläggningar. Framför allt ansåg respondenter från idrotterna/förbunden fotboll, gymnastik, innebandy, friidrott, handboll, basket, bordtennis, ishockey och volleyboll detta.
- › För att optimera användandet av idrottsanlägg-

ningar menade respondenterna, att man borde hitta alternativt utnyttjande i form av andra typer av lokaler (t.ex. nedlagda industrifastigheter), förbättra bokningsrutinerna (t.ex. interaktiva bokningssystem och sanktioner mot dem som inte brukar tiden man fått), effektivisera nyttjandet genom att anpassa vissa hallar till specifika idrotter, samordna nyttjandet bättre genom samtal mellan alla inblandade parter (brukarmöten).

Book, Karin (2006). Vardagsliv kontra imagebyggande: planering och utveckling i den postindustriella staden. *Idrottsforum.org*.

En studie kring planering och utveckling i den postindustriella staden.

- › Den inneboende paradoxen är att en större stad som tävlar mot andra måste erbjuda detsamma som de andra och likaväl uppvisa något eget, unikt. Men det räcker inte med detta, parallellt med den utåtriktade marknadsföringen måste staden sälja sig till de egna invånarna, genom goda bostäder, social service, hållbara lösningar, det vill säga resurskrävande investeringar som blott marginellt fungerar som lockbete för turister.
- › När livskvaliteten för boende i städer eller kommuners rankas – av dess invånare eller oberoende bedömare – så är det faktorer såsom social service, trygghet och utbud av fritidsaktiviteter som väger tungt, och inte om staden har en tjugis arena.

Book, Karin (2007). Arenors lokalisering, betydelse och användning. En studie av Handslaget finansierade arenor i Malmö. *Handslagsprojekt RF* 2007:2.

En belysning av hur några utvalda näridrottsplatser fungerar.

- › Studien visar att näridrottsplatserna i allra högsta grad utnyttjas, även om det inte alla gånger sker spontant.
- › Huruvida barnen ökat sin fysiska aktivitet, efter det att näridrottsplatserna inrättats, framgår däremot inte.

Fagrell, Birgitta (red.) (2007). *Sexualiseringen av idrottens offentliga rum*. Stockholm: Riksidrottsförbundet.

Syftet är att tillföra ny kunskap till idrottsrörelsen om frågor som i grunden handlar om idrottens tillgänglighet och allas rätt att vara med.

- › Idrottens jämställdhetsarbete har utvidgats från

att bara gälla kvinnor till att gälla *både* kvinnor och män, från att handla om *antal* kvinnliga utövare och ledare till att också avse hur *resurser* fördelas samt till *värderingar* om vad kvinnor och män gör.

- › Innebörden av begreppet jämställdhet, liksom av mål och åtgärder för att åstadkomma jämställdhet, har kommit att vidgas ytterligare.

Fahlén, Josef (2007). Näriddrottsplatser och spontanidrott. Handslagsprojekt RF 2007:9.

En studie av näriddrottsplatserns tillgänglighet.

- › Man kan fråga sig om det ens är möjligt att inrätta platser för spontan aktivitet eller om t.o.m. själva inrättandet i sig kan bli en kontraproduktiv stimulans.

Fahlén, Josef & Forsberg, Björn (2007). *Näridrott i skolmiljö, etapp 2 [Elektronisk resurs]: en utvärdering av användningen av Tegs Näridrottsplats i Umeå*. Stockholm: Riksidrottsförbundet.

En utvärdering av användningen av Tegs näridrottsplats i Umeå.

- › Näriddrottsplatsen har bidragit till att ungdomar som redan är fysiskt aktiva i högre grad än tidigare spontanidrottar på skolgården. Inget tyder på att anläggningen generellt sett bidragit till ökad fysisk aktivitet i ett område med hög fysisk aktivitet i utgångsläget. Det finns heller inga belägg för att anläggningen kan erbjuda en miljö som utgår från barn och ungdomars egen lust och preferenser och som på så sätt skulle kunna erbjuda alternativ till den kravfyllda miljö som upplevs i föreningsidrotten och i skolans idrottsundervisning.
- › Det finns vissa resultat som antyder att anläggningen hade kommit att se annorlunda ut om planeringsarbetet hade utformats så att mindre aktiva elever och idrottslärare fått komma till tals.

Fahlén, Josef & Sjöblom, Paul (2008). *Idrottens anläggningar [Elektronisk resurs]: ägande, driftsförhållanden och dess effekter*. Stockholm: Riksidrottsförbundet.

Att belysa konsekvenser av ändrade ägar- och driftsförhållanden, med särskilt fokus på faktorerna tillgänglighet och reell beslutsmakt.

- › Tidigare forskning indikerar:
 - Det samlade stödet till idrotten ökar snabbt, och siffrorna visar att idrottens ekonomi alltjämt är beroende av föreningsmedlemmarnas egeninsatser och kommunal välvilja.

- Under de senaste 3–4 åren har investeringarna i anläggningar tilltagit rejält. Storleken på dessa skiljer sig dock mellan landets kommuner. Sett till antalet nyproduktioner per idrott är det i första hand de traditionellt sett starka bollsporterna samt friidrotten och golfen som fått sina behov tillfredsställda.
- Även avseende den politiska organisationen av fritidsfrågorna är variationen mellan kommunerna fortfarande ganska stor.
- I ägande- och driftshänseende har allt fler, även större och dyrare anläggningar övergått i bland-, förenings- eller privat drift. Föreningsdriften är den som har ökat klart mest.
- › Ägande och drift av idrottsanläggningar har till stor del styrts av kommunernas ekonomiska verklighet. Ansvaret har över tid flyttats i ett slags cykliskt förlopp mellan de tre parterna kommun, föreningsliv och övriga privata aktörer. Förloppet förefaller hänga samman med den ekonomiska konjunkturen.
- › Anläggningsresurserna har ökat kontinuerligt över hela landet under den studerade tidsperioden (1980–2007). Övriga idrottsresurser tycks också ha ökat eller åtminstone varit stabila. Däremot har satsningarna inte varit jämnt fördelade mellan olika kommuner och kommundelar samt mellan olika typer av idrottsanläggningar/ytor.
- › Kommunala prioriteringar styrs ofta av faktorerna *popularitet* och *ekonomi*. Det vill säga att de idrottsgrenar, och de samhällsgrupper de attraherar, premieras, som är starkast lokalt förankrade, ger mest uppmärksamhet åt kommunen och ger bäst avkastning per investerad krona sett till antalet utövare.
- › Den kommunala realpolitiken är svårplanerad och ofta styrd av ekonomiska realiteter, som till exempel när det gäller snabba ekonomiska neddragningar vilka oftare drabbar det oreglerade idrottsområdet än andra reglerade kommunala verksamheter.
- › Kommunerna bedriver en idrotts- och anläggningspolitik som är betydligt mer pragmatisk än den på riksnivån; även idrottsutbudet bedöms och planeras i första hand efter ekonomiska mallar och med ekonomiska effektivitetsmått.
- › När anläggningschefer har i uppdrag att i första hand se till att ekonomin fungerar kommer inte tillgänglighetsaspekterna högst på dagordningen. Då måste rimligtvis någon annan ta på sig att planera för och följa upp dessa. Så har inte alltid varit fallet.
- › Bara att underhålla det befintliga anläggnings-

- utbudet kostar det offentliga stora summor. När detta utbud dessutom är åldrat och i stort behov av renovering ökar summorna och prioriteringar blir ett måste. I brist på samlad kunskap får uppskattningar då utgöra beslutsunderlag. Men när behov och efterfrågan uppskattas utan fungerande redskap, som kan fånga upp många intressenters röster, blir det ofta de med goda kontakter och de som skriker högst som får mest.
- › Sällan finns idrotten med när kommunledningarna planerar för framtida expansion och utbyggnad. Detta trots att de flesta tycks vara överens om att idrotten bidrar till att forma attraktiva lokala miljöer, som skapar goda förutsättningar för inflyttning och, i förlängningen, ett utvecklat näringsliv.
 - › När anläggningsutbudet i och med kommunernas marknadsanpassning koncentreras i rationaliserings- och effektivitetshänseende ökar reslängden för många potentiella idrottsutövare. Detta har framför allt missgynnat landsbygden och förorterna.
 - › Få kommuner har arbetet fram detaljerade idrottspolitiska handlingsprogram, där det framgår vilka målsättningarna med idrotts- och anläggningspolitiken är, hur de ska uppnås och hur det ska kontrolleras att de har uppnåtts. Då blir det svårt att veta vad som verkligen gäller, att korrigera eventuella felaktigheter och att ställa ansvariga till svars.
 - › Kommunerna har initierat och också genomfört en del fritidsvane- och/eller brukarundersökningar. Men undersökningsmetoderna är klart bristfälliga, till exempel saknas konsekvensbeskrivningar och frågorna är ofta irrelevanta ur ett tillgänglighetsperspektiv. Resultaten ligger därtill sällan till grund för något förändringsarbete.

Stark, Tobias (2009). Keops pyramid: Anteckningar rörande synen på Malmö Arena och den postindustriella staden i samband med ishockeypremiären den 12 november 2008. *Idrottsforum.org*.

En undersökning av synen på Malmö Arena så som den framkommer i officiellt material, riks- och lokalpress, samt på fansajter och i öppna internetfora i samband med premiärmatchen i Malmö Arena.

- › Först kan konstateras att begreppet ”hållbar utveckling” alls icke förekommer i materialet.
- › Kopplingar mellan Malmö Arena och ”invandranas sjudande energi” ter sig minst sagt missvisande. Så utgör också marginalisering av vissa sociala kategorier en del av den idrottsrelaterade

nöjesekonomins tydligaste effekter.

- › Angeläget att beakta är hur medias representanter tjänar som okritisk kommunikationskanal för arenaledningens marknadsföring. Genom att tidningarna närmast reservationslöst återger ledningens budskap mystifieras dess kommersiella incitament, varvid marknadsföringsstrategiernas uttryck i stället framstår som ”nyheter”.

Ekonomi & Organisation

Fahlén, Josef (2006). *Structures beyond the frameworks of the rink: on organization in Swedish ice hockey*. Diss. Umeå: Umeå universitet.

En analys av en idrottsorganisation, Ishockeyn, i dess helhet för att förstå hur den gestaltar sig och vilka former den tar sig.

- › Idag kan man skönja en högre grad av specialisering i beslutsfattandet än tidigare, och mönstret från internationella organisationer känns igen.

Fyrberg, Anna & Söderman, Sten (2007). *Varumärkets betydelse inom idrotten*. Stockholm: Riksidrottsförbundet.

Syftet är att beskriva hur ett antal skilda förbund och klubbar arbetar med sponsrings- och varumärkesfrågor. Analysen ger vägledning och kunskap om hur andra organisationer inom idrottsrörelsen kan och bör påbörja eller utveckla varumärkesarbetet.

- › Kommersialisering av idrott innebär ökad närvaro av förbund och klubbar i flera led och på fler marknader. Förbund och klubbar drivs allt mer mot kontakt med sponsormarknaden men även mot en ny konsumentmarknad.
- › Samarbeten mellan näringsliv och idrott handlar om de tre kategorierna; donation, association och affär. Förutom att arbeta med sin hemmabas, det vill säga utövare och medlemmar, har idrottsrörelsen hamnat i en situation där det finns ett allmänt intresse att konsumera idrott. Konsumenterna hittar till idrotterna genom nya och tillgängliga medier. Ett framtida antagande är att konsumenterna kommer att bli lika viktiga eller kanske viktigare än sponsorer och samarbetspartners.
- › Varumärkesfrågor på förbunds- och klubbnivå drivs av att Sverige är en liten marknad för att rekrytera talanger. En avgörande faktor för om ett lag eller en idrott ska uppmärksammas är om den producerar idrottssuccéer. Ett antal förbund talar om vikten av att bygga starka varumärken

som står sig mot det faktum att världsstjärnor och världslag inte kan lanseras kontinuerligt.

- › Idrottskompetensen är stark hos förbund och klubbar, men kompetens om marknadsförings- och varumärkesfrågor är desto svagare.

Hertting, Krister (2010). *Valuta för pengarna [Elektronisk resurs]: Om föräldrars kostnader för barnens deltagande i tävlingsidrott*. Stockholm: Riksidrottsförbundet.

För att få en bild av den totala kostnaden för att idrotta i en förening lät Riksidrottsförbundet 2003 göra en studie som omfattade de mest populära idrotterna bland pojkar och bland flickor. Detta är en uppföljning av samma tio idrotter för att se om något hade hänt.

- › Resultatet i stort sett detsamma som för sex år sedan: Det finns ganska stora skillnader mellan olika idrotter, men det finns ännu större skillnader mellan olika åldrar och olika idrottsliga ambitionsnivåer.
- › En stor majoritet tycker att de får valuta för pengarna. Men studien visar också att de som i störst utsträckning tycker att kostnaden är hög, och är minst nöjda med vad de får för pengarna, är familjer med låg inkomst.
- › Det urval som studerats är föräldrar till aktiva barn inom idrotten. Hur skulle den här studien ha tolkats om också föräldrar till barn som inte är med i tävlingsidrott hade svarat på frågorna? En annan intressant frågeställning är hur mycket föräldrars ekonomiska investering innebär för barnens idrottsliga framgång, då det visat sig att vissa föräldrar till tränings- och tävlingsaktiva barn investerar stora belopp årligen.
- › En tredje frågeställning är att göra en fördjupad analys av att många föräldrar anser att en relativt hög kostnadsnivå ändå är rimlig. Vilka upplevelser och motiv ligger bakom detta?

Olsson, Lars-Erik (2007). *Frivilligt arbete inom idrotten [Elektronisk resurs]: Möjlighet och ofrånkomlighet*. Stockholm: Riksidrottsförbundet.

Syftet är både att deskriptivt redogöra för det frivilliga arbetet som utförs inom idrotten över tid och att antyda sociologiska och strukturella förklaringar till det frivilliga arbetets premisser inom idrotten.

- › Ett övergripande resultat är att det svenska folket utför frivilligt arbete i världsklass. Ungefär hälften av den vuxna befolkningen utför regelbundet ideella insatser. Därtill finns inga tecken på att det medborgerliga engagemanget har minskat

sedan början av 1990-talet. Idrotten utgör inget undantag. Idrotten är sedan länge det största enskilda området inom den ideella sektorn. Samtidigt finns en tydlig tendens till ökade frivilliga insatser, särskilt bland kvinnor.

- › Inte förvånande är hemmavarande barn av stor betydelse för medborgarnas frivilliga arbete inom idrotten. Vidare är de ideellt engagerade inom idrotten generellt något yngre än inom andra frivilligorganisationer. Idrotten attraherar även i högre grad svenskfödda än andra former av ideellt arbete. Därtill gynnas förutsättningarna till frivilliga insatser inom idrotten om ens egna föräldrar tidigare varit aktiva inom föreningslivet.

Sandström, Sara & Nilsson, Mats (2008). *Idrottens roll i samhället II: en modell för idrottsgenererade sociala och monetära effekter på samhället*. Karlstad: Fakulteten för samhälls- och livsvetenskaper, Cerut (Centrum för forskning om regional utveckling), Karlstads universitet.

Syftet är att utveckla en modell för de faktorer som påverkar effekten som en idrottsförenings verksamhet har på samhället där den verkar.

- › Värdet av idrott kan definieras av det globala och internationella värdet, det sociala värdet vilket inkluderar positiva effekter på hälsa, minskad ungdomskriminalitet, ungas lärande och utveckling, ideellt arbete samt regional utveckling och upprustning, därtill också det ekonomiska värdet och värdet för den omgivande miljön.
- › De sociala värdena utgörs av bland annat demokratisk fostran, socialt kapital, integration vilket kan skapa förståelse och respekt bland människor med olika etniska bakgrunder och livsvillkor, folkhälsa (såväl fysisk som) psykisk hälsa, personlig utveckling och ideellt arbete. De monetära värdena utgörs framför allt av de flöden av pengar som kommer i omlopp när besökare tillbringar tid inom en kommun. En del av de monetära medel som kommer föreningen eller kommunen i övrigt tillgodo utgör i sin tur genererade intäkter till kommunen som administrativ enhet i form av skatteintäkter, men också i form av ett marknadsföringsvärde. Genom att sätta samman dessa faktorer skapar detta i sin tur en grund för en kommuns investeringsbedömning, exempelvis ett idrottsevenemang.
- › Det ideella arbetet kan mätas monetärt, utifrån till exempel EU:s strukturfond Mål 2 Västra, till 165 kronor i timmen. Dock är detta ett sätt som inte är helt acceptabelt. För vem är det värt 165 kronor i timmen? För föreningen som slipper

betala lön och får en starkare sammanhållning och gemenskap? För kommunen som geografisk enhet eftersom kommunbefolkningen generellt sätt mår bra av denna typ av aktivitet, samt att övriga kommuninvånarna kan besöka ett evenemang till en lägre entréavgift? För kommunen som administrativ enhet som har ansvaret för att kommuninvånarna ska ha möjlighet att aktivera sig inom idrott och föreningsverksamhet, men som samtidigt förlorar i skatteintäkter jämfört med ifall alternativet hade varit anställd personal? Förmodligen för samtliga dessa.

- › Marknadsföringsvärdet är minst lika svårt att värdera som det ideella arbetet, även om ett försök har gjorts i denna studie, det vill säga en värdering till självkostnadspris. Värdet skulle helt enkelt kunna beräknas till det värde det kostar att få det gjort. Detta är dock inte heller en korrekt mätning. Denna värdering tar till exempel inte hänsyn till ifall marknadsföringen lockar till sig 20 eller 20 000 besökare till kommunen. Inte heller tar den hänsyn till under hur lång tid den har effekt på människor utanför kommunen, varifrån besökarna kommer eller hur mycket dessa besökare spenderar inom kommunen.

Sjöblom, Paul & Fahlén, Josef (2010). The Survival of the Fittest: Intensification, Totalization and Homogenization in Swedish Competitive Sport. *Sport in Society: cultures, commerce, media, politics*, Vol.13, No.4, May 2010, s. 704–718.

Our viewpoint, as is argued in this essay, is that the driving logic behind competitive sport, both on an elite and on a more broad level, and the imperative structure of the Swedish sports model, form obstacles to the variety said to be offered by sport clubs.

- › The result are based on an analysis of both elite and broad sports activities and show how the processes of sportification, intensification, totalization and homogenization combine in creating a standardization array of clubs, where the space for different ideas about activities, principles for organization and ideals for success shrinks along with the norms being set by the most successful clubs regarding competition and expansion. The main conclusion is that the 'sport for all'-logic predominant in Swedish competitive sport since the beginning of the twentieth century has in recent decades been challenged by a competition- and expansion logic which seems more rewarding in terms of ability to attract resources.

Åkesson, Joakim (2007). Var hamnade Handslagspengarna? Stor blev större och liten kunde inte hänga med? Handslagsprojekt RF 2007:22.

En studie kring var handslagspengarna hamnade.

- › De föreningar som redan har mycket, får mer. Föreningar som ligger utanför tätorten och har förhållandevis låg socioekonomisk status får minst. Man kan verkligen fråga sig om detta är en rimlig fördelningsprincip?

Politik

Elam, Ingrid (2008). Den svenska idrottsstödsutredningen. Målen, medlen – och de som fördelar dem. *Idrottsforum.org*.

Reflexioner kring den svenska idrottsstödsutredningen.

- › Olika typer av beroenderelationer har tvingat fram en "reglerad" korporativism på kulturens område. Även på idrottens fält borde korporativismen omgärdas av vissa regler, men på den punkten är utredningen tyst, som om krav på regler skulle hota friheten.
- › Idrottsrörelsens organisationer framstår, åtminstone för den oinvidiga men intresserade iakttagaren, som mycket mer monolitiska än kulturens. Samma personer sitter år efter år i samma styrelser. Gubbvälde råder, både i organisationerna och på arenorna. Kan idrottsrörelsen "väl bära" friheten? Utredningen tar ett steg i rätt riktning när den föreslår att staten och inte idrottsrörelsen själv i fortsättningen skall utvärdera hur de statliga medlen har använts i förhållande till de idrottspolitiska målen, men det räcker inte. Man borde också ha gett förslag på hur, efter vilka kriterier och principer, dessa medel fördelas.

Engström, Lars-Magnus (2008). Den svenska idrottsstödsutredningen. Balansgång mellan samhällsnytta och egenvärde. *Idrottsforum.org*.

Reflexioner kring den svenska idrottsstödsutredningen.

- › Det är lätt att instämma i utredarens konstaterande att nuvarande rutiner för uppföljning och utvärdering av idrottspolitiken är otillräckliga. Här krävs inte bara uppföljning av ett antal mätbara indikatorer på utvecklingen, utan också en mer djuplodande analys av orsaker till förändringar.
- › Risker om endast kvantifierbara mått används

som kriterier på förändring är, att en tillbakagång i medlemsantal kan ses som ett stort misslyckande även om en kvalitetshöjning ägt rum.

Franzén, Mats (2008). Den svenska idrottsstödsutredningen. Idrottens svarta låda och andra okända storheter. *Idrottsforum.org*.

Reflexioner kring den svenska idrottsstödsutredningen.

- › Utredarna borde kanske inte ha accepterat det utredningsuppdrag som resulterade i betänkandet. Skälet är de problem som det innebär att utforma indikatorer för att mäta effekterna av statsstödet till idrotten, indikatorer som dessutom ska kunna göra verksamheten styrbar. Det räcker alltså inte med att indikatorerna gör det möjligt att följa verksamheten över tid, de skall också göra det möjligt att styra utvecklingen. Hur denna styrbarhet säkras är inget som diskuteras i utredningen.
- › Ett första problem vid en förändring i utfallet är alltså att avgöra om den har verksamhetsinterna eller externa orsaker.
- › Korporatismen är inte längre politiskt möjlig – därför måste statens stöd till idrotten kunna hanteras i enlighet med Förvaltningslagen och *new public management*. Men staten ser sig fortsatt föranlåten att ekonomiskt stödja idrotten under RF:s hatt – att bedriva verksamheten i egen regi är ju uteslutet närmast per definition och på sätt och vis är ju verksamheten redan konkurrensutsatt.

Ibsen, Bjarne (2008). Den svenska idrottsstödsutredningen. Kvalificeret analyse som ikke anfægter den korporative idrætsmodel. *Idrottsforum.org*.

Reflexioner kring den svenska idrottsstödsutredningen.

- › Når man læser de konkrete forslag til en ændring af den statslige støtte, så får man imidlertid en mistanke om, at systemets fortalere – RF og staten – har siddet tungt på Idrottsstödsutredningens skuldre.
- › Der redegøres ganske vist fint for fysisk aktivitets betydning for helse, men der er ingen vurdering af, hvor meget foreningsidræt bidrager til den samlede fysiske aktivitet, om den statslige støtte er den mest effektive måde at fremme fysisk aktivitet og helse (fx i forhold til støtte til selvorganiseret idræt; spontanidrott), og i hvilken grad idrætsforeningerne interesserer sig for helse-perspektivet (danske undersøgelser viser, at idrætsforeningerne i meget lille grad tænker i sundhed).

- › Ifølge direktivet for Idrottsstödsutredningen skulle det undersøges og vurderes, om motion og idræt udenfor RF bør støttes. Men her gå betænkningen på 'kattepoter'. For det første afgrænser man diskussionen til at handle om nationale forbunds mulighed for at få del i statens støtte – selvom en meget stor del af de idræts- og motionsaktive dyrker selvorganiseret idræt og motion eller under andre organiseringsformer. Betænkningen nøjes med at påpege det principielle problem i, at nogle organisationer, som RF ikke ønsker at optage eller ikke ønsker at være medlem af RF, men i øvrigt opfylder statens idrætspolitiske mål, ikke kan få statslig støtte, og nøjes med at foreslå, at denne 'frågan utreds mer ingående'.
- › Men til trods for betænkningens kvalificerede gennemgang af begrebet autonomi samt forskellige politisk-filosofiske holdninger til statens involvering i borgernes civile liv er det implicit det perfektionistiske syn, som dominerer de forslag til principper for den offentlige støtte til idrætten. Staten skal præcisere sine mål, men derefter skal idrætten selv bestemme, hvordan den fremmer disse mål. Hvis man i stedet anskuede den statslige støtte ud fra den 'aktive neutrale position' (at staten skal fremme borgernes mulighed for at realisere de mål og interesser de har), så er det ikke så selvklart, at den statslige støtte forudsætter specifikke mål for støtten. Her burde det i princippet være tilstrækkeligt at kræve a) at de aktiviteter og organisationer, som modtager støtte, er demokratisk organiseret, og b) at medlemmerne selv skal bidrage til aktiviteten i form af deltagerbetaling og ideelt arbejde – uden at staten skal blande sig i, hvad medlemmerne opfatter som meningsfuldt. Betænkningen foreslår en tydeligere skelnen mellem forskellige støtteformer: 'Organisationsbidrag', 'verksamhetsbidrag' og 'projektbidrag', men der mangler en tydeliggørelse af, at disse forskellige støtteformer har forskellige mål.
- › Endelig kan det undre, at betænkningen ikke indeholder overvejelser om, hvorvidt statens støtte er for stor, og om støtten kunne bruges bedre andre steder. Betænkningen viser dog ellers, at der er god grund til en vurdering af dette. Den stærke vækst i den lokale aktivitetsstøtte (LOK) har ikke givet mere aktivitet, og på andre områder har man ikke kunnet påvise, at nye støtteformer har haft væsentlig betydning.

Peterson, Tomas (2008). Den svenska idrottsstödsutredningen. En kort sammanfattning. *Idrottsforum.org*.

Uppdraget var att utvärdera om effekterna av statens omfattande ekonomiska stöd till idrotten överensstämmer med den statliga idrottspolitikens syften, att föreslå en framtida inriktning på statsstödet till idrotten, samt att ta fram indikatorer för att mäta det statliga stödets effekter.

- › 2008 uppgick det statliga stödet till idrotten till 1,8 miljarder kronor.
- › Ett *implicit kontrakt* mellan staten och idrottsrörelsen har skapats. Staten har av respekt för idrottsrörelsens självständighet undvikit mer långtgående styrning, men däremot varit noga med att uttrycka sina förväntningar på att idrottsrörelsen ska bedriva en samhällsnyttig verksamhet. På motsvarande sätt har idrottsrörelsen fått relativt stora möjligheter till självbestämmande – men samtidigt tvingats acceptera att förekomsten av statligt stöd även öppnat upp för en dialog med staten om innehållet i idrottsrörelsens samhällsnytta och egenansvar. Båda parter har följaktligen accepterat det implicita kontraktets dubbla karaktär av rättigheter och skyldigheter, av frihet under ansvar.
- › En tredje fas i idrottsrörelsens statliga finansiering via spelmarknaden inleddes med "Handslaget". 2004 tillfördes idrottsrörelsen 100 miljoner kronor vilket finansierades ur statens del av vinstdelningssystemet. Därefter ökade beloppet med ytterligare 100 miljoner kronor per år för att slutligen, 2007, uppgå till 400 miljoner kronor. Sedan 2007 har alliansregeringen ersatt handslagssatsningen med Idrottslyftet, vilket utgör en "ny utvidgad satsning på svensk idrott" till ett årligt belopp på 500 miljoner kronor, motsvarande två miljarder kronor under en mandatperiod. Sammantaget har det totala statliga idrottsstödet ökat från cirka 535 miljoner kronor till drygt 1,8 miljarder kronor under åren 1997– 2008. Detta motsvarar en ökning på drygt 240 procent under en tioårsperiod. Ökningen består uteslutande av höjda bidrag via AB Svenska Spel.
- › Idrottsrörelsens bidrag via AB Svenska spel har inte enbart ökat statens stöd till idrotten. Det har även förändrat den statliga idrottspolitikens inriktning. Tidigare baserades det offentliga stödet till idrottsrörelsen på en relativt tydlig ansvarsfördelning i bidragsgivningen mellan nationell, regional och lokal nivå. Det statliga stödet var främst inriktat på de nationella förbunden medan landstingen beviljade medel till distriktsförbunden och kommunerna ansvarade för stöd till det lokala föreningslivet. Med idrottsrörelsens bidrag via AB Svenska Spel har denna ansvarsfördelning övergivits. Merparten av statens nuvarande stöd tillfaller lokala idrottsföreningar, framförallt i form av LOK-stöd och genom satsningarna Handslaget och Idrottslyftet. Därtill är de senare bidragsformerna även ett uttryck för att statens stöd i långt större utsträckning än tidigare riktas till barn- och ungdomsverksamhet från att tidigare ha haft sin tyngdpunkt i stöd till RF och dess specialidrottsförbund.
- › Utvärderingen inleds med en redogörelse för det teoretiska begreppsparat *föreningsfostran och tävlingsfostran*. Begreppen är idealtyper med syfte att renodla två centrala uppfostringsformer inom idrottsrörelsens barn- och ungdomsverksamhet. Föreningsfostran ska förstås som en samlingsbeteckning på alla de specifika demokratiska värderingar, normer och ideal som följer av idrottsverksamhet organiserad i den ideella föreningens form. Som typiska exempel kan nämnas principer som att verksamheten ska vara tillgänglig och öppen för alla oavsett faktorer som kön, ålder, socioekonomi och härkomst samt att alla deltagare ska ha lika möjligheter att komma till tals och utöva ett inflytande. Tävlingsfostran ska på motsvarande sätt förstås som en samlingsbeteckning för alla de principer och värderingar som omgärdar tävlingsidrottens interna logik. Det handlar både om den grenspecifika utbildning som idrottsrörelsens många förbund och föreningar tillhandahåller i skilda idrottsaktiviteter och den mer generella konsten att handskas med själva tävlandet: att bli jämförd med andra, vinna eller förlora. Principer som att övning ger färdighet och att träning är utgångspunkt för allt som händer under en tävling eller match.
- › Huvudintrycket är att tävlingsfostran redan i barnidrotten utgör en dominerande logik.
- › Föreningsidrotten har en anmärkningsvärt stark ställning i ungas liv. Idrotten intresserar och aktiverar – både som verksamhet och nöjesform. Ingen annan frivilligt organiserad verksamhet kan jämföras med idrottens förmåga att locka barn och ungdomar till en aktiv fritid. En andra slutsats är att det finns yttre samhälleliga faktorer som styr de ungas val att idrotta – och i vilka former. På aggregerad nivå är det tydligt att aspekter som kön, socioekonomi, etnicitet, familjeförhållanden, utbildning, geografi m.m. alltjämnt inverkar på barns och ungdomars delaktighet i

föreningsidrotten. Något förenklat är mönstret att pojkar idrottar mer än flickor och att rika idrottar mer än fattiga. En tredje slutsats är att det råder en tydlig diskrepans mellan idrottsrörelsens vision om den goda barn- och ungdomsidrotten och forskarsamfundets bild av idrottens praktik. Det är helt enkelt en skillnad mellan vad "idrotten vill" och vad den faktiskt gör.

- › I utredningsuppdraget ingick att bedöma huruvida RF:s utgångspunkter för fördelning av statsbidraget till specialidrottsförbunden överensstämmer med statens syften. I detta sammanhang konstaterades att fördelningen i huvudsak baseras på specialidrottsförbundens relativa storlek i aspekter som antal aktiva medlemmar, föreningar, utbildningsinsatser m.m. Att förbundens organisationsstöd är kopplat till omfattningen av den lokala föreningsidrotten får därmed till följd att stora idrotter gynnas på bekostnad av små. Ett andra problem är att fördelningen inte tar hänsyn till idrotternas skilda möjlighet till andra intäktskällor.
- › Vår slutsats handlar om vilka grupper och aktiviteter som gynnas av LOK-stödets konstruktion. Det är inte neutralt i fördelningsfrågor. Tvärtom har bidraget en konstruktion som i praktiken gynnar lagidrotter före individuella idrotter och pojkars idrottande före flickors. Vidare gynnas idrotter med låga omkostnader och föreningar med stora intäkter från annat håll, eftersom bidraget inte heller tar hänsyn till sådana faktorer. För det tredje konstateras att den kraftiga höjningen av LOK-stödet under senare år inte satt synbara spår i idrottsrörelsens aktivitetsnivå. Vi gör bedömningen att staten inte har fått mer aktiviteter för sina pengar – men att idrottsföreningarna däremot har fått mer pengar för sina aktiviteter.
- › Handslagets syfte var att "öppna dörrarna för fler" – bäst förutsättningar gavs emellertid till sådana idrotter, föreningar och regioner som redan varit lyckosamma med att locka till sig många barn och ungdomar.
- › Vi föreslår att ett barnperspektiv förs in i förordningens syftesparagraf. Begreppet "barnperspektiv" tar sin utgångspunkt i FN:s konvention om barnets rättigheter och understryker att barn är självständiga individer men med rätt till stöd och skydd. Att integrera ett barnperspektiv innebär att sätta barnet i fokus och att alltid analysera konsekvenserna av ett beslut eller en åtgärd för ett barn eller en grupp av barn. Vidare under-

stryker ett barnperspektiv att barns egna åsikter måste beaktas. Därtill innebär ett barnperspektiv ett synliggörande av den maktordning som inryms i relationen mellan vuxna och barn.

- › Enligt vår bedömning finns det principiella problem förknippade med att organisationer utanför Riksidrottsförbundet (RF) enligt nuvarande förordning inte kan beviljas statligt stöd för idrottsverksamhet. Konsekvenserna av ett slopat krav på RF-medlemskap bör dock utredas närmare.
- › Betänkandet avslutas med en diskussion om RF:s roll i idrottsrörelsens ledning och dess förmåga att axla ett ansvar i fördelningen av statens stöd till idrotten. Frågan motiveras av att RF under senare år markerat en betydande positionsförflyttning. Den tydliga ledarroll som tidigare utmärkt RF och dess styrelse har idag ersatts av en lika tydlig strävan från RF att markera specialidrottsförbundens självbestämmande och centrala position i svensk idrott. Men är det möjligt för RF att ta ansvar för statens stöd – och samtidigt aktivt begränsa sitt inflytande över de egna medlemsförbunden?

Sjöblom, Paul (2006). *Den institutionaliserade tävlingsidrotten: kommuner, idrott och politik i Sverige under 1900-talet*. Diss. Stockholm: Stockholms universitet.

En beskrivning och analys av idrottsrörelsens, speciellt RF-idrottens, utveckling i lokalsamhället under 1900-talet.

- › Tre kommunala utbyggnadsstrategier under efterkrigstiden:
 - *Breddningsstrategin* – sprida anläggningsutbudet till nya stads- och kommunaldelar och förorter för att öka idrottandet bland allmänheten och rent fysiskt samordna idrotten med den nya familjepolitiken...
 - *Prestigestrategin* – bygga attraktiva anläggningar för att skapa goda fysiska och ekonomiska förutsättningar för samhällets representationslag och samtidigt lyckas åstadkomma god PR för kommunen samt nya tjänster och arbetstillfällen för dess invånare...
 - *Rationaliseringsstrategin* – dra samman idrotts- och friluftsanläggningar och om möjligt också samlokalisera dem med lokaler för övrig barn- och ungdomsvård och kulturverksamhet i syfte att ta ytterligare ett integrationspolitiskt steg samt sänka totalkostnaderna via uppnåendet av stordriftsfördelar...

- › ”Idrottens samhällsnytta” har genomgående varit det vanligaste kommunala argumentet för stöd, men sällan har den påstådda nyttan kontrollerats eller belagts annat än i termer av många organiserade barn och ungdomar och ett stort inslag av ideellt frivilligarbete.
- › Den idrottspolitiska praxisen har avslöjat en värdehierarki, en slags rangordning mellan olika ”samhällsnyttor” som idrottsföreningar har förväntats kunna bidra med, där grad av ansvar avseende anläggningsförvaltning och antal organiserade barn och ungdomar ofta kompletteras med PR för kommunen och kollektivt identitetskapande bland lokalbefolkningen via tävlingsframgångar, samt produktion av arbetstillfällen.
- › Kommunernas relation till idrottsrörelsen har varit nära men även komplex och präglad av rättigheter och skyldigheter enligt ett icke-formulerat samhällskontrakt. Vissa har fått mer resurser än andra. Det gäller främst den organiserade föreningsidrotten, i synnerhet stora RF-föreningar med starkt lokalt förankrade grenar på verksamhetsrepertoaren (inte sällan lagbollssporter) och manliga, prestationsinriktade idrottsutövare bland medlemmarna.

Hälsa/Fysisk aktivitet

Hultgren, Staffan (2008). *Fysisk aktivitet, folkhälsa, beteendeförändringar: En beteendevetenskaplig betraktelse*. Uppsala: Kunskapsförlaget i Uppsala.

En undersökning och diskussion av hur man får barn och ungdomar intresserade av fysisk aktivitet.

- › Dålig kosthållning + Fysisk inaktivitet = Övervikt
- › På vilket sätt ökar det en persons självförtroende att inför ett antal personer misslyckas med ett höjdhopp? På vilket sätt ökar sammanhållningen när vissa dominerar över andra? Idrotten är det perfekta tillfället för vissa att visa vilka som bestämmer. Det är en fråga om status. Här har idrotten en pedagogiskt problem. Hur ska man motivera till fysisk aktivitet?
- › När idrottshallen brann ner på en skola ökade intresset för idrottslektionerna, vilket ledde till att eleverna åt bättre lunch. Varför blev det så? Var själva anläggningen ett hinder för idrottsglädje? Var de ”nya” idrottslektionerna mindre formella och inrutade? Vad betydde det att eleverna slapp byta om – just ombytet uppfattas ju av många som jobbigt?

- › Resultaten visar på vikten av flexibilitet och att betrakta alla idrottsaktiva som unika med olika behov och önskemål.

Isberg, Jenny (2009). Viljan till fysisk aktivitet: En intervention avsedd att stimulera ungdomar att bli fysiskt aktiva. *Svensk idrottsforskning* 2009:4.

En undersökning kring möjligheterna att motivera ungdomar i åldern 12–16 år till att utöva fysisk aktivitet och att vilja fortsätta att vara fysiskt aktiva.

- › Det är viktigt att ge ungdomar en bred och varierande upplevelse av olika idrottsaktiviteter, oavsett tidigare erfarenheter av fysisk aktivitet, om man vill att de ska fortsätta vara fysiskt aktiva som vuxna.

Leijon, Matti (2010). Activating People – Physical activity in the general population and referral schemes among primary health care patients in a Swedish county. *Svensk idrottsforskning* 2010:1.

En undersökning kring fysisk aktivitet på recept (FaR) i Östergötland.

- › Endast var fjärde vuxen i befolkningen (18–84 år) i Östergötland kan, med hänsyn tagen till den nu gällande nationella folkhälsorekommendationen som förordar minst 30 minuter fysisk aktivitet på måttlig intensitetsnivå per dag, anses vara tillräckligt fysiskt aktiva.
- › Bland de 27% som ville öka sin fysiska aktivitetsnivå önskar en av fem stöd för att kunna åstadkomma denna förändring.
- › Låg aktivitetsnivå vid forskrivningstillfället och aktivitetens typ, till förmån för vardagsaktiviteter, var de enskilda faktorer som var signifikant associerade med ökad fysisk aktivitet vid 12-månadersuppföljningen.

Mellquist, Annika (2006). *Fysisk aktivitet på recept (FaR): perspektiv från idrottsrörelsen regionalt och lokalt*. Stockholm: Riksidrottsförbundet.

Syftet med denna studie är att belysa och beskriva föreningslivets erfarenheter av arbetet med FaR för att om möjligt identifiera eventuella hinder och/eller utvecklingsmöjligheter.

- › Arbetet för att öka den fysiska aktiviteten i befolkningen har fått allt högre prioritet i Sverige, och många samhällsaktörer försöker på olika sätt samla sina gemensamma krafter. Arbetet med fysisk aktivitet på recept (FaR) är en metod som är under utveckling, och den används idag i förebyggande eller sjukdomsbehandlande syfte. En viktig

del i FaR-arbetet är samverkan mellan hälso- och sjukvården och friskvården/idrottsrörelsen, i syfte att stimulera patienter till ökad fysisk aktivitet och om möjligt slussa ut dem från hälso- och sjukvården till friskvården/idrottsrörelsen.

Olin, Hedvig, Wahlgren, Lina & Andersson, Eva (2006). Hälsa i relation till fysisk aktivitet, vikt och ålder. SVEBIS årsskrift 2006, s.213–233.

En undersökning av hälsa bland grupper av personer som representerar olika delar av befolkningen.

- › Beteendeförändringar av vuxna människor måste anpassas till den enskilde i mycket större utsträckning än vad som tidigare varit fallet.
- › Den upplevda kroppsliga och själsliga hälsan är hög bland studenter (med undantag för ryggsvar) varefter den sjunker med stigande ålder. Men den ökar igen hos människor över 60 år.

Jämlikhet, Demokrati & Mångfald

Bérczes, Judit (2006). De lokala mediernas roll i idrottens jämställdhetsprocess. *Idrottsforum.org*.

Syftet är inte enbart att redogöra för den lokala sportrapporteringens grad av ojämställdhet.

Den väsentliga frågan är om, och i så fall vad, det finns för möjligheter till att skapa en förändring som kan resultera i jämlika förutsättningar för kvinnliga och manliga idrottare.

- › Det finns möjligheter att lösa upp den konflikt som har uppstått mellan den lokala mediasportens marknadsiering och demokratiseringen. Om de lokala medierna riktade sig till kvinnor och män i lika hög utsträckning, det vill säga om könsfördelningen vore jämn i den lokala mediasporten, skulle läsekretsen öka eftersom kvinnor successivt skulle lockas in i ”den manliga sportläsekretsens revir”, samtidigt som den manliga publiken inte skulle minska. En ökad läsekrets innebär en ekonomisk vinst för de lokala medierna. Jag menar att mediasporten inte enbart gynnas av att bevaka idrottsmän och idrotts-grenar som traditionellt sett har varit folkära. Denna studie visar på att en jämställd bevakning av idrottskvinnor och idrottsmän är en ”win-win-situation”, där såväl idrotts-samhället som medierna står som vinnare i slutändan.

Carlsson, Rolf (2007). Etnicitet och kulturell mångfald – en analys av hanteringsprocesser och projekt under Handslaget första år inom ”Öppna

dörrar för fler”. Handslagsprojekt RF 2007:3.

En studie av hur och med vilken framgång nyrekrytering av invandrare i olika idrotter genomförs.

- › Olikheterna mellan olika idrotter är slående. Samtidigt framgår att bredden i satsningen, idrottsligt, socialt och i samverkan med andra samhällsföreträdare, är av central betydelse för rekryteringen av nya medlemmar.

Forsberg, Björn (2006). *Näridrott i skolmiljö [Elektronisk resurs]: en studie av elevinflytande och behov vid planering av Tegs näridrottsplats*. Stockholm: Riksidrottsförbundet.

Studien undersöker fysiska aktivitetsbehov bland skolelever samt elevinflytande över näridrottsplatsens utformning.

- › Många elever tycks inte ha uppfattat anordnade planeringsmöten som dialogmöten utan som informationstillfällen.
- › De elever som medverkat aktivt i planeringsprocessen är – kanske mindre överraskande – ungdomar som redan i utgångsläget har ett stort idrottsintresse. På så vis kan det hävdas att det är de idrottsengagerade elevernas behov som stått i fokus.

Gerrevall, Per (2007). Handslaget och de demokratiska värdena. Handslagsprojekt RF 2007:8.

En undersökning kring idrottens trovärdighet som demokratisk fostrare.

- › Ett öppet samtalsklimat i föreningen, där alla har rätt att komma till tals och bli lyssnade till, skulle locka fler ungdomar att stanna kvar.

Greiff, Mats & Hedenborg, Susanna (2005). 'Jag är nog lite som en mamma till mina passhästar och skämmer bort dem.' Om manligt och kvinnligt inom trav- och galoppsporterna. *Idrottsforum.org*.

Om manligt och kvinnligt inom trav- och galoppsporterna.

- › Vilka mekanismer bidrar idag till att en genuskodad hierarki inom travtränarkåren upprätthålls? Sannolikt har svaren att göra med hur det trots formell jämställdhet inom sporterna ändå finns strukturer som bidrar till att upprätthålla manlig över- och kvinnlig underordning. Mönstret kan ses som ett resultat av en kombination av manlig hegemoni och en självbild hos kvinnor att de inte passar till att arbeta som professionella tränare. Många säger sig vara rädda för att göra de större ekonomiska satsningar som är förknippade med att driva ett eget företag inom branschen. Men av

betydelse är sannolikt också att kvinnor i travsporten ofta har socialiserats i ridskolor, och för dem är själva kontakten med hästarna den viktigaste drivkraften i arbetet. För männen däremot finns det en tendens att det är själva tävlandet som står i fokus.

- › Först på 1970-talet tilläts kvinnor att köra och rida professionellt. Samtidigt som antalet kvinnor under senare decennier expanderat har också genuskodningen av arbetet med hästen förändrats från en manlighetskonstruktion till en av kvinnlighet.
- › När isen väl brutits kom det en rad kvinnor som red och tränade hästar inom galoppen. Utvecklingen var antalsmässigt långsammare inom travet. Trots att andelen kvinnor ökat finns det fortfarande en tydlig hierarkisering mellan kvinnor och män.

Pripp, Oscar & Fundberg, Jesper (2007). Idrottens mittcirkel. Om mångfald och normalitet inom några Handslagsprojekt. Handslagsprojekt RF 2007:7.

En studie av mångfald och normalitet inom några Handslagsprojekt.

- › De föreställningar om de inaktiva som finns bland idrottens representanter, som de inte är ensamma om i dagens samhälle, kan styra de åtgärder som görs för att öppna dörrarna för fler. Man vill ogärna, eller funderar inte ens på, att ändra den egna verksamheten utan förlägger problematiken till individen.

Ström, Josefine & Lindgren, Eva-Carin (2005). Rekryteringsstrategier av aktiva och ledare inom idrottsföreningar; ett genusperspektiv. *SVEBIS årsbok 2005*, s.173–187.

En utvecklad genusmedveten teoretisk förståelse av hur idrottsföreningar förhåller sig till och agerar för att rekrytera aktiva respektive ledare.

- › Kvinnor har fortfarande inte samma möjligheter som män att utöva organiserad idrottsverksamhet utifrån sina olika intressen, även om idrottsrörelsen har gjort flera framsteg utifrån en jämställdhetsaspekt.
- › Det finns fortfarande allt för få kvinnor på ledande positioner inom idrottsrörelsen för att de ska kunna vara med och påverka hur idrotten utformas i framtiden.
- › Många föreningar är idag glada över att någon överhuvudtaget vill åta sig ledaruppdrag.
- › Samtliga organisationsområden bör vara involverade

i främjandet av jämställdhet.

- › Ett könsmaktperspektiv innebär att ständigt ifrågasätta på vems eller vilkas villkor beslut fattas när det gäller prioriteringar och aktiviteter, samt vilka konsekvenser dessa får för kvinnor och män.

Svender, Jenny & Larsson, Håkan (2007). Som hand i handsken – en satsning på flickors idrott eller på idrottens flickor? Handslagsprojekt RF 2007:12.

En undersökning kring idrottsrörelsens satsning på flickor.

- › Studien visar tydligt hur dominerande diskurser, d.v.s. uppfattningar om hur flickor respektive pojkar ”är”, styr de satsningar man anser vara framgångsrika för en ökad jämställdhet, trots att de i själva verket kan bli kontraproduktiva, d.v.s. snarare förstärka rådande könsstereotyper.

Svender, Jenny (2009). Idrottsrörelsens satsning på flickor – en kontraproduktiv åtgärd? *Svensk idrottsforskning 2009:1*, s.34–37.

En diskussion kring tänkbara konsekvenser av jämställdhetsåtgärder med endast kvinnor som målgrupp.

- › En betoning av flickors speciella beteenden, kvaliteter och attityder till idrotten underbygger ett dualistiskt tankesätt där kvinnor och kvinnlighet kommer att betraktas som annorlunda män och manlighet.
- › Framskrivandet av en komplicerad relation mellan flickor och idrott kan komma att återspeglas i den idrottsliga praktiken, och gesken av att de är flickorna själva som är ”problemet”.
- › ”Tjejsatsningar” = Flickor och kvinnor riskerar att bli något man investerar i när det finns extra pengar, alltså utöver de ordinarie medlen.
- › Idrotten tycks vara en av de sista arenorna där pojkar och flickor systematiskt delas upp, vilket förstärker föreställningar om män och kvinnor som olika.

Wickman, Kim (2009). Dugliga subjekt på idrottslig arena – kollektiva föreställningar om femininitet, maskulinitet och funktionsnedsättning. *Svensk idrottsforskning 2009:1*, s.31–33.

En belysning av det komplexa samspelet mellan genus, idrott och duglighet.

- › Från tidigare forskning vet vi att funktionshindrade kvinnor har svårare än funktionshindrade män och icke-funktionshindrade kvinnor att socialiseras in i idrott. Vi vet att funktionshindra-

de kvinnors möjligheter att identifiera sig med idrott försvåras genom idrottens nära koppling till vissa maskulina ideal såsom dominans, själv-säkerhet och aggression. Vi vet också att sådana ideal även försvårar alternativa identitetskonstruktioner bland funktionshindrade män.

- › De undersökta rullstolsåkarna gör motstånd mot kollektiva föreställningar om duglighet och idrott genom att definiera sig själva som rullstolsåkare och elitidrottare och inte som handikappidrottare.

Drog- och brottsbekämpning

Linna, Kyösti (2006). Föreningsidrott och alkohol: Finlandssvenska idrottares förhållande till idrott och alkohol. *Idrottsforum.org*.

Studien handlar om idrottande ungdomars alkoholvanor och involverar en enkätstudie av 200 finlandssvenska ungdomar 16–20 år, dels i Österbotten, dels i Nylands län, dels aktiva inom idrotten, dels helt utan föreningsidrottsligt engagemang.

- › Alkoholen har inte bara blivit en del av idrottskulturen, idrottsrörelsen förefaller därtill inte vara beredd att ta tag i problemet.

Samverkan

Apitzsch, Erwin (2007). Fysisk aktivitet åt alla elever i skolan. Handslagsprojekt RF 2007:1.

En studie av idrottens samarbete med skolan.

- › Ingen av de studerade föreningarna har gjort någon medveten satsning som direkt syftar till att nå gruppen fysiskt inaktiva.

Eriksson, Charlie, Johansson, Margareta, Ulvmyr, Camilla & Virtanen, Peter B. (2007). Effekter av samverkan mellan idrottsrörelsen och skolan i

Örebro län. Handslagsprojekt RF 2007:5.

En undersökning kring idrottsrörelsens samarbete med skolan.

- › En viktig diskussion är varför inte fler ville fortsätta samarbetet och varför endast drygt hälften av skolans personal menade att handslagssatsningen lett till ökad fysisk aktivitet.

Hansi, Hinic, Hannula, Rauni & Johnson, Urban (2007). Handslaget: Idrottens samverkan med skolan: En utvärdering av Hallandsmodellen. Handslagsrapport RF 2007:10.

En undersökning kring idrottsrörelsens samarbete med skolan.

- › Endast hälften av skolans personal ansåg att barnens fysiska aktivitet hade ökat på grund av handslagssatsningen medan lika många ansåg att detta inte varit fallet, vilket är ganska anmärkningsvärt.

Peterson, Tomas (2007). När fälten korsas. Om handslagprojekt på skoltid. Handslagsprojekt RF 2007:18.

En undersökning kring idrottsrörelsens samarbete med skolan.

- › Det råder ingen tvekan om att handslagssatsningen, i den form som här studerats, saknade en strategi för hur de barn som behöver det största stödet skulle kunna bli hjälpta av att idrottsföreningarna träder in i skolan.

Socialisation & Integration

—

Alternativ idrott

—

Forskningsresultat: Danmark, Finland, Norge och England

Allmänt & Övrigt

Bairner, Alan (2010). What's Scandinavian about Scandinavian sport? *Sport in Society: cultures, commerce, media, politics*, Vol.13, No.4, May 2010, s. 734–743.

This essay discusses the social significance of sport in Nordic countries and comments on the academic study of Nordic sport, noting differing emphases from one country to another, for example in relations to sport and national self recognition.

- › There is evidence of a specifically Nordic and/or Scandinavian approach to sport, associated above all with social solidarity. Furthermore, even if Nordic sport is less distinctive today than it once was, it continues to offer salutary lessons about how to play and organize sport and, in particular, about how to maintain a balance between mass participation and elite performance.

Enjolras, Bernard & Holmen, Ragnhild (2009). *Idrettsdemokratiet: Makt og styrning i idretten*. Oslo: Akilles 2009.

En undersökning av hur demokratisk idrotten är i Norge.

- › Idrettsdemokratien har stora brister i förhållande till de formella intentionerna:
 - Lågt deltagande på möten på olika organisationsnivåer.
 - Deltagarna i de demokratiska forumen är inte representativa för medlemmarna i föreningarna.
 - Valen till ledaruppdragen i föreningarna är oftast en formalitet utan konkurrens om posterna.
 - Det finns små reella möjligheter att delta i deliberativa förhandlingar i de formella demokratiska forumen.

Hompeland, Andreas (2007). *Idrettens dilemmaer: Rapport fra forskningsprogrammet "Idrett, samfunn og frivillig organisering"*. Oslo: Akilles.

En summering av 10 års satsning på att höja

samhällsvetenskaplig kompetens och kunskap om idrott.

- › Förändringar i hur vi lever, våra värderingar, livsstilar och grupptillhörigheter är allt viktigare i dagens identitetsskapande, där tidigare klass-tillhörigheter till en hög grad är utsuddade. Våra traditionella idrottsorganisationer är därför inte längre alltid den självklara platsen för hur våra nordiska medborgare väljer att lägga sin fritid. Ämnen såsom att idrottsföreningar inte lyckas behålla ungdomar och den kommersiella konkurrensen, som leder till att aktiva söker sig utanför det traditionella idrottsutövandet, är också högst aktuella, men inte desto mindre är idrottsrörelsen fortfarande den största arenan för frivilligt engagemang.
- › Även om idrotten kan vara en arena fylld av vi-känsla så är det också en arena som är organiserad enligt tankar om konkurrens, vi mot dem, män och kvinnor var för sig, nationalism och utslagning.

Seippel, Ørnulf, Ibsen Bjarne & Norberg Johan R. (2010). Introduction: sport in Scandinavian societies. *Sport in Society: cultures, commerce, media, politics*, Vol.13, No.4, May 2010, s. 563–567.

This issue of *Sport in Society* includes a selection of articles addressing a set of what we consider actual questions regarding sports and their place in modern Scandinavian societies.

- › Yet, even though there have been public policies towards sports for almost 150 years in Scandinavia, the last decades has witnessed a more politicized field of sports politics. This, in turn, partly because of shifts within late-modern society – post-industrialization in a wide meaning of the term – and partly because of shifts within sports.

Barn- och ungdom

Strandbu, Åse & Bekken, Anders (2007). *Aktiv Oslo-ungdom: En studie av idrett, minoritetsbakgrunn og kjønn*. Oslo: Nova.

En problematisering av ungdomars idrottsaktiviteter, aktivitetsskillnader mellan ungdomsgrupper, samt eventuella förklaringar till dessa skillnader.

- › Oron för den förslappade och allt mer stillasittande ungdomen tillbakavisas, då studien visar att ungdomar är mer aktiva 2006 än de var 1996 (dock är 12% träningspassiva). Det är främst aktivitetsnivån som ökat medan medlemskapen endast ökat marginellt. Den största ökningen är av kommersiella utbud såsom gym.
- › Hälften av minoritetsungdomarna har aldrig varit med i en idrottsförening.

Ledning & Ledarskap

—

Rum & Arenor

Agergaard, Sine & Nielsen, Niels Kayser (2007). *Århus som idrætslandskab: Topografiske fortællinger og analyser*. Århus: Aarhus Universitetsforlag.

En studie av Århus som idrottsstad, utifrån en topografisk ansats (kroppen i det idrottsliga rummet).

- › Rum, kropp och socialisering hänger tätt samman.
- › Idrottslekplatserna/spontanidrottsplatserna bör vara enkla, flexibla, anpassas till lokala förhållanden, vara lättillgängliga och självförvaltas, men framför allt "ligga i vägen" – alltså där folk passerar.

Larsen, Vibeke G (2009). *Energiske faciliteter: Bæredygtig idrætsarkitektur*. København: Lokale- & Anlægsfondens skriftrække 16.

En studie av de utmaningar som finns då hållbara idrottsanläggningar skapas.

- › På senare tid har också idrottens olika uttrycksformer blivit föremål för miljö- och hållbarhetsanalyser.
- › Det finns få idrottsbyggnader i Danmark där ett helhetsgrepp på hållbarhet tagits. Detta beror bl.a. på att det saknas krav, efterfrågan, incitament, erfarenhet, en klar terminologi, pengar och prioritering av hållbart byggande från det offentliga.
- › Den stora utmaningen är motsättningen och balansen mellan energiförbrukning och inomhusklimat.

Preuss, Holger (2009) (red.). *The Impact and Evaluation of Major Sporting Events*. Abingdon, Oxon: Routledge 2009.

En studie av utvärderingar av större idrotts-event.

- › Det finns en rad stora svårigheter när det gäller att mäta och dra slutsatser om evenemangens effekter, inte minst gäller det plats specifika faktorer: typ av evenemang och tidsaspekten. Den senare handlar om när effekterna mäts.
- › Det finns inga entydiga svar på frågan om det är värt att satsa på stora idrottsevenemang. Svaret beror på vad som mäts, när det mäts, vem du är och vad du vill.

Rafoss, Kolbjørn & Tangen, Jan Ove (2009) (red.). *Kampen om idrettsanleggene: Planlegging, politikk og bruk*. Bergen: Fagbokforlaget 2009.

En undersökning av maktkampen kring idrottsanläggningarna.

- › Forskning och diskussion om idrottens rum och arenor har intensifierats på senare tid. Detta särskilt i Norge och Danmark, medan man i Sverige satsar och bygger, privat och offentligt finansierat, utan någon mer omfattande kritisk diskussion och med blott blygsamma satsningar på forskning inom området. I Danmark, som också upplevt en nylig boom i arenabyggnaden, forskas och publiceras det i området, och där arrangeras konferenser om hela arenasituationen. I Norge finns en tydlig politisk styrning av planering och byggande av olika idrottsfaciliteter, och därigenom en struktur som kan ifrågasättas och forskas kring.
- › Generellt sett har bruket av traditionella idrottsfaciliteter såsom idrottshallar och fotbollsplaner gått tillbaka i Norge medan det istället ökat kraftigt för motions- och styrketräningsanläggningar, stigar och löpspår, det vill säga ett ökat deltagande i aktiviteter som utnyttjar öppna och lättillgängliga faciliteter.
- › Anläggningspolitiken är långt ifrån neutral och de lokala behoven blir inte nödvändigtvis tillgodosedda när pengarna allt som oftast styr.
- › Idrottsfältet och anläggningspolitiken har blivit allt mer sammansatt av olika aktörer och intressen och därmed fyllt med motsättningar. Vi kan förvänta oss långt fler intresse motsättningar och konflikter när idrottsanläggningar ska byggas eller byggas om framöver.

Rafoss, Kolbjørn & Troelsen, Jens (2010). *Sport facilities for all? The financing, distribution and*

use of sport facilities in Scandinavian countries. *Sport in Society: cultures, commerce, media, politics*, Vol.13, No.4, May 2010, s. 643–657.

By linking welfare policies and construction of sports facilities, we aim in this essay firstly to present the key characteristics of the sports policy models and, secondly, to examine the ideological basis for granting extensive public access to such installations.

- › Financial support for the building of sport facilities is the most important policy tool for reaching the overall policy goal of sport for all. Among the challenges are the difficulties for less organized interest to get support for their facilities and that the existing structure of facilities does not reflect the demographic and cultural changes in the population.
- › Despite the relatively high number of sports installations in Scandinavia, the expansion in facilities has not kept pace with new sports movements and cultures. Many of the existing sports facilities are either outdated, mono-functional or built mainly for spectator sports.

Ekonomi & Organisation

Andreff, Wladimir & Szymanski, Stefan (2006). *Handbook on the Economics of Sport*. Cheltenham, Glos: Edward Elgar.

En handbok om idrottens ekonomi

- › Ekonomiska förhållanden inom lagidrotter, elitidrott i synnerhet, och kring större idrottsarrangemang har blivit ganska grundligt analyserade de senaste åren. Däremot gäller inte samma sak för de individuella idrotterna; tennisen har t.ex. aldrig uppmärksamats.

Politik

Bergsgard, Nils Asle (2005). Statens politikk overfor idrettsfeltet i Norge. *Idrottsforum.org*.

En studie i norsk statlig idrettspolitik på lokalplanet.

- › Innledningsvis stilte jeg spørsmålet om utviklingen innen den nasjonale idrettspolitikken de seineste årene har endret maktposisjonene og relasjonene innen den idrettspolitiske styringsmodellen. Jeg har vist at pluraliseringen av idrettsfeltet og den offentlige forvaltningen har ført til nye konstellasjoner innen idrettspolitikken; idrettssegmentet løses til dels opp

og idrettspolitiske saker blir debattert utenfor familieværelset. De sentrale aktørene søker allianser med nye aktører og andre sektorer. Det er imidlertid vanskelig å si hvilken betydning for eksempel NIFs vektlegging av sin rolle som helseforebygger har når det gjelder styrken og stabiliteten i relasjonen til helsesektoren; eller hvor betydningsfull departementets kontaktflate med lokalidretten og idrettsrådene er som følge av LAM-ordningen; eller om Stortinget er blitt en mer proaktiv aktør innen idrettspolitikken med styrket relasjon til Idrettsforbundet, eller forblir en reaktiv aktør.

- › Det som helt klart trer fram, er at den sentrale maktrelasjonen mellom NIF og Kulturdepartementet fortsatt består, og at maktposisjonen til NIF sentralt og Idrettsavdelingen fortsatt er dominerende innen den idrettspolitiske styringsmodellen. Hvis vi tar utgangspunkt i en metafor hentet fra geologien, kan en kanskje si at de sedimenterte maktstrukturene består, men at det er kommet nye lag med aktører og relasjonen utenpå dette sedimentet, men innen idrettssegmentet.

Bergsgard, Nils Asle, Houlihan, Barrie, Mangset, Per, Nødland, Svein Ingve & Rommetvedt, Hilmar (2007). *Sport Policy: A Comparative Analysis of Stability and Change*. Oxford: Elsevier Butterworth-Heinemann.

En studie av utformningen av ulike slags policys på idrottens område och deras genomförande i Norge, Tyskland, Storbritannien och Kanada.

- › I Norge har idrotten länge varit ett eget politikområde med en välutvecklad forskning.
- › Medan idrottsrörelsen är en samlad organisation i Tyskland och i Norge är den fragmenterad i både Storbritannien och Kanada, även om det finns en tendens till en mer pluralistisk struktur i de förra länderna: ett resultat stick i stäv med de antagna implikationerna av såväl välfärdsregim som statsstruktur. Värt att notera är också att trots elitismens starkare ställning i Kanada och Storbritannien, så äger "idrott åt alla" betydelse i alla fyra undersökta länder.
- › På elitidrottens policyområde är en tydlig homogenisering (samma riktning) skönjbar mellan länderna, främst på grund av efterapningar. Homogeniseringen håller dock ett ojämnt tempo, vilket till stor del beror av nationella skillnader.

Bergsgard, Nils Asle & Norberg, Johan R. (2010). Sports policy and politics – the Scandinavian way. *Sport in Society: cultures, commerce, media, politics*, Vol.13, No.4, May 2010, s. 567–583.

The overarching objective of this article is to discuss whether or not one can identify a specific Scandinavian sports policy model.

- › The conclusion considers that in many respects it is meaningful to talk about a specific Scandinavian sports policy model hallmarked by large, national and voluntary sports organizations with a near monopoly on competitive sports on the one hand and a significant involvement in sports from the government on the other. At the same time there are differences between the three nations when it comes to the degree of concentration of power: the Danish model being more decentralized and dispersed and the Norwegian model more centralized and concentrated, while the Swedish model lies somewhere in between these two.

Bloyce, Daniel & Smith, Andy (2010). *Sport Policy and Development: An Introduction*. Abingdon, Oxon: Routledge.

En undersökning av innebörden i idrottspolitiken; varför vi behöver den och vad syftet är med olika idrottsliga utvecklingsprogram.

- › Sport development-forskning är på modet inom anglosaxisk, främst engelsk, idrottsforskning med statsvetenskaplig inriktning. Det gäller i synnerhet studier av lokal och regional idrottspolitik.
- › Begreppet ”Sports development” beskriver politiska institutioner, besluts- och genomförandeprocesser, och det konkreta utfallet när det gäller att göra idrotten till en tillgänglig och positiv erfarenhet.
- › Idrottspolitiken grundar sig ofta på politiska makthavares syn på idrotten ofta relaterat till kortsiktiga mål, medan interventioner av olika slag bör ses i ett mer långsiktigt perspektiv. Här finns en tydlig målkonflikt.

Girginov, Vassil (2008) (red.). *Management of Sports Development*. Oxford: Elsevier Butterworth-Heinemann.

En analys utifrån begreppet Sports development.

- › Vilken rätt har de som säger sig utveckla att utveckla andra och i vilken utsträckning kan de som utvecklar ställas till svars av dem som blir ”utvecklade”? Sports development kan aldrig

bli detsamma som scientific management p.g.a. idrottens multidimensionalitet, lokala förankring och sektorsövergripande natur.

- › Sports development måste i praktiken bli något annat än kvantitativa mål och punktinsatser. Med 30 år av konkret och målinriktad sports development i Kanada och England är befolkningen än mer inaktiva än tidigare.

Hylton, Kevin & Bramham, Peter (2008) (red.). *Sports Development: Policy, Process and Practice*. Abingdon, Oxon: Routledge.

En belysning och problematisering av moderna trender inom brittisk idrott i syfte att diskutera de stora utmaningar idrotten idag står inför.

- › Sports development inbegriper politik, processer och praktik i syfte att utveckla idrotten så att den utvecklar dess utövare.
- › Olika typer av tolkningsföreträden har under lång tid styrt resursfördelningen inom brittisk idrott.
- › Framväxten av idrottspolitiska beslut har skett via till synes systematiska sammanställningar och neutrala överväganden, och därmed vunnit legitimitet såsom varande rationella processer. Men istället har det ofta handlat om irrationella beslut mer eller mindre styrda av kortsiktiga ekonomiska överväganden och framdrivna av mäktiga särintressen och/eller publika debatter. Den demokratiska processen har åsidosatts.
- › Idag finns inte längre någon stark stat som ensam kan producera brittiska internationella idrottsframgångar och en ”idrott åt alla”. Det kan bara ske genom förtroendefulla samarbeten mellan framväxande partnerskap inom och mellan offentlig, kommersiell och ideell sektor.

Ibsen, Bjarne (2009) (red.). *Nye stier i den kommunale idrætspolitik*. København: Idrættens Analyse-institut.

En undersökning av bakgrunden till de skilda idrottspolitiska vägval som kommunerna gör, såväl som av själva vägvalen och deras utfall.

- › Med nya trender och processer såsom förändrade idrottsvanor hos befolkningen, nya uppgifter för kommunerna, som innefattar mer av förebyggande och hälsoinriktad verksamhet, och nya kommunala styrningsformer, hamnar mycket på idrottens politikområde i svang. Kommunerna ställs inför nya vägval, där de måste överväga om de vill fortsätta i gamla upptrampade hjulspår, och brottas med de konsekvenser detta innebär, eller välja nya riktningar.

- › Skillnaderna mellan kommunerna i idrottspolitiskt hänseende beror främst av kommunstorlek och utgiftsnivåer.
- › Analyserna visar att det finns en hel del variationer inom det idrottspolitiska huvudspåret. Dels är det skillnad mellan hur öppen politiken är för de aktiviteter som inte involverar idrottsföreningarna, dels finns det skillnader avseende styrningen, som i en del kommuner i princip har överlåtits till idrottsföreningarnas samverkansorganisationer medan den i andra kontrolleras av den kommunala förvaltningen. Analyserna visar vidare, att den idrottspolitik som bedrivs i stor utsträckning är strukturellt betingad, det vill säga att det finns starka traditioner inom kommunerna, formade framför allt under 1950- och 60-talen, som alltjämt präglar beslutsprocesserna. Men de indikerar även att dessa strukturer är under omvandling och påverkan av aktuella trender som rör politiseringen av idrotten, formaliseringen av idrottspolitiken, professionaliseringen av tjänstemannakåren och införandet av nya alternativa styrningsmodeller.
- › En stor del av de teoretiska förklaringarna till idrottspolitiken finns i ”diskurser”, ”nätverk” och ”traditioner”. När det gäller de dominerande diskurserna så är de viktigaste: ”idrottens samhällsnytta”, idrottsrörelsens autonomi”, och vikten av att sträva mot ”idrottspolitisk konsensus och avpolitisering”.

Skille, Eivind Å. (2006) Idrett for alle: Enhetlig mangfold eller en tredie vei? *Idrottsforum.org*.

Statsmakten, som svarar för den övervägande delen av finansieringen av breddidrotten i Danmark, Norge och Sverige, har på senare tid signalerat missnöje med den organiserade idrottsrörelsens uppfyllelse av målet *idrott för alla*. Missnöjet har tagit sig uttryck i att man satsat stora summor öronmärkta pengar på att med nya metoder nå mer eller mindre explicita mål när det gäller att få en allt större andel av befolkningen, särskilt barn och ungdomar, engagerad i idrott och fysisk aktivitet. I Norge har man haft Storbyprosjektet och LAM, lokale aktivitetsmidler, i Danmark IPIP, Idrætspolitisk Idéprogram, och i Sverige pågår för närvarande Handslaget, en miljardsatsning med likartade bevekelsegrunder. Här diskuteras Storbyprosjektet tillsammans med satsningen på lokala aktivitetsmedel relaterat till IPIP.

- › Jeg tror, at for å komme nærmere målet om idrett for alle, må vi bryte myten om at idrett er enhet-

lig, og at eventuell pluralisering må skje innenfor rammene av paraplyorganisasjonen Norges idrettsforbund. Definisjonsmakten for hva som er idrett, og dermed er berettiget til offentlige (idrettens) penger, må ikke lokaliseres til en interessegruppering.

- › For å nyansere konklusjonen, må det tas med i betraktningen at staten er i ferd med å stramme til overfor Idrettsforbundet med hensyn til krav om rapportering av pengebruk. Videre må man huske at Storbyprosjektet og lokale aktivitetsmidler allerede finnes; et alternativ i fremtidig politikk er å gi mer penger gjennom disse kanalene, samt å åpne for at lag og foreninger – eller andre – utenfor idrettsorganisasjonen kan få støtte. De forvaltende myndigheter er underlagt regjeringens, og i siste instans Stortingets, politikk. Stortinget, og for den del Idrettsavdelingen, kan selvsagt være underlagt lobbyvirksomhet (fra for eksempel NIF). Anlegg er ikke behandlet her, noe som kan gjøre at vesentlige virkemidler for aktivitetsmessig mangfold er oversett.

Hälsa/Fysisk aktivitet

Fridberg, Torben (2010). Sport and exercise in Denmark, Scandinavia and Europe. *Sport in Society: cultures, commerce, media, politics*, Vol.13, No.4, May 2010, s. 583–593.

This essay describes the development on sport and exercise and its background in the Nordic countries.

- › A majority of the population in Scandinavia is regularly taking part in exercise and sports.
- › The increase in sports and exercise for some years now has implied that many from older age groups and more women have become active, but the new demand has been within the more exercise-oriented disciplines, whereas the traditional sports and games have more or less stagnated.

Kissow, Anne-Merete & Therkildsen, Bo (2006) (red.). *Kroppen som deltager: Idræt og bevægelse i rehabiliteringen*. Roskilde: Handicapidrættens Videncenter.

En studie av handikappidrotten – mellan tävling och rehabilitering.

- › Den akademiska forskningen kring handikappidrott lyser med sin frånvaro i Danmark, liksom i Sverige och Norge.

Jämlikhet, Demokrati & Mångfald

Fitzgerald, Hayley (2009) (red.). *Disability and Youth Sport*. Abingdon, Oxon: Routledge.

Ett kritiskt perspektiv på förhållandet mellan idrott för unga och unga med funktionshinder.

- › Med många olikartade artiklar, skrivit av erfarna forskare, ges en bred och grundlig belysning av de dilemman som visar sig när unga med funktionshinder vill delta i idrott.

Mogensen, Mette, Munch, Laura & Roessler, Kirsten Kaya (2010). *Kvinder og idræt – matcher de offentlige idrætsfaciliteter egentlig kvinders behov?* *Idrottsforum.org*.

En studie av kvinnors idrottsanläggningsbehov.

- › Der dynes være forskelle i forventninger til faciliteterne, forskelle i holdinger til hvad der skaber den gode idrætsoplevelse og forskelle på hvilke barrierer, man oplever for at være idrætsaktiv.
- › Undersøgelsen understøtter formodningerne om, at ikke blot kvinders valg af aktiviteter adskiller sig fra mændens, men også at præferencer i forhold til tryghed, social stemning og sikring af, at blufærdighedsgrænser ikke overskrides, er anderledes end mændens.
- › Kvinder har brug for andre typer af faciliteter og bevægelser end blot ”den store boldsilhallen”, f.eks. yoga- og danserum med mulighed for at regulere temperatur, indblik, udsyn, lys mv., og der er brug for gennemtænkt sammenhæng mellem aktivitetsrum og omklædningsrum.
- › Selve placeringen af de offentlige anlæg, stemningen omkring rummene osv. bør i højre grad imødekomme kvinders behov for næranlæg. Der er også behov for at revurdere forholdet mellem de sociale samlingssteder og aktivitetsarealerne.
- › Den traditionelle idé om en samling idrætsfaciliteter på samme adresse, uden egentlig rumlig sammenhæng vil alltså hverken nu eller fremtidigt tilgodese behovet hos småbørnsfamilier.

Drog- og brottsbekæmpning

—

Samverkan

—

Socialisation & Integration

Andersson, Mette (2008). *Flerfarget idrett: Nasjonalitet, migrasjon og minoritet*. Bergen: Fagbokforlaget.

En studie av hur icke-vita elitidrottsutövare i Norge förhåller sig till nationell identitet, invandringsdebatt och inkluderingspotential.

- › Friidrottens dilemma – integration, men i färgmedvetande; Fotbollens dilemma – transnationell flyttning av arbetskraft och diskriminering; Basketens dilemma – underhållning, stil och multikultur.

Strandbu, Åse (2006). *Idrett, kjønn, kropp og kultur: Minoritetsjentes møte med norsk idrett*. Oslo: Nova.

En studie av minoritetstjevers möte med norsk idrott.

- › Norge är ledande i Europa när det gäller forskning kring etnisk integration genom idrott.
- › Det är tveksamt om vare sig klass, rasism, religion eller traditioner kan förklara skillnader i idrottsdeltagande. Rekryteringsvägarna in till idrotten måste undersökas närmare.
- › Invandrarflickors förhållande till fysisk aktivitet blir än mer komplex om frågan vidgas från fokuseringen på föreningsidrott. I flera fall är deras deltagande högre än majoritetens i aktiviteter som dans, aerobics, kampsport och gym. Det är just föreningsidrotten som inte attraherar.
- › Att vara ung och leva i Norge innebär ett imperativ – idrotta!

Alternativ idrott

Steen-Johnsen, Kari & Lund Kirkegaard, Kasper (2010). The history and organization of fitness exercise in Norway and Denmark. *Sport in Society: cultures, commerce, media, politics*, Vol.13, No.4, May 2010, s. 609–624.

This essay examines the development and organization of fitness exercise within Scandinavia in the latter half of the twentieth century.

- › Even though the Scandinavian welfare states share many overall national characteristics and values, the conditions for the introduction and development of new exercise forms differ, and must be studied specifically in relation to its national context.

Forskningsorganisationer och publikationskanaler: Sverige

Lärosäten, Myndigheter, Centralförbund & Centrumbildningar

Centrum för forskning om regional utveckling (Cerut), Karlstads universitet

Economic Research Institute (EFI), Handelshögskolan i Stockholm

Ersta Sköndal Högskola

Gymnastik- och idrottshögskolan, Stockholm (GIH): Inst. för idrotts- och hälsovetenskap

Högskolan för lärande och kommunikation, Jönköping

Högskolan i Halmstad: Idrottsvetenskap; Inst. för hälsa och samhälle

Högskolan i Kalmar: Inst. för medievetenskap och journalistik; Humanvetenskapliga inst.

Idrottsvetenskapligt centrum vid Lunds universitet (ICLU)

Karlstads Universitet: Inst. för samhällsvetenskap; Avd. för hälsa och miljö

Linnéuniversitetet, Växjö: Inst. för pedagogik; Inst. för psykologi; Inst. för idrottsvetenskap

Luleå Tekniska Universitet: Inst. för utbildningsvetenskap

Lunds universitet: Sociologiska inst.; Psykologiska inst.

Malmö Högskola: Idrottsvetenskap (IDV)

Mittuniversitetet, Campus Östersund

Riksidrottsförbundet (RF)

Stockholms stad, Kulturförvaltningen: Forskningsenheten

Stockholms Universitet: Historiska inst.; Barn- och ungdomsvetenskapliga inst.; Inst. för utbildningsvetenskap; Institutet för socialforskning (SOFI)

Umeå Universitet: Centrum för idrottsvetenskap; Pedagogiska inst.; Sociologiska inst.

Ungdomsstyrelsen, Stockholm

Örebro universitet: Humanistiska inst.; Hälsoakademien, Idrottsenheten

Skriftserier

European physical education review [Elektronisk resurs]. (1995–). Nafferton

FoU-rapport. (2002–). Stockholm: Riksidrottsförbundet

Health Sociology Review [Elektronisk resurs]. (2006–). Adelaide: Flinders Univers

Idrottsforum.org [Elektronisk resurs]. (2003–). Malmö: Idrottsvetenskap, Lärarutbildningen, Malmö högskola

Journal of environmental planning and management. (1992–). Abington: Carfax

Scandinavian journal of medicine & science in sports [Elektronisk resurs]. (2002–). Blackwell

Scandinavian journal of public health. (1999–). Stockholm: Taylor & Francis

Soccer and Society [Elektronisk resurs]. (2000–). London: Frank Cass

Sport and society. (1986–). Urbana: University of Illinois Press

Sport, education and society. (1996–). Abingdon: Carfax

Sport in society [Elektronisk resurs]. (1998–). London: Routledge

Stockholms stad, Kulturförvaltningen: Forskningsenheten

SVEBIS årsbok: aktuell beteendevetenskaplig idrottsforskning. (1987–). Lund: SVEBI

Svensk idrottsforskning: organ för Centrum för idrottsforskning. (1992–). Stockholm: Centrum för idrottsforskning (CIF)

SISU Idrottsböcker. (1993–). Farsta: Svenska idrottsrörelsens studieförbund (SISU)

World leisure & recreation. (1984–). New York: WLRA

Forskningsorganisationer och publikationskanaler: Danmark, Finland, Norge och England

Lärosäten, Myndigheter, Centralförbund & Centrumbildningar

Aarhus universitet: Institut for Idræt

Chester Centre for Research in to Sport and Society, Chester University

Høgskolen i Hedmark: Institutt for idrettsfag

Høgskulen i Sogn og Fjordane: Idrettsseksjonen

Høgskolen i Telemark: Institutt for idretts- og friluftslivsfag

Høgskolen i Telemark: Senter for kultur- og idrettsstudiar

Idrættens Analyseinstitut, København

International Research Institute of Stavanger (IRIS)

Kunstakademiets Arkitektskole: Center for Idræt og Arkitektur

Københavns universitet: Institut for Idræt; Afdeling for Humaniora og Samfundsvidenskab

Lokale- & Anlægsfonden, København

Leeds Metropolitan University: Inst. for Sport, Leisure & Culture

Loughborough University: Institute of Sport and Leisure Policy

Middlesex University: London Sport Institute (LSI)

Norges idrettshøgskole: Seksjon for kultur og samfunn

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU): Senter for idrettsforskning

Oslo kommune: Kultur- og idrettsetaten

Syddansk Universitet, Odense: Center for idræt, sundhed og civilsamfund; Institut for Idræt og Biomekanik

Universitetet i Bergen: Institutt for informations- og medievitenskap

Universitetet i Jyväskylä: Institutionen för idrottsvetenskap

Skriftserier

International journal of sport policy [Elektronisk resurs]. (2009–). Abingdon, Oxfordshire, UK: Routledge

Journal of Sport Tourism [Elektronisk resurs]. (2003–). Taylor & Francis Ltd

Leisure studies: the journal of the Leisure studies association. (1982–). London: Spon

Disputerade samhällsvetenskapliga forskare med inriktning mot idrottens politiska, ekonomiska och sociala villkor i dagens Sverige

Namn: Andreasson, Jesper
Forskning: Idrott och genus
Disciplin: Sociologi
Arbetsplats: Högskolan i Kalmar
E-post: jesper.andreasson@hik.se

Namn: Apitzsch, Erwin
Forskning: Lagidrotternas psykologi
Disciplin: Psykologi
Arbetsplats: Lunds universitet
E-post: erwin.apitzsch@psychology.lu.se

Namn: Backman, Jyri
Forskning: Professionell idrott; idrottsjuridik
Disciplin: Juridik
Arbetsplats: Malmö högskola
E-post: jyri.backman@mah.se

Namn: Bergström, Marie
Forskning: Ungdomsidrott; Ridsport
Disciplin: Psykologi
Arbetsplats: Lunds universitet
E-post: marie.bergstrom@psychology.lu.se

Namn: Book, Karin
Forskning: Idrottsarenors planering och lokalisering
Disciplin: Kulturgeografi
Arbetsplats: Malmö högskola
E-post: karin.book@lut.mah.se

Namn: Bäckström, Åsa
Forskning: Ungdoms- och idrottskulturer
Disciplin: Barn- och ungdomsvetenskap
Arbetsplats: Stockholms universitet
E-post: asa.backstrom@buv.su.se

Namn: Carlsson, Bo
Forskning: Idrottens rättskultur
Disciplin: Rättssociologi/Idrottsvetenskap

Arbetsplats: Malmö högskola
E-post: bo.carlsson@mah.se

Namn: Dahlén, Peter
Forskning: Medierad idrott
Disciplin: Medievetenskap
Arbetsplats: Universitetet i Bergen
E-post: peter.dahlen@infomedia.uib.no

Namn: Dovborn, Cecilia
Forskning: Idrott, genus och kultur
Disciplin: Idrottsvetenskap
Arbetsplats: Malmö högskola
E-post: cecilia.dovborn@lut.mah.se

Namn: Engström, Lars-Magnus
Forskning: Idrotts- och motionsvanor
Disciplin: Pedagogik
Arbetsplats: Lärarhögskolan, Stockholm
E-post: lars-magnus.engstrom@lhs.se

Namn: Ericsson, Ingegerd
Forskning: Idrott och hälsa
Disciplin: Pedagogik
Arbetsplats: Malmö högskola
E-post: Ingegerd.Ericsson@lut.mah.se

Namn: Fahlén, Josef
Forskning: Idrottens organisering och kommersialisering
Disciplin: Pedagogik
Arbetsplats: Umeå universitet
E-post: josef.fahlen@pedag.umu.se

Namn: Forslund, Magnus
Forskning: Sport Management; Ledarskap
Disciplin: Ekonomi
Arbetsplats: Linnéuniversitetet, Växjö
E-post: magnus.forslund@vxu.se

Namn: Fundberg, Jesper
Forskning: Idrott, genus och etnicitet
Disciplin: Idrottsvetenskap
Arbetsplats: Malmö högskola
E-post: jesper.fundberg@lut.mah.se

Namn: Greiff, Mats
Forskning: Trav- och galoppsport
Disciplin: Historia
Arbetsplats: Malmö högskola
E-post: mats.greiff@lut.mah.se

Namn: Grujoska, Isabella
Forskning: Barns rättigheter inom idrotten
Disciplin: Idrottsvetenskap
Arbetsplats: Malmö högskola
E-post: isabella.grujoska@lut.mah.se

Namn: Hedenborg, Susanna
Forskning: Idrott och genus; Ridsport
Disciplin: Idrottsvetenskap
Arbetsplats: Malmö högskola
E-post: Susanna.Hedenborg@mah.se

Namn: Kolfjord, Ingela
Forskning: Idrott, genus och etnicitet
Disciplin: Socialt arbete/Rättssociologi
Arbetsplats: Malmö högskola
E-post: ingela.kolfjord@hs.mah.se

Namn: Larsson, Håkan
Forskning: Idrott, genus och lärande; Idrott och hälsa
Disciplin: Pedagogik
Arbetsplats: Stockholms universitet
E-post: hakan.larsson@utep.su.se

Namn: Lindroth, Jan
Forskning: Idrottshistoria
Disciplin: Historia
Arbetsplats: Stockholms universitet
E-post: jan.lindroth@historia.su.se

Namn: Lundberg, Hans
Forskning: Entreprenörskap och underhållningsidrott
Disciplin: Ekonomi
Arbetsplats: Linnéuniversitetet, Växjö
E-post: hans.lundberg@vxu.se

Namn: Lundvall, Suzanne
Forskning: Idrott, kropp, kön och genus

Disciplin: Pedagogik
Arbetsplats: Idrottshögskolan, Stockholm
E-post: Suzanne.Lundvall@gih.se

Namn: Nilsén, Åke
Forskning: Äventyrssporter
Disciplin: Sociologi
Arbetsplats: Högskolan i Halmstad
E-post: ake.nilsen@hos.hh.se

Namn: Norberg, Johan R.
Forskning: Idrottspolitik
Disciplin: Historia/Idrottsvetenskap
Arbetsplats: Malmö högskola
E-post: johan.norberg@lut.mah.se

Namn: Oddner, Frans
Forskning: Socialpsykologiska asp. på idrottsutövande
Disciplin: Sociologi/Socialpsykologi
Arbetsplats: Malmö högskola
E-post: Frans.Oddner@lut.mah.se

Namn: Olofsson, Eva
Forskning: Idrott och kön/genus
Disciplin: Pedagogik
Arbetsplats: Umeå universitet
E-post: eva.olofsson@pedag.umu.se

Namn: Persson, H. Thomas R.
Forskning: Idrott och socialt kapital
Disciplin: Etniska relationer
Arbetsplats: Università Bocconi, Milano
E-post: thomas.persson@unibocconi.it

Namn: Peterson, Tomas
Forskning: Idrott och samhälle; Idrottspolitik
Disciplin: Idrottsvetenskap
Arbetsplats: Malmö högskola
E-post: tomas.peterson@lut.mah.se

Namn: Quennerstedt, Mikael
Forskning: Hälsans didaktik
Disciplin: Hälsovetenskap
Arbetsplats: Örebro universitet
E-post: Mikael.Quennerstedt@oru.se

Namn: Redelius, Karin
Forskning: Idrottens påverkans- och läroprocesser
Disciplin: Pedagogik
Arbetsplats: Idrottshögskolan, Stockholm
E-post: karin.redelius@ihs.se

Namn: Ringfjord, Britt-Marie
Forskning: Idrott i medierna; Idrott och genus
Disciplin: Medievetenskap
Arbetsplats: Högskolan i Kalmar
E-post: britt-marie.ringfjord@hik.se

Namn: Schantz, Peter
Forskning: Rörelse, hälsa och miljö
Disciplin: Idrottsvetenskap
Arbetsplats: Mittuniversitetet, Östersund
E-post: peter.schantz@miun.se

Namn: Sjöblom, Paul
Forskning: Idrottspolitik; Föreningskulturer; Elitidrott
Disciplin: Historia/Statsvetenskap
Arbetsplats: Stockholms universitet
E-post: paul.sjoblom@historia.su.se

Namn: Stark, Tobias
Forskning: Ishockey; Idrott och genus
Disciplin: Idrottsvetenskap
Arbetsplats: Linnéuniversitetet, Växjö
E-post: Tobias.Stark@lnu.se

Namn: Sund, Bill
Forskning: Fotboll; Cykelsport; Sport business
Disciplin: Arbetsmarknadskunskap
Arbetsplats: Stockholms universitet
E-post: Bill.Sund@akpa.su.se

Namn: Svensson, Anders
Forskning: Mediesport; Idrottens publik
Disciplin: Medievetenskap
Arbetsplats: Högskolan i Jönköping
E-post: Anders.Svensson@hkl.hj.se

Namn: Tebelius, Ulla
Forskning: Hästsport; Ledarskap
Disciplin: Pedagogik
Arbetsplats: Högskolan i Halmstad
E-post: ulla@tebelius.se

Namn: Trondman, Mats
Forskning: Barn- och ungdomsidrott
Disciplin: Sociologi/Kultursociologi
Arbetsplats: Linnéuniversitetet, Växjö
E-post: mats.trondman@vxu.se

Namn: Wagnsson, Stefan
Forskning: Barn- och ungdomsidrott
Disciplin: Idrottsvetenskap/Pedagogik
Arbetsplats: Karlstads universitet
E-post: stefan.wagnsson@kau.se

Namn: Wickman, Kim
Forskning: Idrott och rörelsehinder; Idrott och genus
Disciplin: Pedagogik
Arbetsplats: Umeå universitet
E-post: kim.wickman@pedag.umu.se

Namn: Öhman, Marie
Forskning: Kropp och hälsa
Disciplin: Sociologi
Arbetsplats: Örebro universitet
E-post: marie.ohman@oru.se

Namn: Östnäs, Anders
Forskning: Handikappidrott; Idrottsociologi
Disciplin: Sociologi
Arbetsplats: Socialhögskolan i Lund
E-post: anders.ostnas@gmail.com

Enkät till kommunala förvaltningar med ansvar för idrott

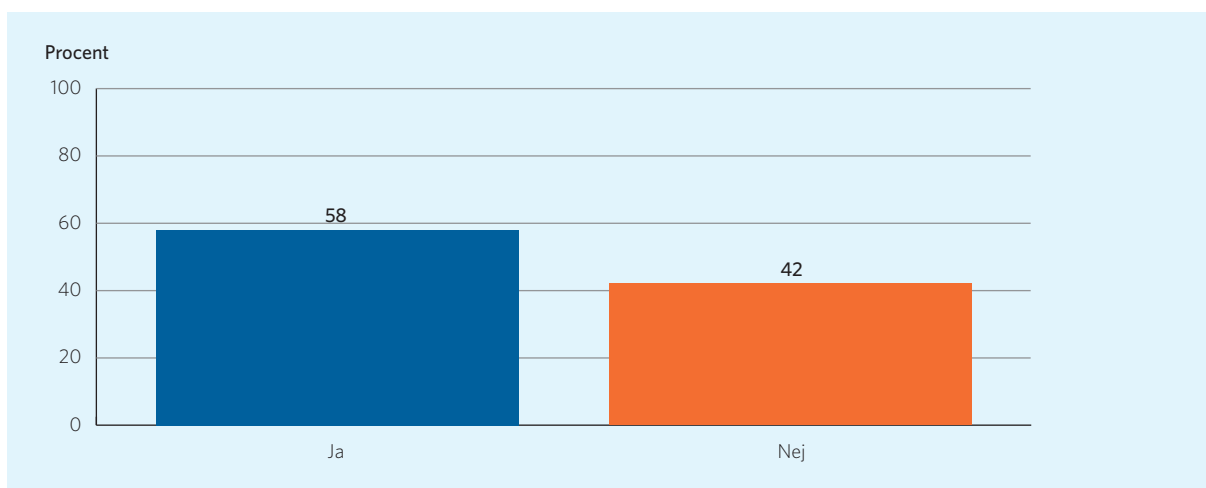
Enkäten gick ut till 80 utvalda kommuner. En påminnelse skickades ut den 8 november 2010.

Antal svar: 60 st. (75%)

Fråga 1. Har ni under den gångna mandatperioden använt forskning/vetenskapliga studier som underlag för politiska beslut inom idrottsområdet?

Totalt antal svar: 60 st.

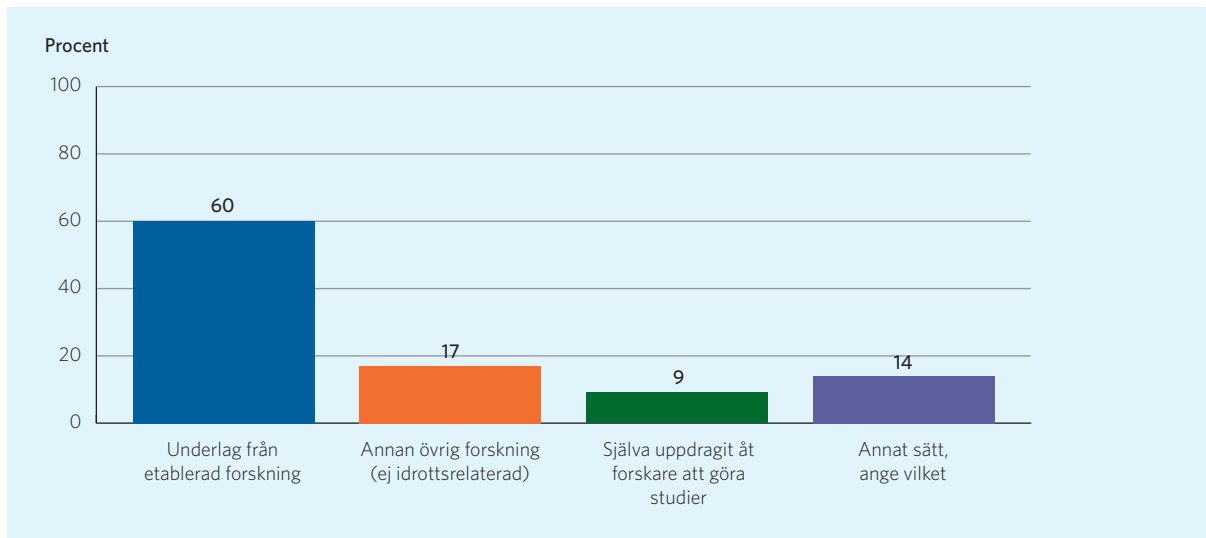
De som svarade ja gick vidare till fråga 2 och de som svarade nej gick vidare till fråga 3.

Fråga 2. På vilket sätt har ni under den gångna mandatperioden använt forskning/vetenskapliga

studier som underlag för politiska beslut inom idrottsområdet?

Totalt antal svar: 35 st.

Annat sätt, ange vilket:

- › Samtliga tre åtgärderna vidtas, men i något fall ligger beslutet längre fram. Var för kan man inte markera flera alternativ?
- › Träffat Idrottshögskolan i Umeå för att påbörja ett samarbete gällande forskning. Läst avhandlingar om idrottsmiljöer mm
- › Vi har bl.a. beställt utredningsarbete vad gäller marknadssituationen för nyetablering av arenor i vår kommun. Samt tagit till oss av erfarenheter

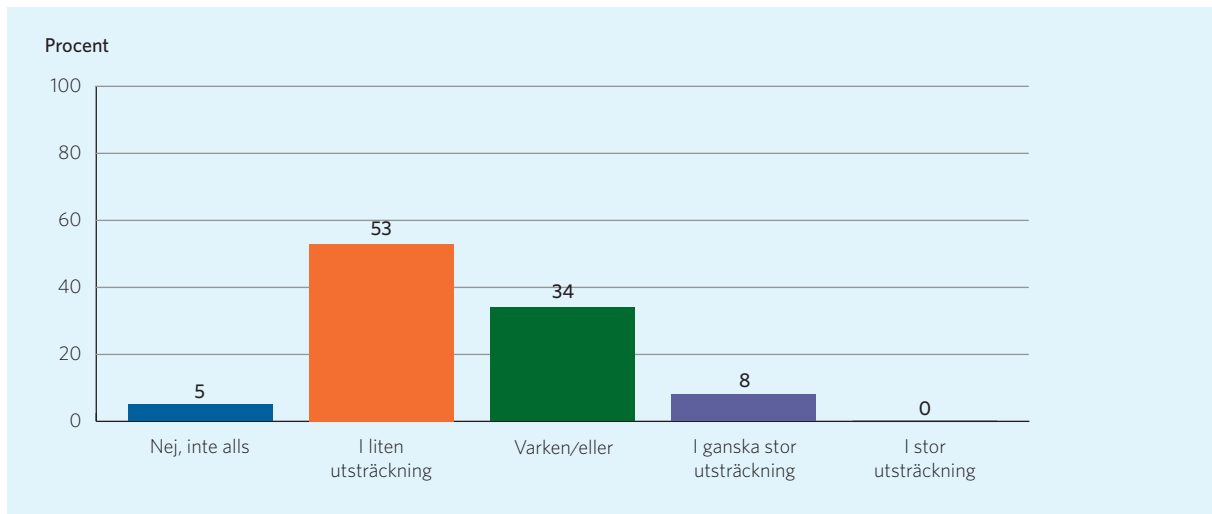
inklusive studier som SKL har presenterat i olika sammanhang.

- › Vi har mixat kunskap från olika källor och forskare inte enbart ett av ovanstående områden.
- › Vi har till exempel gjort enkätundersökning relaterad till elitsatsning och kostnader för att delta i föreningslivet. I utredning tog vi med en del om forskning samt debatten kring frågorna för att ha något att relatera svaren till.

Fråga 3. Upplever ni att ni får tillgång till forskning/vetenskap som är användbar för politiska

beslut och/eller den egna verksamheten, i den utsträckning ni behöver?

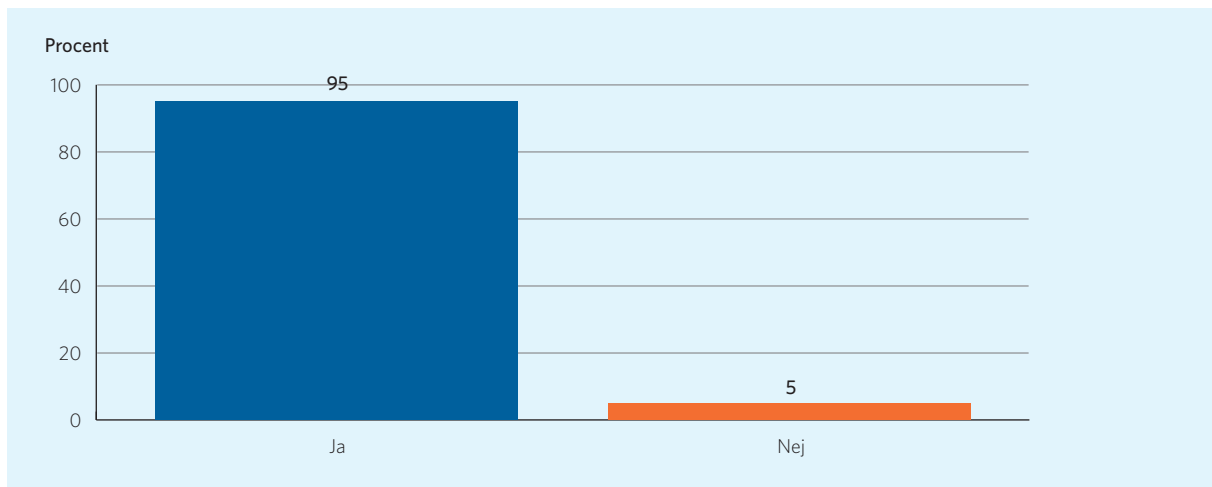
Totalt antal svar: 59 st.

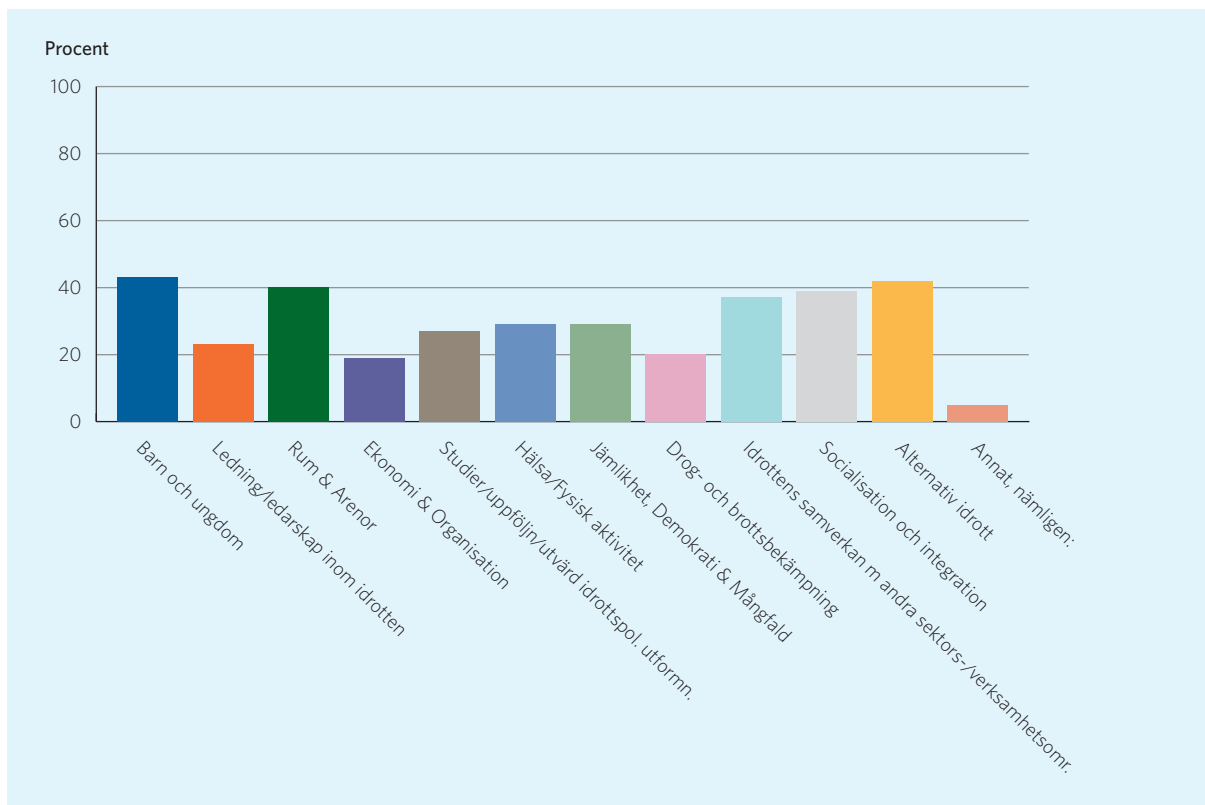
Fråga 4. Ser du/ni ett behov av förstärkt forskningsbaserad kunskap som underlag för idrotts-

politiken och den egna verksamheten?

Totalt antal svar 60 st.

Fråga 5. Inom vilka ämnen/områden avseende idrottspolitiken ser ni ett behov av förstärkt forskningsbaserad kunskap?

Annat, nämligen:

- › Egentligen är väl all forskning intressant :)
- › Idrottens betydelse.
- › Långsiktig strategi för anläggningsutveckling i framtiden!
- › Miljöpåverkan, typ anläggningarnas påverkan på utövaren i ett miljöperspektiv (ex vattenrening).
- › Rikstäckande kunskap om befolkning idrotts- och fritidsaktiviteter via enkäter eller liknande.

Fråga 6. Kommentarer och synpunkter

”SKL har ambitionen att verka för förstärkning av idrottsforskningens samhällsrelevans och dess användbarhet för kommuner och regioner. Vi önskar därför era synpunkter/åsikter på vad som behövs för att så ska bli fallet. Vänligen lämna kommentarer eller idéer nedan på hur SKL bör arbeta framåt.”

”Det är för mycket av ”egen verkstad” när det gäller att söka upp sådant som evidensbaserad forskning för alla våra områden inom kultur & fritid. Jag anser att det är en av de olika riksorganisationernas viktigaste uppgifter att vara kunskapsbank”

”Vi tror att relativt enkla men metodiska sammanställningar inom olika de olika områdena gällande forskningsresultat och rapporter skulle kunna vara ett bra instrument i den kommunala utvecklingen. Här krävs naturligtvis samverkan med olika forskningsinstitutioner men också genom idrottsrörelsens egna forskningsresultat. Då skulle vi också kunna basera det praktiska arbetet i kommunen inom de olika frågeområdena genom att tillämpa de mer generella forskningsresultaten som finns framtagna.”

”Mycket bra att ni vill ägna er åt att hjälpa till med vetenskapliga fakta för att vi ska kunna ta fram bättre beslutsunderlag!”

”Jämförelser mellan kommunerna kring synsätt, aktivitet och ekonomi”

”Tillgängliggöra den forskning som bedrivs, spridning av information till kommunerna. Verka för forskning som belyser den ideella sektorns betydelse för hälsa/demokrati/mångfald. Arenovationsprojektet är ett gott exempel på användbar forskning inom idrottsområdet!”

”Gör kommunerna delaktiga i arbetet.”

”Det är bra att SKL vill verka för det! Det har framförts i olika sammanhang där jag medverkat. Åtgärder: Påverkan på staten att avsätta medel för idrottsforskning. Lobbyverksamhet Seminarier, konferenser Lyfta fram goda exempel Samverkan med universitet och högskolor.”

”Inom Sveriges största folkrörelse, idrotten, bedrivs för lite forskning. Därför bör idrottens roll och betydelse stärkas inom SKL. Inom genusområden och

socialisation och integration bör mer forskning bedrivas.”

”Det är angeläget att klargöra idrottens betydelse och den roll som idrotten kan, och bör, ha i kommunernas fysiska planering och samhällsbyggande.”

”I Göteborgsregionen finns det en ”nätverksgrupp” av tjänstemän som sysslar med kommunalt föreningsstöd (merparten av stöden riktas ju till idrotten). Den gruppen träffas ca 4–5 ggr per år. Jag tror att SKL måste bjuda in sig (delta) i sådana befintliga grupper för att forma det framtida sättet att jobba.”

”Studier på fritidens värde i samhällsutvecklingen är viktiga för att motivera de medel som satsas, särskilt då verksamheten inte vilar på en lagstiftning. Studier som visar på vägval och olika konsekvenser – detta är ständigt en viktig fråga när resurserna inte räcker till.”

”Ge god service/kunskap till kommunerna gällande idrottsforskningsmöjligheter. Även forskningsuppdrag om begreppet ”Leisure”. Skapa nätverk i olika forskningsuppdrag. Viktigt med evidensbaserad kunskap!”

”SKL skulle dels kunna stödja forskningsprojekt som har en direkt bäring på den kommunala verksamheten, dels ordna seminarier för förtroendevalda där resultat från sådan forskning presenteras. Ytterligare en insats skulle kunna vara att i nyhetsbrev uppmärksamma forskningsrapporter.”

”Bilda specifika arbetsgrupper över tiden i ämnen som ligger i focus eller som efterfrågas.”

”Inbjudan till workshop om aktuell forskning. Tolkning och praktisk tillämpning. Vems ansvar? Se på samverkansmöjligheter.”

”I mitt tycke finns det för litet användbart material från forskningen inom idrotten som kan översättas och användas i kommunernas planering. När jag tänker idrott så innefattar jag fler saker än det rent fysiska. Man behöver ha helheten för att tillgodose en bra utveckling för den enskilde och därmed även för samhället. Där ingår också kost, vila, relationer, regelbundenhet m.m. Kommunerna behöver förutom forskningens faktamässiga redovisning också argumenten för ett långsiktigt tänkande. Som det nu är så gör kommunerna alltför kortsiktiga insatser och många gånger är besluten tagna på grund

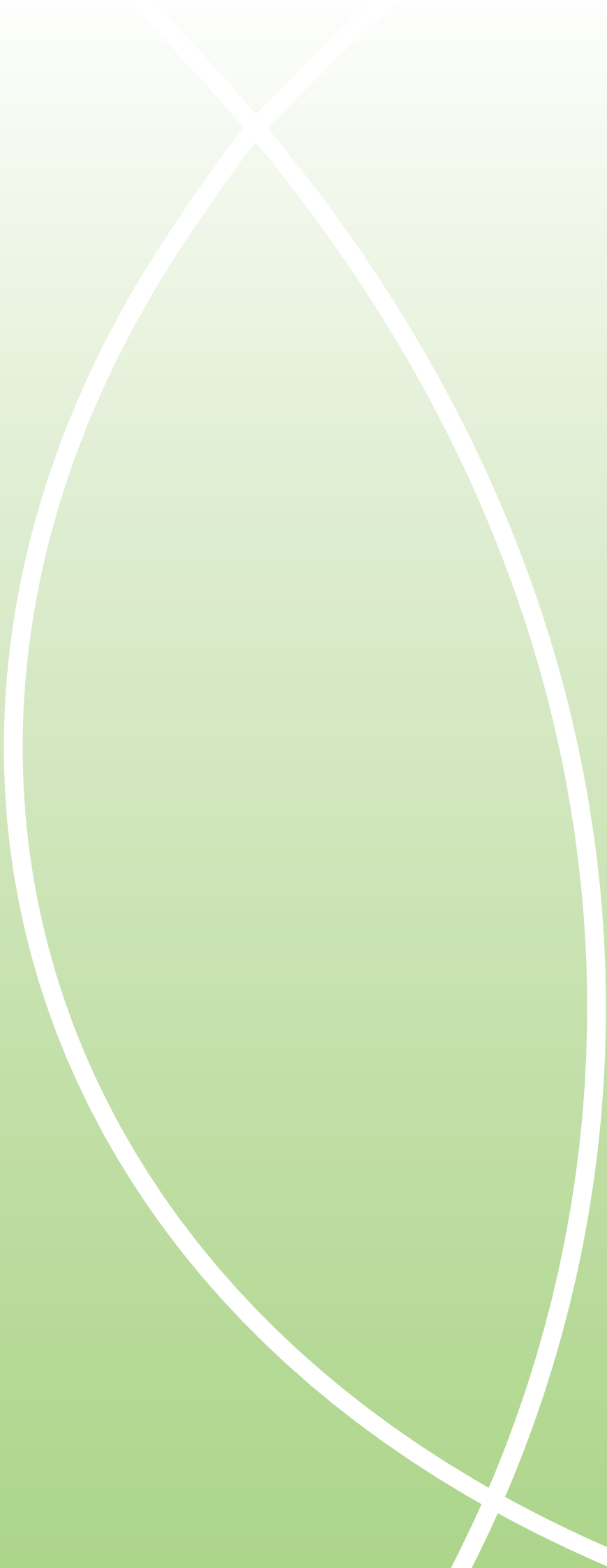
av populistiska tongångar och kortsiktiga politiska pluspoäng. Förutom forskningens faktamässiga redovisningar så behövs ett bra pedagogiskt material. Men det är också så att kommunerna har en "svajig" bedömning av idrottens betydelse för samhället i stort. I och med att området kultur och fritid är ett frivilligt åtagande för kommunerna att stödja så är det ingen självklarhet att man slaviskt följer någon utstakad linje. Politiken behöver bra underlag för att ta till sig idrottens (och även kulturens för den del) betydelse i utvecklingen för den enskilde och samhället."

"Vi (kultur& Fritid) hävdar att föreningslivet är den "mesta förebyggaren", Vi har ingen egentlig relevant forskning på det. Vi vet bara att det sker en himla massa verksamhet där människor är aktiva fysiskt och socialt. Men förebygger det den unga människan till ett gott liv med gemenskap, god hälsa, involverad i samhällsstrukturen mm."

"Ett Nyhetsbrev varje månad som dels handlar om vad som är på gång i S (ska Inte SKL hålla ihop fritidssverige bättre?) dels lite info om studier/forskning som pågår eller avslutats. Nyttoperspektivet som behöver tas upp bör vara både teoretiskt och praktiskt."

"Vi brottas med gränsdragningen mellan kommunens ansvar/möjligheter att bedriva ekonomiskt framgångsrika anläggningar kontra frågan om otillbörlig konkurrens med privat näringsidkande och föreningslivets förväntningar på höga subventioner samtidigt som elitlag kan tjäna stora pengar."

"Det är väldigt viktigt för oss i kommunerna att SKL anordnar seminarier och vägleder oss i utvecklingsfrågor. Initiera projekt som sedan kan spridas i våra kommuner. Sprida goda exempel. Finns också behov av stöd i lokalt utvecklingsarbete e.x när det gäller långsiktig planering av framtida idrottsanläggningar."

Kunskapsöversikt

Nutida samhällsrelaterad idrottsforskning i Sverige och några jämförbara länder

Sveriges Kommuner och Landsting vill med den här rapporten uppmärksamma den aktuella idrottsforskningen i Sverige. Vilken inriktning har den samhällsorienterade idrottsforskningen? Vad säger forskningen om den svenska idrotten, idrottsrörelsen och idrottspolitiken? Hur kommer den svenska idrottsforskningen till användning för lokala och regionala beslutsfattare runt om i Sverige? Hur överensstämmer idrottsforskningens inriktning med de behov av kunskapsunderlag som finns i t.ex. kommunerna?

Under hösten 2010 uppdrog SKL åt en disputerad idrottsforskare att genomföra en inventering kring ovan nämnda frågor. Rapporten redovisar resultaten och sätter fingret på styrkor och svagheter i kunskapsläget om idrotten i Sverige. Att det behövs och efterfrågas mer av kunskapsunderlag var inte svårt att lista ut redan innan inventeringen genomfördes. Men vi visste inte att svensk samhällsorienterad idrottsforskning faktiskt ser ut att ha sin starkaste sida där också kommuner efterfrågar underlag. Slutsatsen av detta är att det behövs mer insatser för översättning, förmedling och spridning av forskningsresultat.

Denna rapport lyfter således denna utmaning, men också andra – för de organisationer som uppdrar, finansierar, bedriver och/eller använder idrottsforskningens resultat. Frågan blir framåt, vem tar sig an den utmaningen och kan aktörerna inom fältet kraftsamla för att nå önskad utveckling?